

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Антипенко Н.В.

« _____ » _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС МАГІСТР**

Тема: «Оцінка ймовірності банкрутства авіаційного підприємства»

Виконала: Сухопер Яна Іванівна

Керівник: к.е.н, доцент Горбачова Оксана Миколаївна

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ — к.е.н, доцент Горбачова Оксана Миколаївна

другий розділ — к.е.н, доцент Горбачова Оксана Миколаївна

третій розділ — к.е.н, доцент Горбачова Оксана Миколаївна

Нормоконтролер: к.е.н, доцент Горбачова Оксана Миколаївна

Київ 2020

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Антипенко Н.В.
« 05 » жовтня 2020 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

студентки Сухопер Яни Іванівни

(прізвище, ім'я, по батькові в родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Оцінка ймовірності банкрутства авіаційного підприємства» затверджена наказом ректора від «15» жовтня 2020 р. № 1996/ст.

2. Термін виконання роботи: з 5 жовтня 2020 р. по 27 грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державного комітету статистики, фінансово-господарська звітність Державного підприємства обслуговування повітряного руху України (ДП «Украерорух»)

4. Зміст пояснювальної записки: РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА; РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ (ДП «УКРАЕРОРУХ»); РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПОДОЛАННЯ БАНКРУТСТВА НА ДЕРЖАВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ (ДП «УКРАЕРОРУХ»)

5. Перелік обов'язково графічного (ілюстративного) матеріалу: ЛИСТ 1. Класифікація банкрутства суб'єкта господарської діяльності; ЛИСТ 2. Пропонований підхід до методичного забезпечення діагностики кризового стану; ЛИСТ 3. Організаційна структура ДП «Украерорух»; ЛИСТ 4. Інтенсивність повітряного руху по РПІ України за 2019 рік; ЛИСТ 5. Фінансово-економічні показники ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 6. Динаміка доходів, витрат та чистого фінансового результату ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 7. Показники оцінки фінансової стійкості ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 8. Динаміка показників фінансової стійкості ДП «Украерорух» за інтегральним підходом (2017-2019 рр.); ЛИСТ 9. Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за універсальною дискримінантною функцією за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 10. Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Р. Ліса та Таффлера за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 11. Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Спрінггейта за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 12. Динаміка коефіцієнтів рентабельності ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр.; ЛИСТ 13. Питома вага позикового

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	05.10.2020 р.- 25.10.2020 р.	Виконано
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	26.10.2020 р.- 15.11.2020 р.	Виконано
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	16.11.2020 р.- 06.12.2020 р.	Виконано
4	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційної роботу. 4. Підготовка виступу.	07.12.2020 р.- 11.12.2020 р.	Виконано
5	1. Переплетення кваліфікаційної роботи. 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ЕК.	12.12.2020 р. 17.12.2020 р.	Виконано

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, ПІБ)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	<u>к.е.н, доцент Горбачова Оксана Миколаївна</u>		
РОЗДІЛ 2	<u>к.е.н, доцент Горбачова Оксана Миколаївна</u>		
РОЗДІЛ 3	<u>к.е.н, доцент Горбачова Оксана Миколаївна</u>		

8. Дата видачі завдання: “ 05 ” жовтня 2020 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____

(підпис керівника)

Горбачова О. М.

(П.І.П/б)

Завдання прийняв до виконання _____

(підпис здобувача)

Сухопер Я.І.

(П.І.П/б)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Оцінка ймовірності банкрутства авіаційного підприємства»: 120 сторінок, 17 рисунків, 30 таблиць, 64 використаних джерел, 7 додатків.

ДОХОДИ, ВИТРАТИ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, СОБІВАРТІСТЬ РЕНАЛІЗАЦІЇ, ЧИСТИЙ ПРИБУТОК, ЗБИТОК, АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ, ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в проведенні оцінки ймовірності банкрутства авіаційного підприємства в сучасних умовах за впливом зовнішніх та внутрішніх факторів.

Предметом дослідження виступають теоретичні й практичні аспекти оцінки ймовірності банкрутства Державного підприємства обслуговування повітряного руху України (ДП «Украерорух»).

Об'єктом дослідження є проведення оцінки ймовірності настання банкрутства Державного підприємства обслуговування повітряного руху України (ДП «Украерорух»).

У кваліфікаційній роботі використано такі методи як: аналіз та синтез (групування, порівняння і т.д.), метод абсолютних та відносних показників, коефіцієнтний, логічний і графічний метод.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в роботі використано і проаналізовано наукову і методичну літературу з обраної теми дослідження, обґрунтовано особливості оцінки ймовірності настання банкрутства на досліджуваному авіаційному підприємстві.

Основою написання кваліфікаційної роботи послужили законодавчі і нормативні акти, підручники та навчальні посібники, статті в наукових періодичних виданнях з досліджуваної проблеми; фінансова звітність ДП «Украерорух».

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1. Економічна сутність, види та причини банкрутства підприємства.....	9
1.2. Особливості та принципи інформаційного та методичного забезпечення фінансової оцінки ймовірності настання банкрутства	19
1.3. Основні методики та моделі прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.....	27
Висновки до розділу 1.....	43
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ (ДП «УКРАЕРОРУХ».....	45
2.1. Організаційно-управлінська структура ДП «Украерорух».....	45
2.2. Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства.....	51
2.3. Аналіз фінансової стійкості ДП «Украерорух».....	63
2.4. Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух».....	69
Висновки до розділу 2.....	79
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПОДОЛАННЯ БАНКРУТСТВА НА ДЕРЖАВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ (ДП «УКРАЕРОРУХ».....	82
3.1. Стратегічні напрями покращення діяльності та фінансового стану ДП «Украерорух».....	82
3.2. Заходи з попередження, прогнозування та запобігання кризовим явищам на підприємстві.....	94
Висновки до розділу 3.....	107
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	109
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	114
ДОДАТКИ.....	120

ВСТУП

В зв'язку з переходом до економіки ринкового типу суб'єкту господарської діяльності потрібно постійно контролювати та підвищувати ефективність виробництва продукції та її конкурентоздатність на ринку, а також ефективність управління підприємством. На сучасному етапі підприємства самі повинні залучати ресурси, аналізувати та вирішувати як доцільно їх розмістити, самостійно здійснювати пошук своїх контрагентів для того, щоб компанія здійснювала свою діяльність без збоїв. Останні роки більшість компаній мають досить скрутне фінансове становище. На діяльність суб'єктів господарської діяльності мають вплив не лише зовнішні фактори, а й низька фінансова стійкість самої компанії. Саме зараз, через достатньо нестабільну (економічну та політичну) ситуацію в державі, дуже важливим, навіть основним завданням підприємств є забезпечити собі фінансову стійкість та працювати лише на підвищення її рівня, а також здійснювати постійну діагностику ймовірності банкрутства компанії. З огляду на це, тема «Оцінка ймовірності банкрутства авіаційного підприємства» є дуже актуальною.

Банкрутство є закономірним явищем ринкової економіки – збиткові, неефективні та неплатоспроможні компанії припиняють свою діяльність.

Дуже часто компанії зазнають банкрутства у зв'язку з своєю неготовністю до спонтанних кризових явищ чи будь-яких інших змін у економіці. Окрім цього, як відомо, легше продіагностувати фінансовий стан та попередити виникнення банкрутства завчасно, ніж потім спостерігати за крахом компанії та вибиратись з фінансової ями, саме тому виникає необхідність стратегічного планування організації діяльності підприємства та постійного моніторингу його фінансового стану для попереднього визначення ймовірності банкрутства.

Саме тому, метою керівництва підприємства має бути орієнтація на збереження стабільного становища підприємства у кризових умовах, застосування всіх можливих заходів щодо недопущення банкрутства і подолання кризових ситуацій.

Актуальність роботи полягає у тому, що за умов сучасного розвитку економіки, своєчасне прогнозування кризових явищ та формування відповідного механізму протидії їм є дуже важливим для підтримки ефективної діяльності підприємства. Застосування дієвого комплексу антикризових заходів дозволить підприємству зміцнити свої позиції на ринку та уникнути загрози банкрутства.

Питаннями діагностики ймовірності банкрутства та розробкою шляхів його запобігання займалися такі вчені як: Е. Альтман, Р. Ліс, Г. Спрінгейт, Р. Таффлер, Г. Тішоу, І. Бланк, А. Бівер, О. Терещенко, Г. Кадиков, Р. Сайфуллін, Ж. Депалян, Фулмер, Чессер, Р. Фрай, В. Ковальов, А. Матвійчук, О. Пластун, Л. Ситник, Д. Дюран, В. Кривеженко, І. Маник, У. Тимошенко та інші.

Головною метою цієї роботи є дослідити економічну сутність оцінки ймовірності банкрутства, проаналізувати та оцінити вірогідність банкрутства обраного авіаційного підприємства в сучасних умовах за впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. Згідно з поставленою метою в роботі треба вирішити такі завдання:

- розкрити економічну сутність і значення поняття «банкрутство»;
- навести та систематизувати основні моделі та методики оцінки ймовірності банкрутства;
- дослідити види банкрутства та причини його виникнення;
- надати організаційну структуру ДП «Украерорух»;
- проаналізувати фінансово-економічні показники ДП «Украерорух» та його фінансову стійкість;
- оцінити ймовірність банкрутства авіапідприємства на базі різних методик оцінки;
- визначити шляхи покращення фінансового стану та подолання банкрутства компанії.

Предметом дослідження виступають теоретичні й практичні аспекти оцінки ймовірності банкрутства Державного підприємства обслуговування повітряного руху України (ДП «Украерорух»).

Об'єктом дослідження є проведення оцінки ймовірності банкрутства Державного підприємства обслуговування повітряного руху України (ДП «Украерорух»).

Елемент наукової новизни полягає у розробці програми запобіжних заходів з прогнозування ймовірності банкрутства, стратегічних напрямків економічного розвитку та підвищення ефективної роботи ДП «Украерорух», спираючись на результати комплексного аналізу його фінансового становища.

Під час дослідження застосовувались такі методи та прийоми: аналіз та синтез (групування, порівняння і т.д.), розрахунок абсолютних та відносних показників, коефіцієнтів фінансової стійкості, логічний метод (при формуванні висновків) і графічний метод.

Матеріалами для дослідження слугували наукові статті, дослідження, публікації, праці видатних економістів, що стосуються проблеми оцінки ймовірності банкрутства компаній, а також фінансова звітність ДП «Украерорух». Робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність, види та причини банкрутства підприємства

У науковій економічній та правничій літературі є безліч тлумачень терміна «банкрутство». Цей термін вживається у багатьох суспільно-політичних і природничих науках, кожна з яких дає йому своє тлумачення (зараз особливо часто термін вживається у політології). Причиною існування великої кількості визначень є багатогранність цього поняття, неоднозначність у проявах і часто несподіваність наслідків. І донині тривають теоретичні обґрунтування цього феномену. У зв'язку з цим доцільно розглянути найтипівіші визначення поняття «банкрутства», які трапляються у зарубіжних і вітчизняних наукових публікаціях [22].

Так, згідно з Кодексом України з процедур банкрутства, «банкрутство – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації і реструктуризації та погасити визнані судом вимоги кредиторів не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури» [2]. Недоліком цього визначення є те, що воно створює ілюзію обов'язкового задоволення боржником вимог кредиторів через застосування ліквідаційної процедури. На практиці дуже часто вимоги кредиторів залишаються незадоволеними попри позитивний розгляд їхнього позову та застосування ліквідаційної процедури. Крім того, процедура банкрутства у судах різної інстанції деколи тягнеться упродовж років, а підприємство де-факто є банкрутом. У дослідженні нас цікавлять насамперед економічні аспекти банкрутства підприємства, тому доцільно розглянути інші визначення цього поняття [22].

Аналізуючи літературу в галузі економіки, бачимо, що є багато різних варіантів до визначення поняття «банкрутства».

О. Терещенко дає таке визначення: «банкрутство підприємств – це наслідок глибокої фінансової кризи, система заходів щодо управління якою не дала позитивних результатів» [48, с. 13]. У «Фінансовому словнику» подається визначення, що «банкрутство – це неплатоспроможність суб'єкта господарювання, що заборгував, банківській установи, іншої компанії чи окремої особи сплачувати за власними борговими зобов'язаннями» [52, с. 44].

Шеремет А.Д. зазначає, що банкрутство суб'єкта підприємництва – це коли компанія не може профінансувати поточну операційну діяльність і покрити термінові зобов'язання. Вчений вважає, що банкрутство є результатом дисгармонії економічного механізму відтворення грошових коштів підприємства, наслідком його неуспішної фінансової, цінової, інвестиційної політики [58].

Білоліпецький Н.П. характеризує банкрутство суб'єкта підприємництва, як його фіаско, спричинене фізичним або технічним безсиллям підприємства ліквідувати взяті на себе фінансові заборгованості. Банкрутство компанії – це такий стан, коли справжня ринкова вартість активів суб'єкта підприємництва менше суми їх заборгованості [5].

За Скворцовим М.М., банкрутство вказує, що компанія є фінансово неспроможною, що демонструє її перевищення затрат на виробництво продукції над виторгом від її реалізації [9, с. 158].

На думку Шморгуна Н.П. банкрутство – це затверджена документально неспроможність суб'єкта господарської діяльності сплачувати свої заборгованості і інвестувати основну поточну діяльність через нестачу грошових коштів. Така ситуація в компанії, на думку дослідника, говорить про зниження значень всіх коефіцієнтів, що відповідають за його фінансову стійкість [59, с. 88].

Базілінська О.Я. окреслює банкрутство як нездатність суб'єкта підприємництва платити за своїми заборгованостями та виконувати вчасно зобов'язання перед бюджетом [5, с. 200].

Отже, можна зробити висновок, що банкрутство є важким та довгим процесом, його можна означити з різних боків – юридичного, управлінського, організаційного, фінансового і т.д. Через те, для зручності варто класифікувати головні підходи щодо терміну поняття «банкрутства» у юридичному та економічному аспектах, які представлені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Авторські підходи до визначення сутності поняття «банкрутства компанії» з юридичної та економічної сторони

Визначення «банкрутство» – це...		Автор, джерело
1		2
Юридична сторона	«коли компанія-боржник не може відновити свою платоспроможність та вдовольнити схвалені судом ультиматуми кредиторів ніяк по іншому, як через використання зазначеної судом процедури ліквідації»	Господарський Кодекс України (ст.209), м.Київ, 16 січня 2003 року № 436-IV [1].
	«визнана господарським судом судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації і реструктуризації та погасити визнані судом вимоги кредиторів не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури»	Кодекс України з процедур банкрутства (ст.1), м. Київ, 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII
	«це нездатність юридичної особи - суб'єкта підприємництва у визначений термін забезпечити виконання вимог кредиторів, погасити займи банківській установі та забезпечити обов'язкові платежі до бюджету»	Методичні рекомендації НБУ щодо застосування комерційними банками Закону України «Про банкрутство» (п.2) від 21.07.94р. № 23012/105
	«нездатність компанії розраховуватися за своїми заборгованостями, що може бути спричинено конкуренцією, недосвідченим менеджментом, біржовими спекуляціями і т.д.»	Методичні рекомендації Центральної спілки споживчих товариств України з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств (розд.2) 28.07.2006
	«це одна з багатьох юридичних причин ліквідації компанії, яка проявляється у нездатності суб'єкта господарювання задовольнити у зазначений для цього строк пред'явлені їй кредиторами вимоги і сплатити заборгованості до бюджету»	Яблонська А.С. [64].

Закінчення таблиці 1.1

1	2
---	---

	«зазначена господарським судом нездатність боржника відновити платоспроможність, і задовольнити окреслені судом вимоги кредиторів»	Філімоненков О. С. [52]
Еко номі чна стор она	«наслідок глибокої фінансової кризи, система заходів щодо управління якою не дала позитивних результатів»	Терещенко О. О. [48]
	«коли компанія не може профінансувати поточну операційну діяльність і покрити термінові зобов'язання»	Шеремет А. Д. [58]
	«його фіаско, спричинене фізичним або технічним безсиллям підприємства ліквідувати взяті на себе фінансові заборгованості. Банкрутство компанії – це такий стан, коли справжня ринкова вартість активів суб'єкта підприємництва менше суми їх заборгованості»	Білоліпецький Н. П. [5]
	«коли компанія є фінансово неспроможною, що демонструє її перевищення затрат на виробництво продукції над виторгом від її реалізації»	Скворцов М. М. [9]
	«затверджена документально неспроможність суб'єкта господарської діяльності сплачувати свої заборгованості і інвестувати основну поточну діяльність через нестачу грошових коштів»	Шморгун Н. П. [59]
	«нездатність суб'єкта підприємництва платити за своїми заборгованостями та виконувати вчасно зобов'язання перед бюджетом»	Базилінська О. Я. [5]

Як бачимо, фактично існують два визначення банкрутства: юридичне та економічне. Оскільки нас цікавитиме економічна суть цього феномену, а також юридичні наслідки, необхідно дати повніше визначення банкрутства. Отже, банкрутство – це невідповідність фінансово-економічного становища підприємства до кредиторських вимог (різних груп впливу), величина яких визначається судом та частково або повністю задовольняється через застосування ліквідаційної процедури [47].

Також різні вчені по-різному класифікують види банкрутства. Наприклад, Шморгун виділяє тільки 3 основних види – випадкове, необережне, навмисне.

Випадкове – виникає через певні надзвичайні події, які неможливо передбачити (нестабільність політики, природні катастрофи, економічні кризи, спад виробництва) [59].

Необережне – це наслідок не результативної роботи, здійснення ризикованих операцій.

Навмисне – як наслідок спеціального, обдуманого прикриття майна компанії з ціллю невиконання заборгованостей [59].

Подольська О. Я. класифікує банкрутство на 4 підвиди: реальне, фіктивне, технічне, навмисне (рис. 1.1).

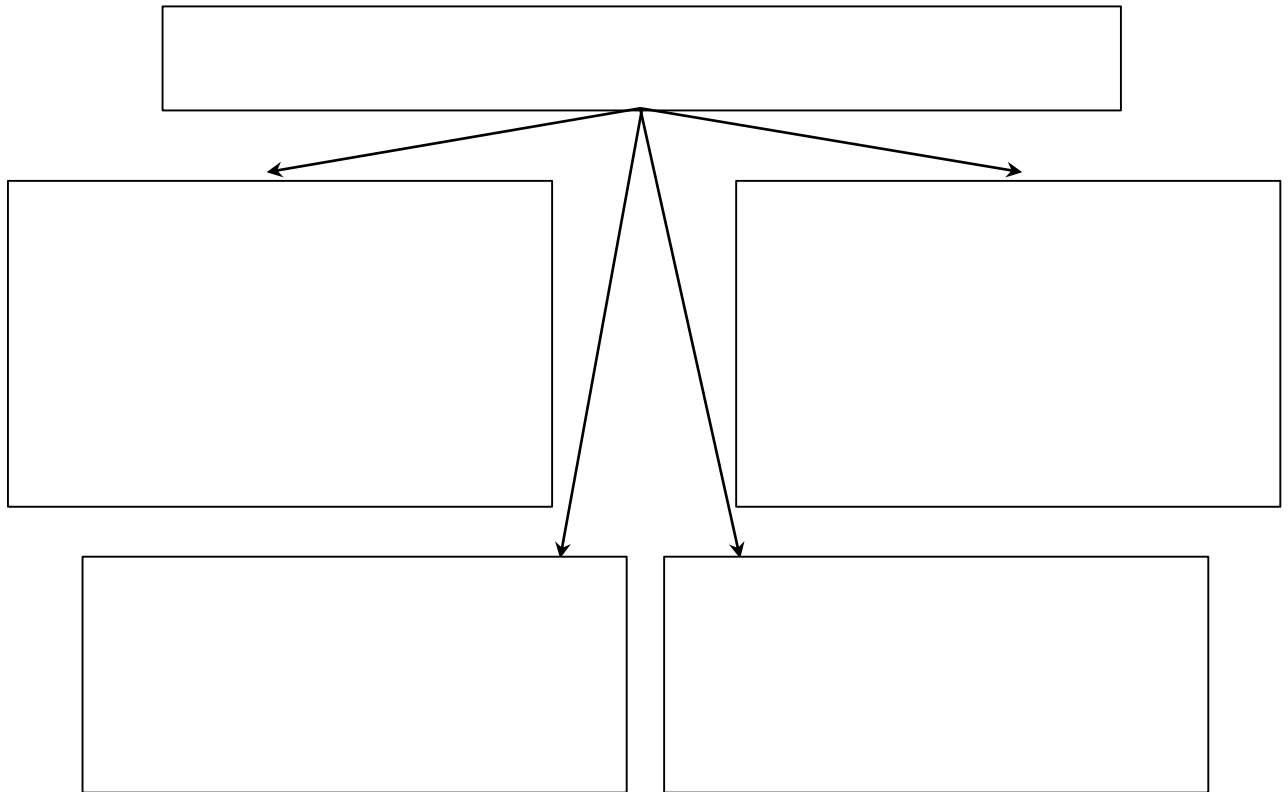

Рис. 1.1 Класифікація банкрутства суб'єкта господарської діяльності

Банкрутство у розвитку економіки та суспільства розглядають, як правило, як негативне явище. Оскільки вважається, що функціонування фінансово нестійких підприємств призводить до погіршення ситуації в економіці загалом. З таким твердженням можна погодитися за умови, якщо [60]:

- негативні фінансові та інші економіко-соціальні показники є у більшості підприємств країни – «економічна пандемія банкрутства» (економічна пандемія банкрутства притаманна підприємствам, які діють на території країни, де відбувається фінансово-економічна криза);

- підприємство є стратегічним суб'єктом господарювання економіки країни і зникнення такого підприємства зумовлює порушення технологічного ланцюжка у виробництві, скорочення надходжень до державного бюджету;

- зникає велике підприємство і на його місці не з'являється нове, що зумовлює соціальну напруженість в регіоні, країні;
- підприємство виготовляло продукцію або надавало послуги з низьким рівнем еластичності або з нульовою еластичністю (як правило, природні монополії);
- банкрутство є фіктивним або зумисним з метою зміни власності, акціонерів тощо, що порушує інтереси груп впливу (працівників, менеджерів, акціонерів, суспільства тощо).

Разом з тим банкрутство доцільно розглядати і як процес еволюційного розвитку економіки будь-якої країни. Тобто інститут банкрутства дає змогу оздоровити економіку країни шляхом ліквідації фінансово нестійких підприємств та створити нові підприємства. Як зазначають науковці, тільки розвиток по-справжньому здорової системи ринкової конкуренції однозначно розкриває, які системи й форми господарювання життєздатні й прогресивні, а які приречені на банкрутство і природне відмирання [29, с. 11]. Інститут банкрутства дає змогу регулювати ринок виробника, не допускаючи перевиробництва, яке може призвести до економічних криз.

Важливим етапом формування системи попередження банкрутства на підприємстві є встановлення причин банкрутства. Зрозуміло, що причин є безліч і перерахувати їх усіх неможливо. Тому доцільно їх розглядати укрупнено за групами та акцентувати увагу на найважливіших.

Основні фактори, що виступають передумовою банкрутства компанії, ділять на такі дві категорії [15; 47]:

- зовнішні відносно компанії (економічні, демографічні, політичні, зміцнення міжнародної конкуренції, банкрутство боржників), на які ця організація не має впливу або цей вплив не міцний;
- внутрішні (збільшення дебіторської заборгованості, недієві фінансові вкладення, відсутність договірної дисципліни, нестача власних обігових коштів і т.д.), які на пряму залежать від організації роботи в самій компанії.

Інші дослідники думають, що причинами банкрутства виступають фінансові кризи [48, с. 13–15], що спричинені зовнішніми (регрес об'єднань в економіці, зниження купівельної спроможності, непостійність податкового та господарського законодавства, плинність фінансового та валютного ринку, високий показник рівня інфляції, розповсюдження змагань у галузі, застій в окремій галузі, сезонні коливання, дискримінація владою тощо) та внутрішніми (невисока якість управління, нестачі в організаційній структурі, малий ступінь майстерності персоналу, вади у виробничій сфері, промахи в галузі постачання, невисокий рівень маркетингу та поразки ринків збуту, нестача новизни та раціоналізаторства, прорахунки в інвестиційній політиці, нестача фінансування, відсутність або погана робота служб контролю) чинниками.

Зрозуміло, що причини різнитимуться залежно від країни, регіону, галузі діяльності підприємства, величини підприємства, форми власності підприємства та його організаційно-правового статусу тощо. Тому доцільно розглянути нові на сьогоднішній день причини банкрутства підприємства, які виникають внаслідок розвитку світової економіки та зовнішньоекономічних зв'язків між учасниками ринку, а також виділити причини банкрутства, притаманні вітчизняній економіці. І на завершення спробувати ці причини класифікувати у групи для того, щоб, аналізуючи причини банкрутства та розробляючи елементи попередження банкрутства, підприємство оптимізувало витрати ресурсів [48].

До сучасних причин виникнення банкрутства компанії належать [62]:

- зростання ролі ТНК, збільшення великих компаній через процеси злиття, об'єднання, а отже, рівня конкуренції;
- зростання вимог та потреб споживачів до продукції підприємств;
- зростання частки наукомістких продуктів та послуг;
- значне скорочення життєвого циклу товарів та послуг;
- взаємозалежність економік різних країн та можливість виникнення «ефекту доміно» під час фінансово-економічних криз та банкрутств підприємств (наприклад, Азійська фінансово-економічна криза 1998 року, яка охопила багато країн і зумовила негативні наслідки навіть у фінансовій системі України);

- зростання кількості терористичних актів у світі;
- зростання обмежень щодо захисту довкілля активна діяльність природоохоронних організацій;
- Internet-злочини та віртуальні махінації;
- зростання природних катаклізмів та кількості техногенних аварій;
- динамічність та турбулентність розвитку світової економіки;
- корпоративні скандали через сексуальні домагання співробітників .

Проаналізувавши діяльність українських компаній, можна виокремити такі ендогенні причини банкрутства суб'єктів підприємництва [62]:

- неграмотне управління;
- недостатня корпоративна культура та відсутність корпоративних надбань;
- відсутність стратегічного управління в багатьох суб'єктах господарської діяльності;
- протиборство та пряма конкуренція між міноритарними та мажоритарними володарями компаній;
- виснаженість основних фондів та нестача або повна відсутність грошей для їх поновлення;
- нерозвинені системи для мотивації та невисока продуктивність праці в порівнянні з іншими державами;
- відсутність застережних механізмів банкрутства організацій;
- наявна обширна кількість розтрат та шахраїв в управлінні;
- купівля-продаж товарів та послуг через третіх осіб, що зменшує рівень рентабельності виробництва;
- висока енергомісткість виробів, велика кількість відходів виробництва та відсутність технологій з їх переробки;
- наявність у підприємств надлишкових активів (машини, будівлі, транспортні засоби, запаси та обладнання).

Вважають за потрібне виокремлювати екзогенні причини банкрутства українських компаній [62]:

- недовершеність законів у галузі банкрутства суб'єктів підприємництва та права власності;
- зловживання у судовій гілці влади;
- розтрата колег по бізнесу та нечесне суперництво;
- вади та промахи при здійсненні процедури приватизації, особливо по відношенню до середніх та великих компаній, а також недотримання новими керівниками узятих інвестиційних та соціальних зобов'язань;
- наявність монополій на окремих ринках;
- величезний рівень хабарництва, продажності та корупції;
- безперервні модифікації в політиці та нестабільна зовнішня стратегія розвитку економіки зумовлюють втрату ринків збуту;
- існування інформаційної асиметрії;
- рейдерські захоплення компаній та суб'єктів господарської діяльності;
- високі проценти за кредитами комерційних банків;
- слабо розвинений фондовий ринок України;
- великий ступінь господарської діяльності, яку не контролює українська держава.

Банкрутство компанії є результатом одночасного тиску на нього усіх цих факторів. Проте в розвинених державах з ринковою економікою, зі стабільною політичною та економічною системою банкрутство в основному на 1/3 спричинені екзогенними факторами і на 2/3 – ендегенними [62]. Отже, можна дійти висновку, що, по-перше, процеси банкрутства господарюючих суб'єктів за умов їх неналежного регулювання можуть завдати великої шкоди економіці держави, а по-друге, саме держава має опікуватися зменшенням впливу на національні підприємства зовнішніх ризиків. А для цього необхідно мати адекватну законодавчу базу [22, с. 11].

Загалом причини виникнення банкрутства підприємств та організацій можна поділити за ознаками на певні види (див. таблицю 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація причин банкрутства підприємств

№ з/п	Ознаки підстав появи банкрутства	Підвиди причин банкрутства компаній
1	2	3
1	За способом закріплення	нормативно-законодавчі (формальні) неправові/ незаконні (неформальні)
2	За рівнем керованості	керовані потенційно керовані некеровані
3	За періодом впливу	статичні динамічні
4	За елементами виникнення	соціальні психологічні економічні природно-екологічні політичні адміністративно-законодавчі науково-технічні організаційні
5	За місцем виникнення в організації	корпоративні підрозділів
6	За рівнем виникнення	стратегічні операційні
7	За механізмом дії	прямі непрямі
8	За етапами функціонування підприємства	причини на етапі створення підприємства причини на етапі зростання та зрілості причини на етапі ліквідації підприємства
9	За масштабами	глобальні регіональні місцеві галузеві

Закінчення таблиці 1.2

1	2	3
10	За видами залучених ресурсів	інформаційні енергетичні фінансові матеріальні трудова
11	За етапами діяльності у певній сфері	входу на ринок функціонування виходу з ринку

Отже, проаналізувавши статистичні дані та причини виникнення банкрутства, доходимо висновків, що найбільша кількість банкрутств буває в економіці країни, яка переживає спад або трансформацію. Аналогічна ситуація спостерігається і в галузях. Якщо галузь знаходиться на кінцевій стадії фази розвитку або на ринку проходить падіння попиту на її продукцію, то чисельність банкрутств значно збільшується. Іншими важливими причинами банкрутства є внутрішні проблеми самого підприємства. Тому в подальшому необхідно розробляти підходи щодо різних етапів розвитку економіки, галузі та підприємства [22].

1.2. Особливості та принципи інформаційного та методичного забезпечення фінансової оцінки ймовірності настання банкрутства

Вивчаючи та аналізуючи різні літературні джерела та всі можливі точки зору щодо сутності поняття «діагностика кризового стану суб'єкта господарської діяльності» можна зробити висновок, що на даний момент немає єдиного підходу та методу до розуміння та оцінки ймовірності банкрутства компанії. При вивченні питання про ДКССГД автори по різному бачать сутність даного поняття в залежності від того, з якою метою проводиться аналіз та в який спосіб.

Думки різних українських та іноземних авторів на поняття «діагностика кризового стану суб'єкта господарської діяльності» представлено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Авторські підходи до визначення сутності поняття «діагностика кризового стану суб'єкта господарської діяльності» («ДКССГД»)

Автори	Визначення («ДКССГД» – це...)
1	2
І. Бланк [11]	«механізм цільового фінансового аналізу, спрямований на те, щоб виявити кризовий стан компанії, який становить загрозу його краху»

Л. Лігоненко [29]	«дослідження та аналіз проблем, які з'явилися у процесі функціонування компанії та можуть призвести до негативних наслідків у життєдіяльності суб'єкта підприємництва»
Ю. Терлецька [49]	«по-перше, оцінка присутності або відсутності кризової ситуації, а по-друге, виявлення проблем і рекомендації припустимих варіантів щодо їх рішень»
Л. Коваленко, Л. Ремньова [20]	«комплекс методів та моделей аналізу для того, щоб вчасно розпізнавати симптоми фінансової кризи в компанії і швидко реагувати на початковій стадії з ціллю знизити ймовірність повної фінансової неспроможності підприємства та уникнення краху суб'єкта господарювання»
О. Пономаренко [37]	«одна з найважливіших стадій вивчення проблем, яка має місце у процесі функціонування певної системи, що відбувається після того, як проблему виявили, в результаті проведення повного контролю»
А. Азріліян [6]	«вивчення та аналіз, що зосереджені на визначення мети життєдіяльності компанії, методів, що застосовує організація для досягнення та виявлення своїх вад»
О. Андрушко, М. Горбачевська [4]	«комплекс оперативного, ретроспективного і перспективного цільового аналізу, направлено на виявлення показників кризового стану суб'єкта господарської діяльності, оцінку загрози його банкрутства та можливості подолання кризи»

Здійснений аналіз дає змогу визначитись з курсом для подальшої діагностики кризи:

- виявлення труднощів, які призводять до негативних результатів проведення діяльності суб'єкта господарської діяльності [29];
- здійснення цільового фінансового аналізу [11];
- підтвердження або спростування існування кризової ситуації [49];
- аналіз та оцінка мети роботи суб'єкта підприємництва та варіанти їх реалізації.

Представлені методи складаються з: оцінки і досліджень кризової ситуації, що має необхідність у вивченні макрооточення, мезооточення та мікрооточення; цільовий аналіз діяльності компанії для подальшої діагностики та опрацювання проблем; створення порад для усунення протиріч і подолання кризового стану. На думку вчених, при розкритті сутності та завдань діагностики кризи не беруться до уваги такі моменти:

- елемент часу як найбільш визначальний у процесі діагностики;

– не раціональне уподібнення ДКССГД із фінансовим аналізом, який є тільки одним із інструментів діагностики та не дає змогу здійснити аналіз усіх сторін функціонування компаній і, у результаті, отримати правдиві та об'єктивні результати;

– розбіжності щодо виокремлення головних питань у визначенні.

На базі проаналізованих різносторонніх підходів автори рекомендують власне визначення щодо сутності ДКССГД – це сукупність економічно обґрунтованих методів і тактик фінансового та економічного аналізу, що при регулярному використанні через фіксовані відрізки часу дозволять вчасно розпізнати кризовий стан компанії та проаналізувати потенційні можливості функціонування та розвитку.

Методичне та інформаційне забезпечення ДКССГД і загрози банкрутства можна охарактеризувати величезним розмаїттям методів та інструментів їх здійснення. Це спричиняє необхідність їх класифікації та групування з ціллю розділити різні методи, моделі та підходи в окремі групи. Більша кількість дослідників даного питання [4; 20] виділяє два принципи до діагностики кризи суб'єкта господарської діяльності (рис. 1.2):

– застосування багатofакторних методів і моделей;

– порівняльний аналіз показників діяльності.

Залежно від статусу [29] методичні підходи до проведення діагностики поділяються на державні (обов'язкові) та наукові (рекомендаційні). В Україні до державних методик відносять такі, як:

– «Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій», затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству № 37 від 21.03.1997 р.;

– «Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства», затверджені наказом Міністерства економіки України від 17 січня 2001 р. № 10.

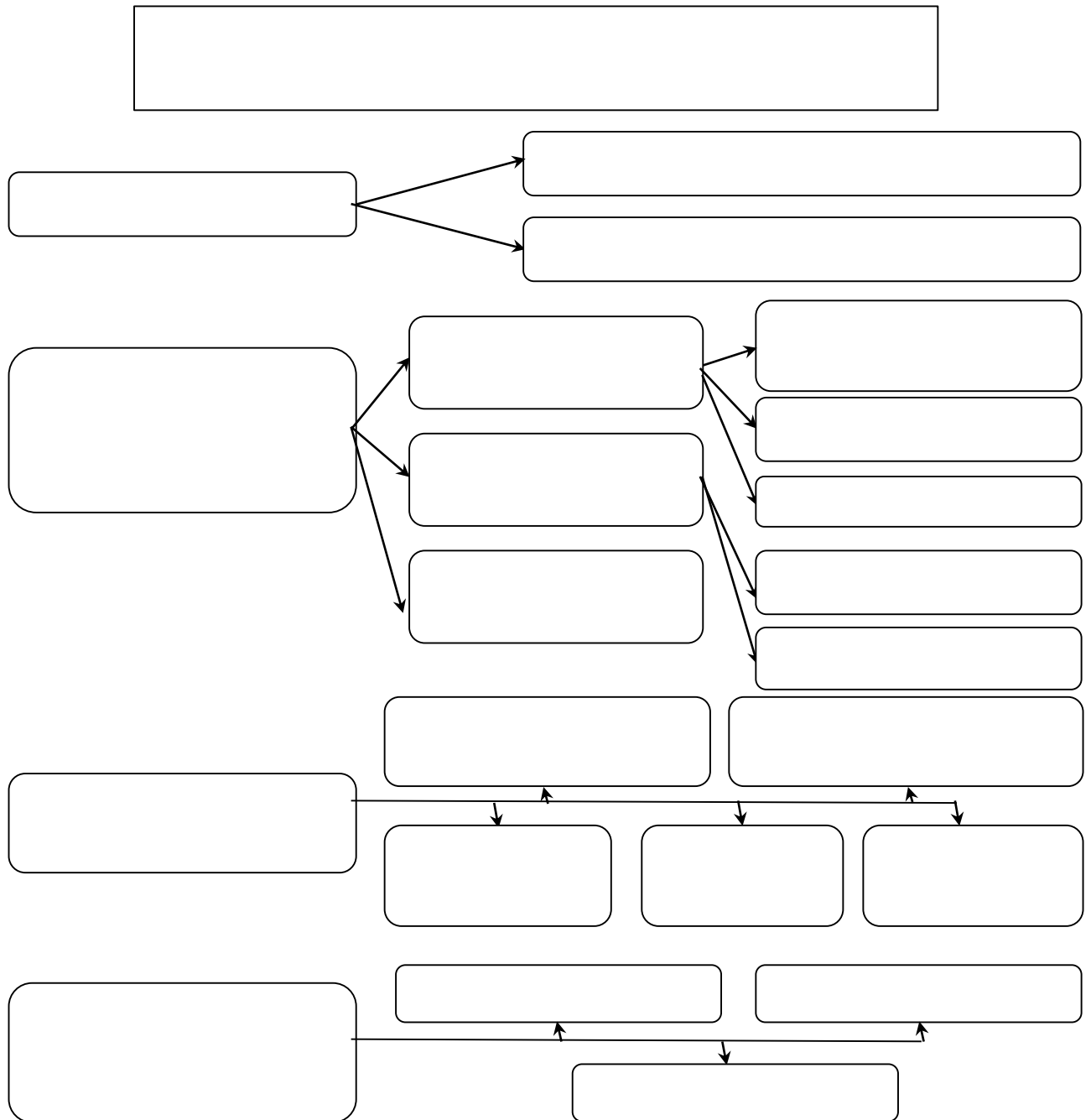

Рис. 1.2 Рекомендоване методичне забезпечення ДКССГД та загрози банкрутства

Їх цільове призначення – надання методичної допомоги фахівцям і спеціалістам стосовно прийняття рішення про визнання структури балансу підприємства задовільною (незадовільною), підприємства – платоспроможним (неплатоспроможним) (рис. 1.3).

Наукові методики ДКССГД і загрози банкрутства розроблюються для практичного використання на вибір і у разі необхідності фінансовими

аналітиками, управлінцями, фахівцями з антикризового управління. Виділяють основні (загальновідомі) та авторські (комерційні) методики. Загальновідомі в повному обсязі описуються у спеціалізованій літературі, застосовуються в науково-дослідній роботі, інші – є комерційною таємницею власників цих методик.

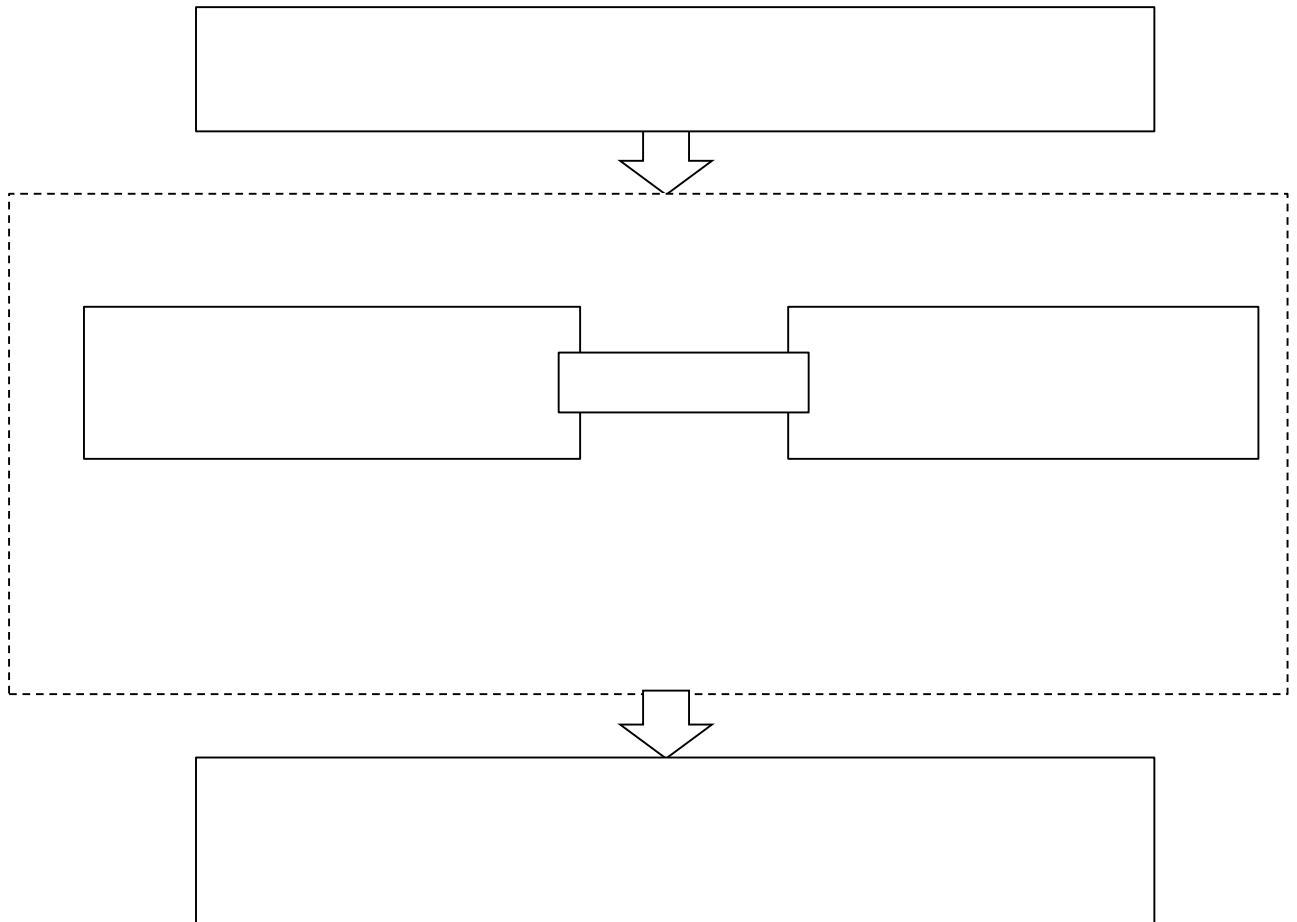

Рис. 1.3 Пропонований підхід до методичного забезпечення діагностики кризового стану

Залежно від напрямку дослідження (функціонального спрямування оцінних показників) методичні підходи до проведення діагностики можуть бути орієнтовані на дослідження таких сфер діяльності підприємства [4; 29; 49]:

- фінансово-майновий стан;
- результати господарської діяльності підприємств за основними видами (операційної, фінансової, інвестиційної);
- організація управління підприємством;

- ресурсний потенціал підприємств;
- комбінований підхід (збалансована система діагностичних показників за різними аспектами діяльності підприємства. Так, наприклад, ресурсна, клієнтська, фінансова, менеджерська складові).

Найбільш ефективним і доцільним є комбінований підхід, який дає змогу підсумувати вплив як усіх складових, так і кожної зокрема на появу та розвиток кризових явищ. Застосування тільки фінансових коефіцієнтів за звітністю компанії характеризує тільки поточний стан на певну дату і не дає можливості виділити головні чинники, які призвели до цього. Більш корисним є спільне застосування економічних і фінансових показників навіть у разі експрес-діагностики [29].

В залежності від інформаційного забезпечення перевірки та аналізу наявні методичні підходи до її здійснення можуть вимагати використання тільки кількісної, якісної або змішаної інформації (спільне застосування кількісних та якісних коефіцієнтів роботи компанії).

Найпродуктивнішим є третій метод через те, що окреме використання лише кількісної (об'єктивної) або виключно якісної (суб'єктивної) інформації має істотні мінуси, які можуть бути ліквідовані тільки за умови спільного застосування [49].

Головною вадою кількісної інформації є, в першу чергу, її стабільність та спокій, бо більша частина оціночних коефіцієнтів підраховується на основі даних звітності компаній на певну дату або за певний період діяльності, по-друге, ймовірною є некоректність, спричинена неправильним бухгалтерським обліком та звітністю або спеціальними, обдуманими діями керівників та власників суб'єкта господарської діяльності щодо її викривлення, по-третє, використання виключно кількісних коефіцієнтів не завжди гарантує раннє попередження, виявлення передвісників кризи та не дає можливості правильно й точно визначити причини, що до неї призводять.

Список та спосіб збору якісної інформації обирається особою, яка здійснює проведення діагностики, а отже, методика має залежність від особистих

професійних якостей фахівця, його досвіду роботи, того, наскільки правильно збирали інформацію, чесності і щирості відповідей опитуваних осіб тощо, отже, висновки, що стосуються глибини кризових явищ матимуть суб'єктивний характер банкрутства компанії. В залежності від джерел інформації, яку використовують для підрахунку кількісних коефіцієнтів, виділяють методичні підходи, що тримаються на застосуванні [49]:

- тільки перевірених і підтверджених форм фінансової та статистичної звітності компаній;
- сполучення інформації форм статистичної та фінансової звітності з складовими оперативного та управлінського обліку суб'єктів підприємництва.

Перший метод застосовується для здійснення експрес-діагностики, тобто для передчасної, термінової та зовнішньої діагностики, яка загальнодоступна великому обсягу зацікавлених осіб та може виконуватися навіть за відсутності згоди аналізованої компанії, на основі її публічної звітності. Другий метод застосовується для поглибленої (фундаментальної) перевірки та завбачає в неминучому порядку дозвіл експерта-діагноста до внутрішньої інформації, що стосується роботи компанії. Звичайно, список оціночних коефіцієнтів, що застосовуються в такому разі, може бути досить великим та різноманітним [49].

Якісні коефіцієнти, які застосовуються при здійсненні перевірки, також можуть мати різні походження одержання: власні дослідження експерта-діагноста, інтерв'ю та анкетування різних респондентів (керівники, управлінці та фахівці самої компанії, усі працівники суб'єкта господарської діяльності, власники, банківські працівники, найбільші споживачі та постачальники, незалежні експерти і т.д.).

В залежності від методу визначення оціночних коефіцієнтів можна виокремити такі методичні підходи [54]:

- коефіцієнтний підхід, що має на увазі підрахунок та застосування різних показників (відносних коефіцієнтів), що розраховуються через проведення

порівняльного аналізу деяких абсолютних показників (до прикладу, коефіцієнт фінансової незалежності, показник абсолютної ліквідності, прибутковості тощо);

- індексний підхід, який має на меті підрахунок динамічних коефіцієнтів, що показують зміни стану досліджуваного об'єкта у часі (темп росту та приросту і т.д.); у розвитку аналізу та перевірки досліджуваним предметом може виступати як одиничний індекс (значення показника відносно одиниці), пара індексів (з'ясування їх співвідношення), так і динамічний ряд коефіцієнтів за визначений період часу, вивчення якого надасть змогу зазначити швидкість сповільнення або пришвидшення певних процесів;

- агрегатний підхід, основний зміст якого лежить в розрахунку оціночних агрегатів - абсолютних оціночних коефіцієнтів, які підраховуються за спеціалізованими методиками, до прикладу звичайні джерела фінансування запасів, результат фінансово-господарської діяльності, нетто-результат використання вкладень тощо; у ході розвитку експерименту здійснюється порівняння абсолютних значень деяких пар агрегатів або підтвердження їх позитивності.

З огляду на методика дослідження оціночних коефіцієнтів поширеними стали такі методичні підходи [54]:

- динамічний (ретроспективний) аналіз окремих коефіцієнтів, що має на увазі їх вивчення в динаміці;

- порівняльний аналіз, основою якого є порівняння та протиставлення фактично досягнутого значення коефіцієнта із середнім по галузі або середнім за групою аналогічних компаній;

- еталонний аналіз, здійснення якого має на меті порівняння фактично досягнутого значення коефіцієнта з деяким еталоном (стандартом), що визначається як терпима (критична) межа його змін.

За способом обробки інформації методичні новації з питання оцінки ймовірності кризового стану та загрози банкрутства класифікуються на ручні (неавтоматизовані) та автоматизовані. Автоматизовані планують здійснення усіх потрібних підрахунків та одержання висновку з перевірки на підставі

використання електронних обчислювальних машин через застосування спеціально розроблених програмних продуктів. Використання автоматизованих діагностичних комплексів істотно полегшує та пришвидшує процедуру перевірки, дає змогу застосовувати новий математичний механізм для обробки інформації, накопичувати інформацію в базах знань та застосовувати її для наступної діагностики [54].

1.3. Основні методи та моделі прогнозування ймовірності банкрутства підприємства

Світова практика за останній час вже накопичила значний досвід аналізу фінансової стійкості та загального стану компанії, а також її схильності до банкрутства. Для того, щоб це проаналізувати, кожному первинному коефіцієнту фінансового аналізу прикріплюють відповідно деякий фінансовий показник. Як правило мінімальним показником фінансової стійкості та задовільного стану компанії виступає оцінка ймовірності банкрутства. Найрозповсюдженішими методами є такі моделі економетрики: оцінка ймовірності банкрутства на основі Z-рахунку Альтмана, модель Спрінгейта, модель Р. Ліса, модель Таффлера та ін. [54].

Як на міжнародному, так і на вітчизняному рівні, найпопулярнішими методами оцінки ймовірності банкрутства є модель, що базується на дискримінантному аналізі. Якщо ж пояснювати суть даного аналізу, то вона криється в тому, що за допомогою математично-статистичних методів будується функція та вираховується інтегральний показник, на основі якого можна спрогнозувати банкрутство суб'єкта підприємництва з певною ймовірністю.

Найпоширенішою моделлю однофакторного дискримінантного аналізу виступає модель Бівера. Розрахувати коефіцієнт Бівера можна поділивши чистий прибуток за мінусом амортизації на суму довгострокових і поточних зобов'язань. На незадовільну структуру балансу вказуватиме те, якщо протягом великого терміну (1,5–2 роки) коефіцієнт Бівера буде не більше 0,2, що

означатиме небажане зменшення величини прибутку, який направлений на розвиток виробництва [39].

За даними дослідження цього вченого бачимо, що специфічною особливістю притаманною фінансовій кризі компанії є великий розрив між фінансовими показниками неспроможних та стабільних суб'єктів господарювання за 5 років. Базою для досліджень та вивчення Бівер прийняв 30 найпоширеніших у використанні коефіцієнтів та згрупував їх по категоріям за однорідністю. Серед кожної категорії Бівер обрав по одному коефіцієнту, що й в сукупності сформувало модель оцінки ймовірності банкрутства. Ця модель не дає можливості відобразити всі сторони діяльності підприємства і не є універсальною моделлю для прогнозування ймовірності банкрутства. Головною її проблемою виступає те, що значення певних коефіцієнтів говорить про розвиток суб'єкта господарювання в позитивному ключі, а інших про негативне положення речей [39].

Найвідомішим і досить розповсюдженим методом статистичного аналізу є модель професора Е.Альтмана [41].

Підхід Е. Альтмана на основі багатовимірного дискримінантного аналізу в подальшому опрацьовувався іншими вченими-економістами. Та все ж в економічній ситуації України модель Е.Альтмана не має великого визнання та не часто використовується через те, що деякі показники мають відмінності із значеннями для іноземних країн, до того ж інформація щодо фінансового стану підприємств майже завжди є неточною.

У 1968 році Е. Альтман провів дослідження на 66 американських підприємствах на основі багатовимірного дискримінантного аналізу, використовуючи 22 фінансові коефіцієнти і вніс пропозицію так званої Z-моделі [41]:

$$Z = 1,2 * A + 1,4 * B + 3,3 * C + 0,6 * D + 1 * E, \text{ де} \quad (1.1)$$

A — робочий капітал / загальна вартість активів;

B — чистий прибуток / загальна вартість активів;

C — чистий дохід / загальна вартість активів;

D — ринкова капіталізація компанії (ринкова вартість акцій) / сума заборгованості;

E — обсяг продажу / загальна вартість активів.

Значення показника « Z » говорить про ймовірність банкрутства таке:

$Z \delta 1,8$ — дуже висока;

$1,81 \delta Z \delta 2,70$ — висока;

$2,71 \delta Z \delta 2,99$ — можлива;

$Z \varepsilon 3,00$ — дуже низька.

Відповідно до певних джерел, точність оцінки ймовірності банкрутства згідно з цим методом становить 95%.

Українські господарюючі суб'єкти можуть використати тест, запропонований Альтманом в 1983 р. [41]:

$$Z = 3,107 * K1 + 0,955 * K2 + 0,42 * K3 + 0,847 * K4 + 0,717 * K5, \text{ де} \quad (1.2)$$

$K3$ — відношення балансової вартості власного капіталу до позикового капіталу.

Граничне значення $Z < 1,23$.

Діагностувати ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана в сучасних умовах економіки української держави можна лише умовно, приблизно, тим паче, що суб'єкт господарювання не можна назвати середнім або великим. Такий метод не дає можливості отримати повністю об'єктивний та повний результат. Це через розбіжності в розрахунку деяких коефіцієнтів, через вплив на надання форми цілої низки зовнішніх чинників (і найперше інфляції), нерівність ринкової й балансової вартості деяких активів й інших об'єктивних підстав. Такі характерні властивості вказують на необхідну корекцію індексів важливості коефіцієнтів, поданих за методом Альтмана, що за таких економічних умов навряд чи можливо. Тому для діагностики кризового розвитку суб'єкта підприємництва необхідно використовувати принципи фінансової стабільності, започатковані не на відносних, а на абсолютних коефіцієнтах поточного фінансового стану підприємства [41].

Інший відомий метод – модель Спрінгейта [49]:

$$Z = 1,03*A + 3,07*B + 0,66*C + 0,4*D, \text{ де} \quad (1.3)$$

A — робочий капітал / загальна вартість активів;

B — прибуток до сплати податків та відсотків / активи;

C — прибуток до виплати податків / короткострокові зобов'язання;

D — виручка від реалізації / баланс.

Якщо $Z < 0,862$, то підприємство є потенційним банкрутом.

Відповідно до кількох моделей оцінки ймовірності банкрутства розроблено універсальну дискримінантну функцію (модель О. Терещенка) [48]:

$$Z = 1,5*X_1 + 0,08*X_2 + 10*X_3 + 5*X_4 + 0,3*X_5 + 0,1*X_6, \text{ де} \quad (1.4)$$

X_1 — грошовий потік / зобов'язання;

X_2 — валюта балансу / заборгованість;

X_3 — прибуток / валюта балансу;

X_4 — прибуток / виручка від реалізації;

X_5 — виробничі запаси / дохід від реалізації;

X_6 — оборотність основного капіталу (виручка від реалізації / валюта балансу).

Отримані коефіцієнти Z-показника можна пояснити при аналізі так:

$Z > 2$ — компанія є фінансово стійкою, і їй не варто боятися банкрутства;

$1 < Z < 2$ — фінансовий баланс та стабільність (фінансова стійкість) компанії порушена, але за умови зміни на антикризовий менеджмент банкрутство йому не страшне;

$0 < Z < 1$ — компанії загрожує банкрутство, якщо вона не вдасться до заходів санації;

$Z < 0$ — суб'єкт господарської діяльності є напівбанкрутом.

Також популярністю користується метод Романа Ліса для аналізу фінансового стану [14]:

$$Z_{Л} = 0,063*X_1 + 0,092*X_2 + 0,057*X_3 + 0,001*X_4, \text{ де} \quad (1.5)$$

X_1 – відношення оборотного капіталу до суми активів;

X_2 – частка операційного прибутку й суми пасивів;

X_3 – відношення нерозподіленого прибутку до балансу;

X_4 – ділення власного капіталу на позиковий.

Критичне значення тут становить 0,037.

Існує ще модель рейтингової оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання. Р.С. Сайфулін і Г.Г. Кадиков внесли пропозицію застосовувати для експрес-оцінки фінансового стану компанії рейтингове число [54]:

$$R=2*K_0+0,1*K_{пл} +0,08*K_i +0,45*K_m +K_{пр}, \text{ де} \quad (1.6)$$

K_0 – коефіцієнт забезпеченості власними коштами;

$K_{пл}$ – показник поточної ліквідності;

K_i – величина та частота обороту авансованого капіталу, що дає характеристику кількості реалізованих товарів та послуг, що припадає на 1 у. о. грошових коштів, які вкладені у функціонування компанії;

K_m – індекс менеджменту, що визначається діленням валового прибутку на суму виручки від реалізації;

$K_{пр}$ – рентабельність власного капіталу (частка балансового прибутку до власного капіталу).

У випадку, коли рейтингове число R для компанії є більшим ніж 1, то суб'єкт господарювання має задовільний стан, якщо нижче за 1, то незадовільний.

R -модель оцінки ймовірності банкрутства. Дослідники-економісти запропонували свій 4-факторний метод прогнозування банкрутства, який виглядає наступним чином [60]:

$$R=8,38*K_1+K_2 +0,054*K_3 +0,63*K_4, \text{ де} \quad (1.7)$$

K_1 – ділення обігового капіталу на активи;

K_2 – частка чистого прибутку та власного капіталу;

K_3 – відношення виручки від реалізації до активів;

K_4 – частка фінансового результату до інтегральних витрат компанії.

Ймовірність банкрутства суб'єкта господарювання в залежності від значень коефіцієнта визначають так (табл. 1.4):

Таблиця 1.4

Ступінь ймовірності банкрутства	
Показник R	Ймовірність банкрутства, %
1	2
Нижче 0	Максимальна (90-100)
0–0,18	Висока (60-80)
0,18–0,32	Середня (35-50)
0,32–0,42	Низька (15-20)
Вище 0,42	Мінімальна (до 10)

Модель Таффлера для оцінки ймовірності банкрутства має такий вигляд :

$$Z_T = 0,53 * X_1 + 0,13 * X_2 + 0,18 * X_3 + 0,16 * X_4, \text{ де}$$

(1.8)

X_1 – відношення прибутку від операційної діяльності до поточної заборгованості;

X_2 – частка оборотних активів до суми заборгованості компанії;

X_3 – частка короткострокової заборгованості до суми активів;

X_4 – відношення виручки від реалізації до активів.

Коли розмір інтегрального коефіцієнта вищий за 0,3, це означає, що у компанії хороші довгострокові перспективи і підприємство має майбутнє, а якщо нижче за 0,2, то крах є найбільш очікуваним. Інтервал від 0,2 до 0,3 називається «зоною невизначеності» [54].

Модель Ж. Депаляна. Вірогідність банкрутства розраховується так [34]:

$$N = 25 * R_1 + 25 * R_2 + 20 * R_3 + 20 * R_4 + 10 * R_6, \text{ де} \quad (1.9)$$

R_1 – показник оборотності запасів;

R_2 – коефіцієнт поточної ліквідності;

R_3 – коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів;

R_4 – рентабельність активів;

R_5 – ефективність виробництва.

Компанію можна вважати стабільною фінансовому плані при значенні N, яке більше за 100. В іншому разі велика вірогідність краху.

У таблиці 1.5 бачимо приклади багатофакторного дискримінантного аналізу, який дає змогу використовувати декілька змінних [54].

Таблиця 1.5

Моделі оцінки ймовірності банкрутства

№	Автор методу	Методика розрахунку	Ймовірність банкрутства
1	2	3	4
1	Модель Е. Альтмана	$Z=1,2 \times A + 1,4 \times B + 3,3 \times C + 0,6 \times D + 1 \times E$, де $A = p.1195/p.1300$ $B = p.2350(2355)/p.1300$ $C = p.2000/p.1300$ $D = p.1495/(p.1595+p.1695)$ $E = p.2000/p.1300$	$Z \delta 1,8$ — дуже висока; $1,81 \delta Z \delta 2,70$ — висока; $2,71 \delta Z \delta 2,99$ — можлива; $Z \varepsilon 3,00$ — дуже низька
2	Модель Г. Спрінгейта	$Z=1,03 \times A + 3,07 \times B + 0,66 \times C + 0,4 \times D$, де $A = p.1195/p.1300$ $B = p.2290(2295)/p.1300$ $C = p.2290(2295)/p.1695$ $D = p.2000/p.1300$	$Z < 0,862$ — підприємство є потенційним банкрутом; $Z > 2,45$ — ризик мінімальний
3	Модель Р. Ліса	$Z=0,063 \times X1 + 0,092 \times X2 + 0,057 \times X3 + 0,001 \times X4$, де $X1 = p.1195/p.1300$ $X2 = p.2190/p.1300$ $X3 = p.1420/p.1300$ $X4 = p.1495/(p.1595+p.1695)$	Граничне значення $Z \leq 0,037$
4	Модель Сайфуліна та Кадикова	$R=2 \times K_o + 0,1 \times K_{пл} + 0,08 \times K_i + 0,45 \times K_m + K_{пр}$, де $K_o = (p.1495 - p.1095 - p.1200)/p.1195$; $K_{пл} = p.1195/p.1695$; $K_i = p.2000/p.1300$; $K_m = p.2090(2095)/p.2000$; $K_{пр} = p.2350(2355)/(p.1495 (гр.3+гр.4)/2)$	$R > 1$ — стан задовільний; $R < 1$ — стан незадовільний

Закінчення таблиці 1.5

1	2	3	4
5	R-модель	$R=8,38 \times K1 + K2 + 0,054 \times K3 + 0,63 \times K4$, де $K1 = p.1195/p.1300$ $K2 = p.2350/p.1495$ $K3 = p.2000/p.1300$ $K4 = p.2350/p.2050$	$R < 0$ — ймовірність максимальна (90-100%); $0 < R < 0,18$ — висока (60-80%); $0,18 < R < 0,32$ — середня (35-50%); $0,32 < R < 0,42$ — низька (15-20%);

			R > 0,42— мінімальна (до 10%)
6	Модель Р. Таффлера і Г. Тішоу	Z=0,53×X1+0,13×X2+0,18×X3+0,16×X4, де X1 = p.2190/p.1300 X2 = p.1195/p.1300 X3 = p.1695/p.1300 X4 = p.2090/p.1300	Граничне значення Z ≤ 0,2
7	Модель Ж. Депаліяна	N=25 •R1+25•R2 +20•R3 +20•R4 +10•R6, де R1 = p.2050/(p.1100 (гр.3+гр.4)/2) R2 = p.1195/p.1695 R3 = p.1595/(p.1495+p.1595) R4 = p.2350(2355)/(p.1300 (гр.3+гр.4)/2) R5 = p.2000/p.2050	N > 100 — компанія стабільна
8	Модель О. Терещенка	Z=1,5×X1+0,08×X2+10×X3+5×X4+ 0,3×X5+0,1×X6, де X1 = (p.2350+p.1195)/(p.1595+p.1695) X2 = p.1300/(p.1595+p.1695) X3 = p.2350(2355)/p.1300 X4 = p.2350(2355)/p.2000 X5=(p.1101+p.1102+p.1103+p.1104)/p.2000 X6 = p.2000/p.1300	Z > 2 – не загрожує банкрутство; 1 < Z < 2 – фінансова рівновага порушена, при переході на антикризове управління банкрутство не загрожує; 0 < Z < 1 – загроза банкрутства, якщо не будуть проведені санаційні заходи; Z < 0 – підприємство є напівбанкрутом
9	Модель Бівера	Kб = (p.2350+p.2515)/(p.1595+p.1695) Kcash-flow = (p.2350- p.2515)/(p.1595+p.1695-p.1165)	0,4-0,45 – компанія благополучна; 0,2 – за 5 років до краху; 0,15 – за 1 рік

Серед моделей прогнозування банкрутства є ще модель Фулмера [54].

За даним методом банкрутство можна спрогнозувати у 98% випадків на рік вперед і у 81% випадків на 2 роки вперед. Модель представлена так:

$$H=5,528*V_1+0,21*V_2+0,073*V_3+1,27*V_4-0,12*V_5+2,335*V_6+0,575*V_7+1,083*V_8+0,894*V_9-6,075, \text{ де} \quad (1.10)$$

V₁ – частка нерозподілених прибутків попередніх періодів до загальної суми активів;

V₂ – частка виручки від реалізації до сукупних активів;

V_3 – частка прибутку до оподаткування до суми активів;
 V_4 – частка грошових потоків до загальної заборгованості;
 V_5 – відношення суми боргу до сукупних активів;
 V_6 – частка поточних пасивів до сукупних активів;
 V_7 – натуральний логарифм (ln) від суми матеріальних активів;
 V_8 – частка обігового капіталу до повної заборгованості;
 V_9 – натуральний логарифм (ln) від величини відношення прибутку до сплати відсотків і податків до суми сплачених відсотків.

За результатами обрахунку даного методу можна отримати такий прогноз: настання банкрутства неминуче, якщо $H < 0$; при $H \geq 0$ компанія функціонує нормально.

Також виокремлюють метод Чессера. Коефіцієнти за якими проводиться оцінка цього методу наступні [54]:

$$Y = -2,0434 - 0,5324 * X_1 + 0,0053 * X_2 - 6,6507 * X_3 + 4,4009 * X_4 - 0,0791 * X_5 - 0,1020 * X_6, \text{ де} \quad (1.11)$$

X_1 – частка готівки та короткострокових фінансових вкладень у активах;

X_2 – відношення нетто-продажів до найбільш ліквідних активів;

X_3 – відношення бруто-доходів до загальної суми активів;

X_4 – частка всієї заборгованості до суми активів;

X_5 – відношення основного капіталу до чистих активів;

X_6 – частка обігового капіталу та нетто-продажів.

Змінна Y підставляється для діагностики вірогідності банкрутства у наступну формулу:

$$P = \frac{1}{1 + e^Y}, \text{ де } e = 2,71828 \quad (1.12)$$

Граничне значення коефіцієнта P становить 0,50. Якщо значення, вище за граничне, вірогідність банкрутства – дує висока.

Також слід зазначити, що у вітчизняній практиці наведені методи використовуються рідко через те, що вони не беруть до уваги галузеві особливості розвитку компаній та властивих їм форм організації бізнесу. Мова

йде про сухий теоретичний характер моделей до прогнозування банкрутства. В умовах нашої країни дані такої оцінки є досить суб'єктивними і не дають приводу для практичного висновку. Потрібно розробляти вітчизняні методи та коефіцієнти для оцінки та здійснення прогнозу з урахуванням всіх галузевих особливостей [52].

Проведення аналізу та оцінки ймовірності банкрутства можна здійснювати як на базі самого суб'єкта господарської діяльності, так і за його межами, до прикладу на базі консалтингової фірми, що здійснює обслуговування компанії.

Такі вчені, як Г. Островська та О. Квасовський, вважають, що вживати за теперішніх умов в національній аналітичній практиці іноземних методів оцінки ймовірності банкрутства, які будувалися завдяки апарату мультиплікативного дискримінантного аналізу, локалізується тим, що дані ймовірнісні оцінки можливо викривлено відображають справжній стан речей в компанії. Це легко пояснюється, оскільки спричинено неадекватними факторами згаданих методів нашим умовам господарювання й нормативно-правовій базі, що регламентує їх діяльність, так і недоліками цих моделей, таких як [34]:

- присутня деяке часова відмінність через те, що моделі, збудовані на базі емпіричного матеріалу багаторічної давнини, залучаються в нинішніх умовах економіки, які часто ускладнені обставинами глобальних і локальних фінансово-економічних криз;

- методи не беруть до уваги велику різницю у факторах, що мають вплив на фінансову стійкість суб'єктів господарювання у країнах, де на базі емпіричного матеріалу розроблено дані методи, та Україні (знецінення грошей, трудо-, енерго-, фондомісткість виробничих процесів тощо);

- наявні відмінності у послідовності та правилах ведення обліку згідно із світовими та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та розрахунку окремих коефіцієнтів, які застосовуються у іноземних моделях, і невідповідність між балансовими та ринковими вартостями різних видів активів і пасивів;

– наявність методологічного недоліку, який закладений в самій структурі комплексного інтегрованого коефіцієнта на базі моделі суми показників, яка може дати невірний результат оцінювання [8];

– не беруться до уваги галузеві особливості функціонування суб'єктів господарської діяльності, що сильно впливають на вагові параметри показників дискримінантних функцій;

– вагові значення показників в певних методах не є добре налагодженими, не дають комплексної оцінки усіх аспектів ліквідності, прибутковості, платоспроможності, ділової активності та конкурентоспроможності суб'єкта підприємництва;

– велика кількість моделей не містить докладної типології міри фінансової стійкості компаній та їх нахилу до банкрутства на базі розділення критичних значень інтегральних коефіцієнтів;

– правдивість оцінки ймовірності банкрутства через деякий час сильно зменшується і на досить довге майбутнє може бути дуже низькою;

– завдяки застосуванню дискримінантних функцій досягається лише приблизний прогноз щодо ймовірності критичної неплатоспроможності компанії в подальшому та не отримують інформації про шанси його перспективного розвитку [54];

– прошарок вчених, які зацікавлені, можуть застосовувати для аналізу іноземні методи діагностики банкрутства, значно лімітується тим, що таких характерних форм фінансової звітності, що підпадають офіційному поширенню, може бути замало для обрахунку значення інтегрального коефіцієнта багатофакторної дискримінантної функції.

На думку Шапурової О. О., коефіцієнти чи індекси Z складаються з взаємовідношення між статтями балансу та форми 2. Коефіцієнти не беруть до уваги загального положення речей та ситуації в середині країни, напрямів розвитку галузі, доходної частини та витрат споживачів, коефіцієнтів постачальників та опонентів. В загальному при прогнозуванні ймовірності банкрутства застосовують тільки фінансові коефіцієнти, а банкрутство компанії

в залежності не тільки від фінансової області. Підходящими для нашої країни будуть методики вітчизняного вченого О. Терещенка. Всі моделі ймовірності банкрутства мають серйозний недолік: вони не беруть до уваги стан розвитку галузі та країни [54].

Можна подати порівняння переваг та недоліків даних моделей у зручному табличному вигляді (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Порівняння переваг та недоліків моделей оцінки ймовірності банкрутства компаній

№	Автор методу	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
1	Модель Е. Альтмана	Простота у використанні; можливість диференціації досліджуваних підприємств на потенційних банкрутів; велика точність підрахунків	Неможливість застосування в українських умовах; підпорядкованість точності розрахунків вихідній інформації; вузька сфера використання; базується на застарілих даних
2	Модель Г. Спрінгейта	Демонструє високий ступінь надійності оцінки, точність приблизно 90%	Розроблена для компаній США та Канади з ціллю оцінки; відсутність галузевого та регіонального розподілу; не підходить для української економіки
3	Модель Р. Ліса	Прості розрахунки; досяжні потрібні для обчислень даних; можливість проаналізувати фінансовий стан та діагностувати банкрутство	Не адаптована до українських компаній; формувалася під західні особливості розвитку; неможливість використання з малими компаніями; невідповідність методичних прийомів розрахунку коефіцієнтів фінансової звітності

Закінчення таблиці 1.6

1	2	3	4
4	Модель Сайфуліна та Кадикова	Спрощеність розрахунків; зручність корекції стосовно розміщення компанії й часу розгляду; врахування специфіки української економіки та зручність у застосуванні; висока точність	Не дає змогу проаналізувати приводи потрапляння компанії в зону неплатоспроможності; нормативний зміст показників, що застосовуються для рейтингового оцінювання, не беруть до уваги галузевих особливостей компаній; використання одного джерела інформації

5	R-модель	Має розширену шкалу ідентифікації кризи	Модель створена для зарубіжних країн; показники не відображають об'єктивний та реальний стан підприємства; неврахування галузевої специфіки; можливість застосування винятково для діагностики великих корпорацій
6	Модель Р. Таффлера і Г. Тішоу	Спрошеність розрахунків та коректність оцінки ймовірності банкрутства підприємства, що пов'язано зі значною кількістю досліджених підприємств	Обмеження сфери застосування (тільки для акціонерних товариств, акції яких активно торгуються на фондовому ринку); складність інтерпретації підсумкового значення; неможливість використання в українських умовах; використання застарілих даних
7	Модель Ж. Делаяна	Можливості використання для зовнішнього аналізу; наявність галузевої диференціації результуючого показника	Завищені граничних значень коефіцієнтів; занадто узагальнена градація нормативного значення результуючого показника
8	Модель О. Терещенка	Урахування специфіки діяльності суб'єктів; охоплення невеликого числа коефіцієнтів; доступна інформація, потрібних для оцінки параметрів моделі	Невелика ступінь аргументованості коефіцієнтів та їх нормативних значень; можливість використання тільки для окремих підприємств; великий інтервал невизначеності
9	Модель Бівера	Застосування коефіцієнта рентабельності активів і підсумок про строки настання банкрутства підприємства	Відсутній підсумковий показник, складна інтерпретація підсумкового значення; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; неможливість використання в українських умовах

Також для оцінки ймовірності банкрутства доцільним є аналізувати фінансову стійкість компанії в цілому [54].

Основні показники, що потрібні для оцінки фінансової стійкості наведені в таблиці 1.7 [9].

Таблиця 1.7

Показники оцінки фінансової стійкості

Коефіцієнт	Методика розрахунку	Нормативне значення
1	2	3
Коефіцієнт автономії	<u>p. 1495</u> p. 1900	>0,5

Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{p. 1900}{p. 1495}$	<2
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{p. 1495 - p. 1095 - p. 1200}{p. 1495}$	>0,4
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	$\frac{p. 1495 - p. 1095 - p. 1200}{p. 1195}$	>0,1
Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{p. 1595 + p. 1695 + p. 1700}{p. 1495}$	<0,5
Коефіцієнт фінансової стабільності	$\frac{p. 1495}{p. 1595 + p. 1695}$	>1
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	$\frac{p. 1595}{p. 1095}$	-
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$\frac{p. 1595}{p. 1495 + p. 1595}$	0,4-0,5
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	$\frac{p. 1495}{p. 1495 + p. 1595}$	0,6-0,5
Коефіцієнт поточних зобов'язань	$\frac{p. 1695}{p. 1695 + p. 1595}$	<0,5
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	$\frac{p. 1095}{p. 1495}$	0,5-0,8
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	$\frac{p. 1595}{p. 1695 + p. 1595}$	<0,2

Дуже важливим для визначення фінансової стійкості підприємства є саме вид джерел фінансування матеріальних оборотних коштів (запасів). Для їх характеристики можна використовувати трикомпонентний показник. Для того, щоб охарактеризувати ступінь забезпеченості запасів та витрат підприємства, треба визначити з яких джерел вони формуються.

Види джерел та способи їх розрахунків [17, с. 99]:

– Власні оборотні кошти (ВОК):

$$\text{ВОК} = p.1495 - p.1095 - p.1200 \quad (1.13)$$

– Власні оборотні кошти і довгострокові позикові джерела формування запасів (ВДК):

$$\text{ВДК} = \text{p.1495} - \text{p.1095} - \text{p.1200} + \text{p.1595} \quad (1.14)$$

– Загальна величина основних джерел формування запасів (ОДК):

$$\text{ОДК} = \text{p.1495} + \text{p.1595} + \text{p.1600} - \text{p.1095} - \text{p.1200} \quad (1.15)$$

Цим показникам відповідає ще три показники забезпеченості запасів джерелами формування засобів [17, с. 99]:

– Надлишок або нестача власних оборотних коштів:

$$\pm \Phi_{\text{вл}} \Phi_{\text{вл}} = \text{ВОК} - \text{З} \quad (1.16)$$

– Надлишок або нестача власних оборотних коштів і довгострокових позикових джерел формування запасів:

$$\pm \Phi_{\text{т}} \Phi_{\text{т}} = \text{ВДК} - \text{З} \quad (1.17)$$

– Надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів:

$$\pm \Phi_{\text{о}} \Phi_{\text{о}} = \text{ОДК} - \text{З} \quad (1.18)$$

Після цього можна визначити трикомпонентний показник типу фінансової стійкості підприємства:

$$S(\Phi) = 1, \text{ якщо } \Phi > 0 \\ 0, \text{ якщо } \Phi < 0$$

Після здійснення всіх необхідних розрахунків на цьому етапі, можна охарактеризувати компанію одним із чотирьох типів фінансової стійкості, які представлені в наступному пункті роботи.

Щодо третього підходу, то інтегральний підхід дає змогу дати інтегровану оцінку ступеню фінансової стійкості. Його можна застосовувати на практиці, коли старі господарські зв'язки підприємства порушені і відбувається процес налагодження ним нових зв'язків з партнерами, зацікавлених у достатній фінансовій стійкості [13, с. 38].

Систему показників за інтегральним підходом подано в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8

Система показників оцінки фінансової стійкості за інтегральним підходом

Назва показника	Формула	Норм. значення	Зв'язок з ін. показниками
1	2	3	4
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами ($\frac{З_{в.о.к.}}{З_{в.о.к.}}$)	$\frac{p.1495 - p.1095 - p.1200}{p.1100 + p.1101 + p.1102 + p.1103 + p.1104}$	0,5-0,8	$K_{ман} K_{ман}, K_{п.а} K_{п.а}, K_{д.п.} K_{д.п.}, K_{р.с.} K_{р.с.}, K_{з.с.} K_{з.с.}$
Коефіцієнт ман. власних коштів ($\frac{K_{ман} K_{ман}}{K_{ман} K_{ман}}$)	$\frac{p.1495 - p.1095 - p.1200}{p.1495}$	>0,5	$З_{в.о.к.} З_{в.о.к.}, K_{п.а} K_{п.а}, K_{д.п.} K_{д.п.}$
Індекс постійного активу ($\frac{K_{п.а} K_{п.а}}{K_{п.а} K_{п.а}}$)	$\frac{p.1095}{p.1495}$	0,5-0,8	$З_{в.о.к.} З_{в.о.к.}, K_{ман} K_{ман}, K_{д.п.} K_{д.п.}, K_{р.с.} K_{р.с.}, K_{з.с.} K_{з.с.}$
Коефіцієнт фінансового левериджу ($\frac{K_{д.п.}}{K_{д.п.}}$)	$\frac{p.1595}{p.1495}$	0,4 (зменш.)	$З_{в.о.к.} З_{в.о.к.}, K_{ман} K_{ман}, K_{п.а} K_{п.а}, K_{з.с.} K_{з.с.}, K_{н.з.} K_{н.з.}$
Коефіцієнт накопичення зносу ($\frac{K_{н.з.} K_{н.з.}}{K_{н.з.} K_{н.з.}}$)	$\frac{p.1012}{p.1011}$	-	$K_{д.п.} K_{д.п.}$
Коефіцієнт реальної вартості майна ($\frac{K_{р.в.} K_{р.в.}}{K_{р.в.} K_{р.в.}}$)	$\frac{p.1010 + p.1101 + p.1102 + p.880}{p.2515}$	0,5	$З_{в.о.к.} З_{в.о.к.}, K_{п.а} K_{п.а}, K_{з.с.} K_{з.с.}$
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів ($\frac{K_{з.с.} K_{з.с.}}{K_{з.с.} K_{з.с.}}$)	$\frac{p.1595 + p.1695}{p.1495}$	1	$З_{в.о.к.} З_{в.о.к.}, K_{п.а} K_{п.а}, K_{д.п.} K_{д.п.}, K_{р.в.} K_{р.в.}$

Підхід є досить цікавим та незвичним з огляду на те, що попередні підходи не розглядали кожен показник у взаємозв'язку з іншими коефіцієнтами.

Крім того, для загальної оцінки фінансового стану за цим підходом використовують узагальнюючий показник зміни фінансової стійкості підприємства [13, с. 39]:

$$\Phi_c \Phi_c = \frac{(1+2K_{д.п.}+3_{в.о.к.}+1:K_{з.с.}+K_{р.в.}+K_{п.а.})^1}{(1+2K_{д.п.}+3_{в.о.к.}+1:K_{з.с.}+K_{р.в.}+K_{п.а.})^0} - 1 \quad (1.19)$$

Степінь 1 означає, що всі коефіцієнти беруться за звітний період, в свою чергу 0 – це попередній період.

Після цього дивимося на критерії, що дозволяють оцінити та проаналізувати цей показник:

- якщо $\Phi_c \Phi_c > 0$, то фінансова стійкість зростає;
- $\Phi_c \Phi_c < 0$, значить фінансова стійкість знижується.

Ці критерії є головним плюсом та козирем даного методу, бо дають змогу проаналізувати через цей показник і своєчасно усунути негативні тенденції та погіршення ситуації.

Висновки до розділу 1

Ознайомившись з підходами різних авторів, під банкрутством слід розуміти невідповідність фінансово-економічного становища підприємства до кредиторських вимог (різних груп впливу), величина яких визначається судом та частково або повністю задовольняється через застосування ліквідаційної процедури. Оцінку ймовірності банкрутства здійснюють з ціллю збереження та покращення ринкової позиції компанії завдяки впровадженню комплексу заходів, що мають на увазі ознайомлення з економічним механізмом появи кризових явищ і розробку комплексу сканування зовнішнього і внутрішнього середовища компанії з ціллю оперативного виявлення слабких сторін підприємства; оперативна діагностика і аналіз фінансового стану суб'єкта

господарювання, виявлення можливого настання краху організації. Також проведено аналіз різних видів та причин банкрутства; наведені різні методики та моделі діагностики вірогідності банкрутства компанії; надані формули розрахунку коефіцієнтів фінансової стійкості компанії; описане постійне врахування ризиків підприємницької діяльності і розробка заходів щодо їх зниження розробки та реалізації спеціальної антикризової програми, що спрямована на запобігання або усунення кризових явищ для успішного функціонування підприємства.

Не зважаючи на те, наскільки важлива ця тема, в аналітиків практично відсутні у розпорядженні засоби та механізми оцінки ймовірності банкрутства, а кожен з методів не зображує реальне положення речей, а в певних випадках і зовсім його не відтворює.

Варто зазначити, якщо використовувати лише дискримінантні моделі прогнозування ймовірності банкрутства, то не можна буде побачити реальну ситуацію. Через те, необхідно зважати на особливості діяльності компаній, стан справ на ринку, головні коефіцієнти фінансової діяльності та їх розстановку, виконання задач ризик-менеджменту підприємства та комплексно підходити до прогнозу ймовірності банкрутства.

Необхідним є виділити такі фактори аналізу на перспективу та описати наступні напрями такі, як: прогнозування ймовірності банкрутства організації з огляду на галузеві особливості та нюанси; розробка системи методів, коефіцієнтів та принципів, які є стандартизованими і можуть в разі потреби застосовуватись для загальної оцінки можливого банкрутства; покращення основи для аналізу через те, що сам принцип розрахунку і побудови методу повністю можна перейняти в іноземних науковців

Основним завданням антикризового фінансового управління є вчасний аналіз фінансового стану компанії і запобігання потрібних антикризових фінансових заходів для попередження фінансового краху. Також визначено, що важливу роль в прогнозуванні та оцінці ймовірності банкрутства відіграє діагностика фінансового стану компанії, бо фінансова стійкість компанії є

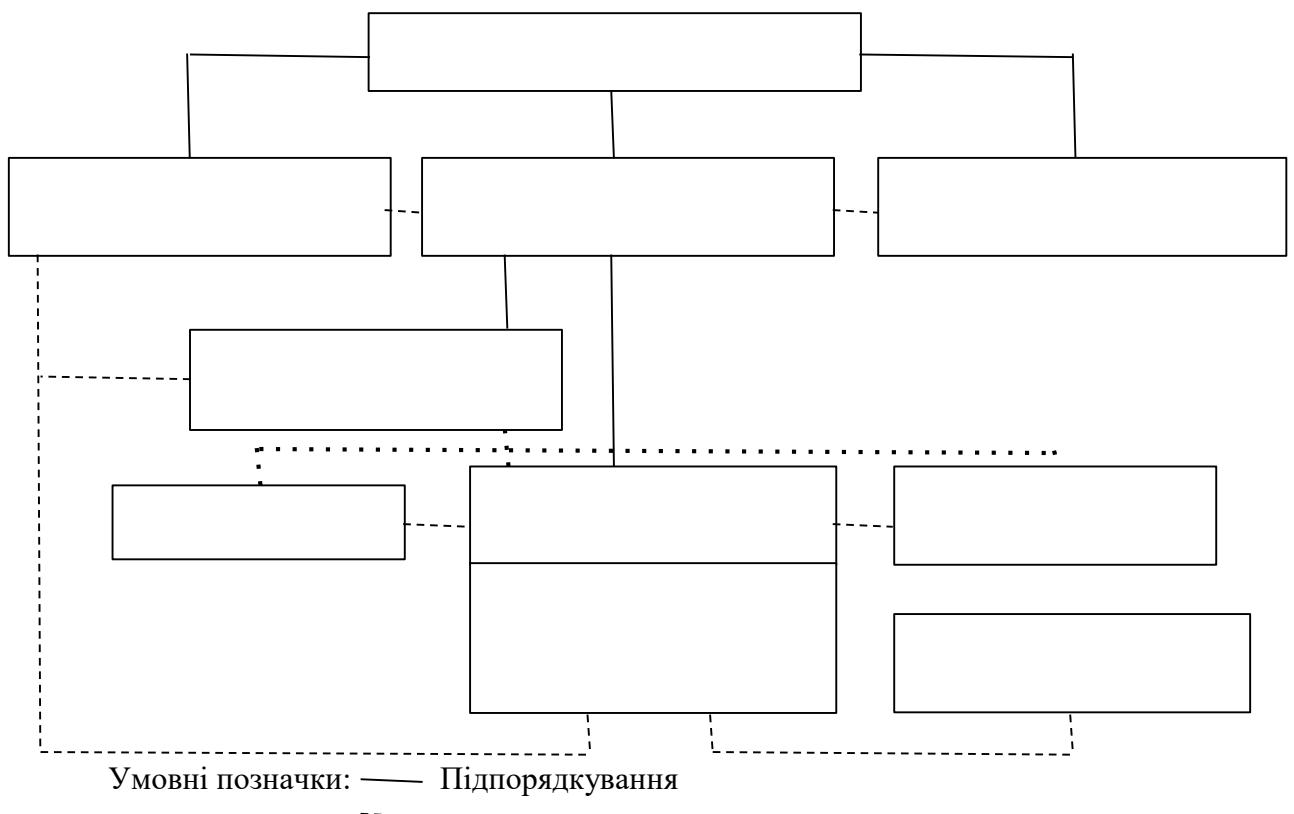
результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин суб'єкта господарської діяльності і характеризується комплексом коефіцієнтів, які показують використання фінансових ресурсів.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ (ДП «УКРАЕРОРУХ»)

2.1. Організаційно-управлінська структура ДП «Украерорух»

ДП «Украерорух» є державним підприємством обслуговування повітряного руху України. Заснували компанію 24 грудня 1992 року і з того часу вона являється основним виробником, постачальником та продавцем послуг з аеронавігації по всій Україні. Діяльність підприємства контролює Міністерство інфраструктури України. Більш детально про систему державного регулювання та місце ДП «Украерорух» в ньому на рис. 2.1.

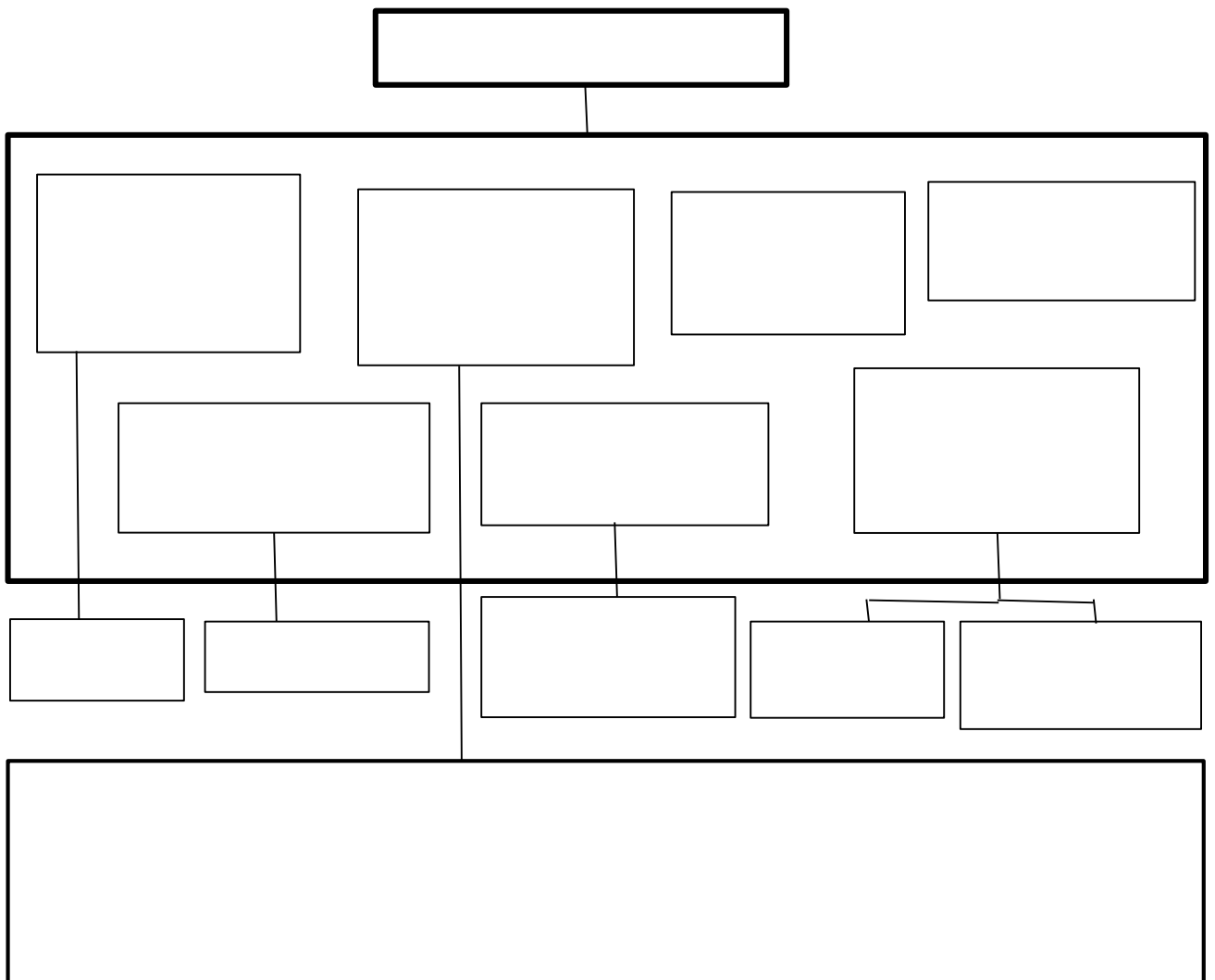

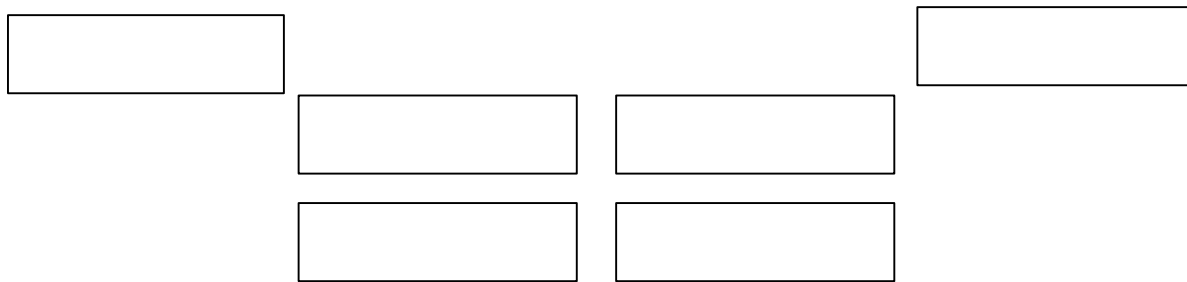
Взаємодія
 Реалізація державної політики

Рис. 2.1 Місце ДП «Украерорух» в системі державного регулювання

Державне підприємство «Украерорух» складається з Українського центру планування використання повітряного простору України та регулювання повітряного руху (скорочено – Украероцентр), Авіакомпанії «Украерорух», Центру авіаційної підготовки та сертифікації, Служби аеронавігаційної інформації України (CAI), Навчально-сертифікаційного центру Украероруху. Також у своєму складі підприємство має шість регіональних структурних підрозділів (детальніше на рис. 2.2).

Головний офіс підприємства знаходиться за такою адресою: Аеропорт, м. Бориспіль, Київська обл., Україна, 08300.

*Тимчасово окуповані території

Рис. 2.2 Організаційна структура ДП «Украерорух»

Основною метою роботи підприємства є якісне, ефективне та безпечне аеронавігаційне обслуговування як в повітрі в межах державних кордонів, так і на території відкритого моря, враховуючи всі потреби користувачів на авіаційному ринку та в Європі в цілому.

Головними завданнями ДП «Украерорух» є:

- організувати повітряний рух: організувати, обслуговувати та управляти потоками в повітряному просторі;
- забезпечувати функціонування та розвиток підрозділів Об'єднаної цивільно-військової системи (ОЦВС) щодо повітряного руху;
- організувати аварійне повідомлення (сигналізування) й долучатися до проведення пошукових та рятувальних операцій;
- надавати аеронавігаційну інформацію користувачам;
- вдосконалювати та розвивати системи аеронавігації;
- організувати, забезпечувати і проводити підготовку та підвищення кваліфікації працівників підприємства;
- організувати та контролювати радіо- і електротехнічне забезпечення обслуговування польотів та слідкувати за здійсненням польотів;
- надавати соціальний захист та розвиток колективу підприємства.

Регулювання та контроль з боку держави стосовно цивільної авіації та використання повітряного простору України відбувається за таких повноважень:

- центральний орган виконавчої влади, який дбає про формування політики держави в області транспорту;

- центральний орган виконавчої влади, який гарантує, що політика держави в цивільній авіації буде реалізована;
- національна комісія, яка проводить державне регулювання в області транспорту.

Визначення головних напрямів та реалізація заходів, які створюють та здійснюють державну політику у сфері авіації та використання повітряного простору, а також гарантування нормативно-правового регулювання, повністю лягає на плечі центрального органу виконавчої влади, який дбає про формування політики держави в області транспорту.

Проведення політики держави з приводу того, на яких умовах використовувати повітряний простір України, спираючись на спільні рішення, забезпечує уповноважений орган з питань цивільної авіації та Міністерство оборони України.

ДП «Украерорух» є надійною, прогнозованою та ефективною, з економічної точки зору, складовою інфраструктури цивільної авіації України, що дуже стрімко розвивається, враховуючи провадження діяльності об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху України і європейської інтеграції та належного розвитку національної аеронавігаційної системи.

Основними стратегічними цілями підприємства, враховуючи різні внутрішні та зовнішні фактори, визначено такі:

- безпека та надійність польотів: необхідним є розвивати та підтримувати зрілу, надійну та ефективну систему управління безпекою польотів;
- задоволення потреб осіб, які користуються повітряним простором: посилення позицій ДП «Украерорух» як надійного постачальника аеронавігаційного обслуговування по всій Європі;
- ефективність виробництва: наближення підприємства до середніх по європейському регіоні основних показників діяльності постачальника аеронавігаційних послуг (за цим стежить Контрольна ревізійна інспекція);

– зниження впливу і тиску на навколишнє середовище: потреба підтримувати і сприяти об'єднанню та інтеграції аеронавігаційної системи в Україні до європейського рівня, враховуючи охорону навколишнього середовища.

Спостереження за процесом досягнення цих цілей повинно виконуватися із використання головних показників діяльності (КРІ) за основними напрямками:

- безпечність польоту;
- пропускна спроможність;
- збереження довкілля;
- ефективність з точки зору економіки та виробництва.

Основним структурним оперативним підрозділом ДП «Украерорух» є Украероцентр.

Його основні завдання:

- планувати, регулювати і контролювати діяльність, яка стосується використання повітряного простору як України, так і міжнародного простору, за який Україні несе відповідальність;
- управляти тим, як використовують повітряний простір, але в рамках своїх повноважень та компетенції та з огляду на відповідні умови;
- контролювати чи дотримуються правил та порядку використання повітряного простору;
- сповіщати органи, що обслуговують повітряний рух при необхідності пошукових, аварійних, ремонтних чи рятувальних робіт, а також робіт по усуненню наслідків, які спричинили стихійні лиха чи техногенні катастрофи.

Службу аеронавігаційної інформації (CAI) було створено в червні 1996 року, а з вересня 1998 року вона є підрозділом ДП «Украерорух».

Ця служба є відповідальною за збір та поширення офіційних даних та інформації, яка має відношення до повітряного простору України, враховуючи райони відкритого моря та інші.

Завданням САІ є своєчасно забезпечувати своїх користувачів точною та правдивою інформацією, яка є невід'ємним компонентом для того, щоб підготувати та виконати ефективний та безпечний політ.

Авіакомпанія «Украерорух» була створене у складі ДП «Украерорух» в 1996 році.

Авіакомпанія експлуатує літаки – лабораторії Beechcraft B300 (Super King Air 350) та Ан-26, обладнані найсучаснішим устаткуванням виробництва фірми Aerodata (Німеччина), яке призначається для виконання льотних перевірок наземних засобів навігації і посадки, таких як системи посадки за приладами (ILS) I,II,III категорій ICAO, всебічно направлені радіомаяки діапазону ДВЧ (VOR) та далекомірні радіомаяки діапазону УВЧ (DME), ненаправлені радіомаяки (NDB), посадкові радіолокатори (PAR), первинні оглядові радіолокатори (PSR), вторинні оглядові радіолокатори (SSR), покажчики траєкторії точного заходження на посадку.

Всі літаки підприємства проходять льотні перевірки радіотехнічних засобів навігації та посадки аеродромів цивільної авіації та маршрутів обслуговування повітряного руху України, країн СНД та дальнього зарубіжжя та всі здійснює всі належні заходи безпеки. Авіакомпанія також надає свої послуги щодо льотних перевірок радіотехнічного обладнання.

На ДП «Украерорух» покладено завдання щодо організації і забезпечення авіаційного пошуку на морі в межах району польотної інформації України.

Діяльність ДП «Украерорух» можна охарактеризувати завдяки результативності обслуговування (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Інтенсивність повітряного руху по району польотної інформації (РПІ) України
за 2019 рік

<i>Всього виконано польотів у РПІ України</i>	<i>335 407</i>
у т.ч.:	
авіакомпаніями України	109 777
іноземними авіакомпаніями	225 630
<i>Всього виконано польотів у РПІ України</i>	<i>335 407</i>
у т.ч.:	
транзитних	141 680
внутрішніх	30 790
міжнародних	162 937
з них:	
авіакомпаніями України	80 077
іноземними авіакомпаніями	82 860

У загальному підсумку за результатами реалізації завдань, передбачених річним планом на 2019 рік, були досягнуті такі результати:

- реалізовано заходи з удосконалення структури ПП під відповідальністю України;
- покращено якість АНО;
- забезпечено модернізацію засобів ЗНС Украероруху;
- підвищено якість та конкурентоспроможність послуг, які надаються підприємством;
- забезпечено підвищення рівня продуктивності праці;
- якнайповніше використано ресурсний потенціал підприємства.

Підприємство на всіх рівнях виробничих процесів організовувало гнучке ВПП в інтересах його користувачів відповідно до програм Євроконтролю, забезпечувало безпечне та ефективне ОНР цивільних і державних повітряних суден.

2.2. Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства

Для того, щоб охарактеризувати фінансово-економічний стан підприємства, потрібно проаналізувати динаміку складу доходів, витрат та чистого прибутку.

Це необхідно зробити, насамперед, щоб керівники та власники підприємства розуміли та бачили всі проблеми та шляхи їх вирішення, а інвестори, кредитори та будь-які інші партнери підприємства змогли оцінити ризики вкладення коштів в дану компанію.

Проаналізуємо фінансово-економічний стан Державного підприємства обслуговування повітряного руху України (скорочено – ДП «Украерорух») на основі даних фінансової звітності (Додаток А, Додаток Б, Додаток В, Додаток Д, Додаток Е, Додаток Ж, Додаток К) за 2017–2019 рр.

Фінансово-економічні показники ДП «Украерорух» за останні роки розглянуто в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Основні фінансово-економічні показники діяльності ДП «Украерорух»

тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення 2019 від			
	2017	2018	2019	2017		2018	
				Абсол.	Відн., %	Абсол.	Відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2897960	3664988	3526047	628087	21,67	-138941	-3,79
2. Собівартість від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1988427	2795617	3369666	1381239	69,46	574049	20,53
3. Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	909533	869371	156381	-753152	-82,81	-712990	-82,01
4. Фінансовий результат від операційної	786649	-32225	-1407915	-2194564	-78,97	-1375690	-56,31

діяльності: прибуток (збиток), тис. грн.							
5. Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн.	615573	-164451	-1122989	-1738562	-82,43	-958538	-482,87
6. Витрати на оплату праці, тис. грн.	1217378	1730232	2281425	1064047	87,41	551193	31,86
7. Середньооблікова чисельність працівників, осіб	4280	4294	4322	42	0,98	28	0,65
8. Продуктивність праці, тис. грн.	677,09	853,51	815,84	138,75	20,49	-37,67	-4,41
9. Фондовіддача	1,15	1,02	0,99	-0,16	-13,91	-0,03	-2,94
10. Рентабельність виробництва продукції, %	145,74	131,09	104,64	-41,1	-28,2	-26,45	-20,18

Аналіз показників, за період з 2017 по 2019 роки показав, що досліджуване підприємство «Украерорух» у 2017 р. отримувало чистий фінансовий результат: прибуток. А в 2018-2019 рр. підприємство отримало збиток у розмірі 164451 і 1122989 тис. грн. відповідно.

За даними табл. 2.2 чистий дохід від реалізації продукції збільшився в 2019 р. на 628087 тис. грн. (на 21,67%) в порівнянні з 2017 р., а в порівнянні з 2018 р. зменшився на 138941 тис. грн. (на 3,79%). Собівартість від реалізації продукції збільшилась в 2019 р. на 1381239 тис. грн. (на 69,46%) в порівнянні з 2017 р. та на 574049 тис. грн. (на 20,53%) в порівнянні з 2018 р. Валовий прибуток зменшився в 2019 р. на 753152 тис. грн. (на 82,81%) в порівнянні з 2017 р. Якщо ж порівняти 2019 з 2018 р., то валовий прибуток зменшився на 712990 тис. грн., тобто на 82,01%. Оскільки чистий дохід від реалізації продукції зменшується, а її собівартість зростає, то зменшення валового прибутку, скоріше за все, зумовлено зміною цін на реалізовану продукцію або зміною її структури та зростанням самої собівартості.

Фінансовий результат від операційної діяльності зменшився в 2019 р. на 2194564 тис. грн. (на 78,97%) в порівнянні з 2017 р. та на 1375690 тис. грн. (на

1. Чистий дохід від реалізації продукції	2897960	3664988	3526047	628087	21,67	-138941	-3,79
2. Інші операційні доходи	705614	937116	204877	-500737	-70,96	-732239	-78,14
3. Інші фінансові доходи	-	-	86773	86773	100	86773	100
4. Інші доходи	5476	49190	38004	32528	594	-11186	-22,74
Всього	3609050	4651294	3855701	246651	6,83	-795593	-17,11

Проаналізувавши дані, наведені у табл. 2.3, можемо сказати, що чистий дохід від реалізації продукції збільшився в 2019 р. на 628087 тис. грн. (на 21,67%) в порівнянні з 2017 р., а в порівнянні з 2018 р. зменшився на 138941 тис. грн. (на 3,79%).

Інші операційні доходи зменшилися у 2019 році на 500737 тис. грн. (70,96%) в порівнянні з 2017 роком, а в порівнянні з 2018 роком знизилась на 78,14% (732239 тис. грн.).

Інші доходи також збільшувалися у 2019 році в порівнянні з 2017 р. на 32528 тис. грн. в порівнянні з 2017 роком, а щодо 2018 року, зменшення на 11186 тис. грн.

Загальна сума доходів в 2019 році становить 3855701 тис. грн., що зменшилась відносно 2018 року на 795593 тис. грн. (17,11%).

Розглянемо рис. 2.3, що відображає динаміку доходів.

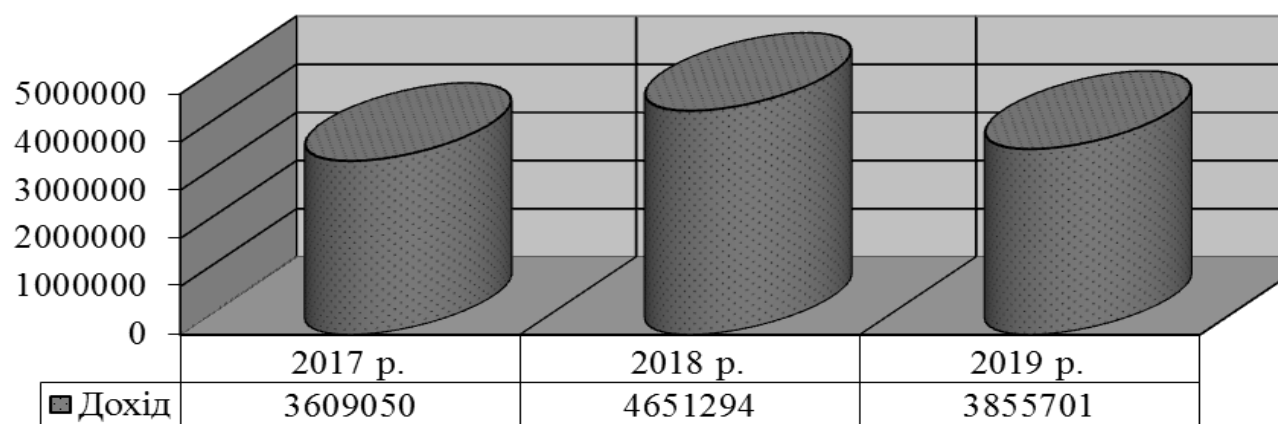

Рис. 2.3 Динаміка доходу ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр., тис. грн.

З огляду на даний рисунок, можна побачити, що доходи Державного підприємства обслуговування повітряного руху України знизились у 2019 відносно 2018 року.

Розглянемо детальніше структуру доходів на ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка структури доходів ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр.

тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення, %	
	2017	2018	2019	2018 р. до 2017 р.	2019 р. до 2018 р.
1	2	3	4	5	6
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	2897960	3664988	3526047	+26,47	-3,79
2. Інші операційні доходи	705614	937116	204877	+32,81	-78,14
3. Інші фінансові доходи	-	-	86773	-	+100
4. Інші доходи	5476	49190	38004	+798,28	-22,74
Всього доходів	3609050	4651294	3855701	+28,88	-17,11

Аналізуючи табл. 2.4, бачимо, що чистий дохід від реалізації збільшився в 2018 році на 26,47% в порівнянні з 2017 роком. У 2019 році відбулося зменшення чистого доходу від реалізації продукції на 3,79% по відношенню до 2018 року.

Інші операційні доходи зменшились в 2019 р. на 78,14% в порівнянні з 2018 р. але в 2018 р. було збільшення на 32,81% в порівнянні з 2017 р. Інші доходи збільшились станом на 2018 р. на 798,28% в порівнянні з 2017 р., а в 2019 р. бачимо зниження на 22,74% в порівнянні з 2018 р.

Можна зробити висновок про динаміку структури доходів на Державному підприємстві обслуговування повітряного руху України, а саме про те, що дохід в 2018 р. збільшився на 28,88% в порівнянні з 2017 р. та зменшився в 2019 р. на 17,11% в порівнянні з 2018 р.

Тепер розглянемо аналіз динаміки складу витрат ДП «Украерорух» за 2017–2019 рр. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка складу витрат ДП «Украерорух» за 2017–2019 рр.

тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення			
	2017	2018	2019	2018 р. до 2017 р.		2019 р. до 2018 р.	
				Абсол.	Відн., %	Абсол.	Відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Собівартість від реалізації продукції	1988427	2795617	3369666	807190	40,6	574049	20,53
2. Адміністративні витрати	168013	238657	300773	70644	42,1	62116	26,03
3. Витрати на збут	-	-	-	-	-	-	-
4. Інші операційні витрати	660485	1600055	1468400	939570	142,2	-131655	-8,23
5. Фінансові витрати	418	6434	11451	6016	1439	5017	77,98
6. Інші витрати	15307	66918	30204	51611	337,2	-36714	-54,86
Всього витрат	2832650	4707681	5180494	1875031	66,2	472813	10,04

З табл. 2.5 видно, що собівартість від реалізації продукції збільшилась в 2018 р. на 807190 тис. грн. (на 40,59%) в порівнянні з 2017 р.

У 2019 році собівартість зросла на 574049 тис. грн. (на 20,53%) в порівнянні з 2018 р. Адміністративні витрати збільшились в 2018 р. на 70644 тис. грн. в порівнянні з 2017 р. та збільшились в 2019 р. на 62116 тис. грн. в порівнянні з 2018 р. Інші операційні витрати в 2019 р. зменшились на 131655 тис. грн. в порівнянні з 2018 р. та збільшились у 2018 р. на 939570 тис. грн. відповідно до 2017 р.

Фінансові витрати в 2018 р. збільшились на 6016 тис. грн. в порівнянні з 2017 р., у 2019 році збільшення на 5017 тис. грн. відповідно до 2018 р. Інші витрати в 2018 р. збільшились на 51611 тис. грн. в порівнянні з 2017 р. та зменшились в 2019 р. на 36714 тис. грн. в порівнянні з 2018 р.

Розглянемо динаміку витрат за останні роки на рис. 2.4.

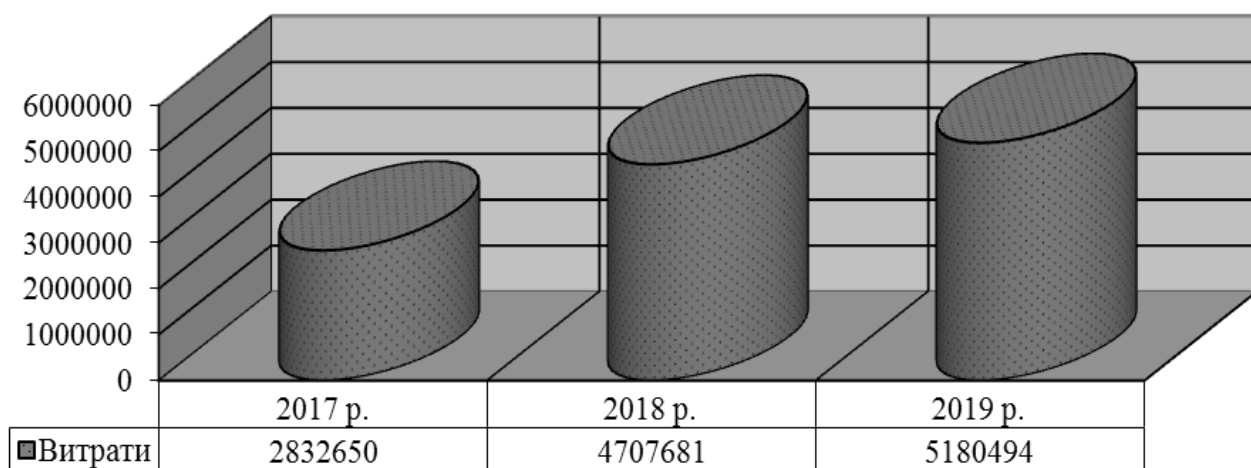

Рис. 2.4 Динаміка витрат на ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр., тис. грн.

Проаналізуємо динаміку доходів, витрат та чистого фінансового результату ДП «Украерорух» за 2017–2019 рр. (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка доходів, витрат та чистого фінансового результату ДП
«Украерорух» за 2017–2019 рр.

Показники	Роки			Відхилення 2019 р. від			
	2017	2018	2019	2017		2018	
				Абсол.	Відн., %	Абсол.	Відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Доходи	3609050	4651294	3855701	246651	6,83	-795593	-17,11

Закінчення таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8
2. Витрати	2832650	4707681	5180494	2347844	82,88	472813	10,04
3. Витрати (дохід) з податку на прибуток	160827	108064	-201804	-362631	-225,5	-309868	-286,74
4. Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	615573	-164451	-1122989	-1738562	-282,43	-958538	-582,87

Згідно з даними табл. 2.6, доходи ДП «Украерорух» збільшились в 2019 р. на 6,83% в порівнянні з 2017 р. та зменшились на 17,11% в порівнянні з 2018 р.

Витрати збільшувались протягом періоду, а саме: на 82,88% в порівнянні з 2017 р. та на 10,04% в порівнянні з 2018 р.

Витрати (дохід) з податку на прибуток зменшились в 2019 р. на 225,5% в порівнянні з 2017 р. та на 286,74% в порівнянні з 2018 р.

Чистий фінансовий результат зменшився в 2019 р. на 282,43% в порівнянні з 2017 р. та на 582,87% в порівнянні з 2018 р. У 2019 році чистий фінансовий результат підприємства склав збиток у 1122989 тис. грн. (рис 2.5).

Отже, можемо зробити висновки, що Державне підприємство обслуговування повітряного руху України було прибутковим у 2017 році згідно з табл. 2.6, а з 2018 по 2019 рік підприємство отримує збитки.

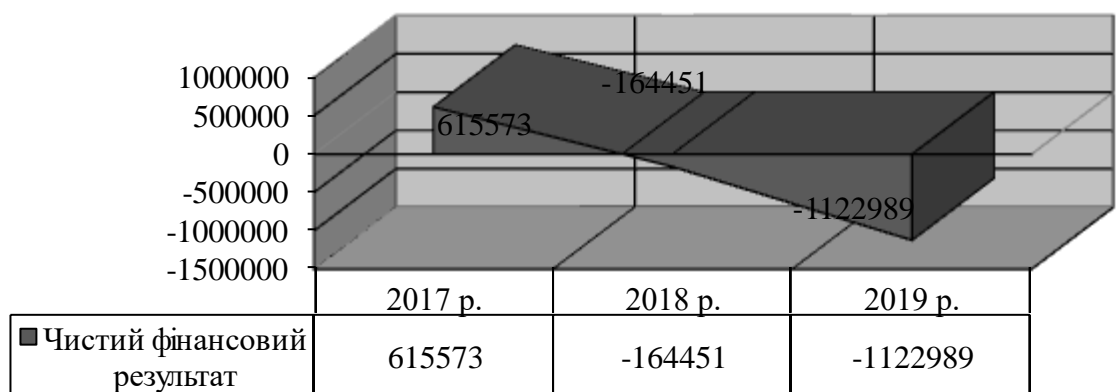

Рис. 2.5 Динаміка чистого фінансового результату ДП «Украерорух» за період 2017-2019 рр., тис. грн.

Витрати також збільшилися в 2019 р. на 2347844 тис. грн. в порівнянні з 2017 р. та на 472813 тис. грн. в порівнянні з 2018 р. Витрати (дохід) з податку на прибуток зменшились в 2019 р. на 362631 тис. грн. в порівнянні з 2017 р. і на 309868 тис. грн. в порівнянні з 2018 р. Та все ж, чистий фінансовий результат підприємства: збиток у 2019 році, що є негативним явищем для підприємства. Потрібно вжити заходів, щодо усунення причин збитковості підприємства або шукати інші варіанти отримання доходу, якщо це можливо для даного підприємства.

Проведемо аналіз ліквідності балансу. Для визначення ліквідності балансу необхідно зіставити актив і пасив балансу. При цьому активи групуються за ступенем їх ліквідності, а зобов'язання – за строками їх погашення. Баланс вважається ліквідним за умови: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$.

							2019 р. до 2017 р., %
1	2	3	4	5	6	7	8
A1	1567217	25,64	1687814	23,15	494224	8,6	-68,47
A2	604299	9,88	1004650	13,78	687187	11,82	+13,72
A3	144207	2,36	176182	2,42	40856	0,7	-71,67
A4	3797031	62,12	4422728	60,65	4590277	78,97	+20,89
Баланс	6112754	100	7291374	100	5812544	100	-4,91

Для наочності побудуємо діаграму за показниками активу (рис. 2.6).

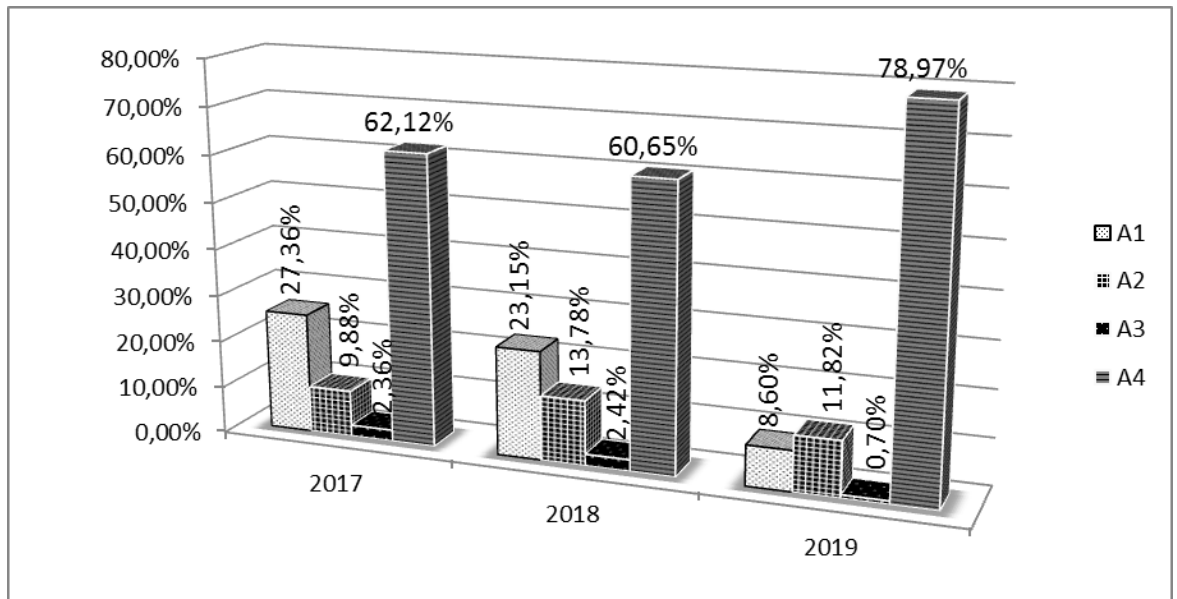

Рис. 2.6 Показники активу балансу ДП «Украерорух» за 2017–2019 рр., %

Показники пасиву балансу рахуються наступним чином:

$$П1 = p.1615 \quad (2.5)$$

$$П2 = p.1600 + p.1610 + p.1620 + p.1625 + p.1630 + p.1635 + p.1660 + p.1690 \quad (2.6)$$

$$П3 = p.1595 + p.1665 \quad (2.7)$$

$$П4 = p.1495 + p.1700 \quad (2.8)$$

За наведеними формулами можемо порахувати показники пасиву балансу ДП «Украерорух» за 2017–2019 рр.

2017:

$$П1 = 91578 \text{ (тис. грн.)}$$

$$П2 = 0 + 0 + 16384 + 8999 + 42511 + 711 + 52786 + 16515 = 137906 \text{ (тис. грн.)}$$

$$П3 = 122663 + 776 = 123439 \text{ (тис. грн.)}$$

$$П4 = 5759831 + 0 = 5759831 \text{ (тис. грн.)}$$

Баланс: $91578+137906+123439+5759831= 6112754$ (тис. грн.)

2018:

$П1 = 51099$ (тис. грн.)

$П2 = 0+0+15560+11967+61902+1580+84524+24590 = 200123$ (тис. грн.)

$П3 = 186625+656 = 187281$ (тис. грн.)

$П4 = 6852871+0 = 6852871$ (тис. грн.)

Баланс = $51099+200123+187281+6852871 = 7291374$ (тис. грн.)

2019:

$П1 = 49528$ (тис. грн.)

$П2 = 0+24312+19153+15958+78921+2168+125136+11917 = 277565$ (тис. грн.)

$П3 = 137030+255 = 137285$ (тис. грн.)

$П4 = 5348166+0 = 5348166$ (тис. грн.)

Баланс: $49528+277565+137285+5348166 = 5812544$ (тис. грн.)

Тепер, маючи дані пасиву ми можемо співставити дані активу та пасиву і зробити висновки щодо ліквідності балансу підприємства.

В таблиці 2.8 представлені показники пасиву по Державному підприємству обслуговування повітряного руху України.

Таблиця 2.8

Показники пасиву балансу ДП «Укранерорух» за 2017–2019 рр.

Показник	2017		2018		2019		Темп приросту 2019 р. до 2017 р., %
	Значення, тис. грн.	Питома вага, %	Значення, тис. грн.	Питома вага, %	Значення, тис. грн.	Питома вага, %	
1	2	3	4	5	6	7	8
П1	91578	1,49	51099	0,7	49528	0,85	-45,92
П2	137906	2,26	200123	2,74	277565	4,78	+101,27
П3	123439	2,02	187281	2,57	137285	2,36	+11,22
П4	5759831	94,23	6852871	93,99	5348166	92,01	-7,15
Баланс	6112754	100	7291374	100	5812544	100	-4,91

2017: $A1 \geq П1, A2 \geq П2, A3 \geq П3, A4 \leq П4$

2018: $A1 \geq П1, A2 \geq П2, A3 \leq П3, A4 \leq П4$

2019: $A1 \geq П1, A2 \geq П2, A3 \leq П3, A4 \leq П4$.

За даними проведення аналізу досліджуваного авіапідприємства можемо зробити висновок, що баланс у 2017 році був абсолютно ліквідним (рис. 2.6). У 2018–2019 році баланс вже не можна назвати абсолютно ліквідним, оскільки $A3 \leq P3$ (рис. 2.7), це означає, що середньотермінові борги (від 3 місяців до 1 року) перевищують активи із середньою ліквідністю (виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів, довгострокові інвестиції та ін.).

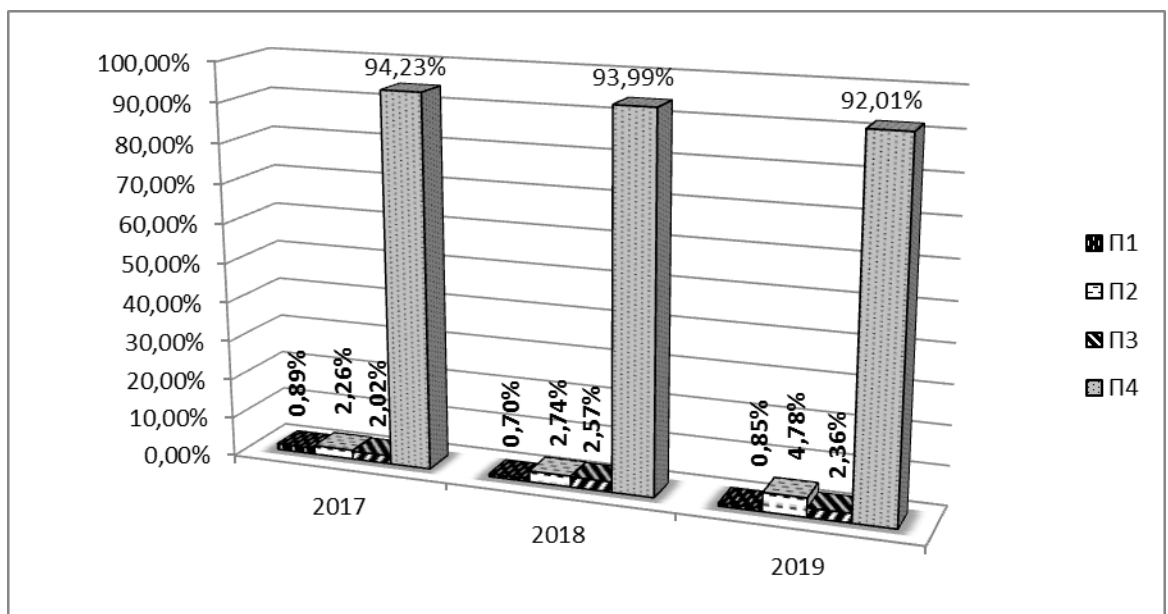

Рис. 2.7 Показники пасиву балансу ДП «Украерорух» за 2017–2019 рр., %

Перевіримо баланс на відносну ліквідність: якщо виконується така рівність $A1 \geq P1$, $A2 \geq P2$, $A3 \leq P3$, $A4 \leq P4$, то має виконуватися й така $A1 + A2 + A3 \geq P1 + P2 + P3$.

Розрахуємо:

$$494224 + 687187 + 40856 \geq 49528 + 277565 + 137285$$

$$1222267 \geq 464378$$

Отже, баланс ДП «Украерорух» за 2019 рік є відносно ліквідним.

2.3. Аналіз фінансової стійкості ДП «Украерорух»

Проаналізуємо фінансову стійкість Державного підприємства «Украерорух» за 2017-2019 рр.

Для проведення аналізу фінансової стійкості існує 3 методики. Розрахуємо коефіцієнти по черзі по всім 3 підходам, щоб зробити повний висновок про ситуацію на підприємстві.

Відповідно до першого підходу розрахуємо 12 основних показників по підприємству за останній період.

Розрахунки з приводу оцінки фінансової стійкості ДП «Украерорух» за 2017-2019 роки наведено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Показники оцінки фінансової стійкості ДП «Украерорух» за 2017-2019 р.

Показники	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення 2019-2017
1	2	3	4	5
Коефіцієнт автономії	0,942	0,939	0,921	-0,021
Коефіцієнт фінансової залежності	1,061	1,065	1,086	+0,025
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,341	0,355	0,142	-0,199
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,848	0,847	0,621	-0,227
Коефіцієнт фінансового ризику	0,061	0,064	0,087	+0,026
Коефіцієнт фінансової стабільності	16,39	15,63	11,49	-4,9
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,032	0,042	0,029	-0,003

Закінчення таблиці 2.9

1	2	3	4	5
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,021	0,027	0,025	+0,004
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,979	0,973	0,975	-0,004
Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,652	0,574	0,705	+0,053
Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	0,659	0,645	0,858	+0,199
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,348	0,426	0,295	-0,053

Висновки, які можна зробити після проведення даних розрахунків:

– значення коефіцієнта фінансової автономії (незалежності) є досить високим, що говорить про високу стійкість компанії на ринку та низький рівень ризику. Показник у 2019 році склав 0,921, а це означає, що підприємство не залежить від позикових коштів і здатне профінансувати за рахунок власних коштів 92,1% активів;

– показник фінансової залежності є оберненим до попереднього. Залежність компанії підвищилась, але показник знаходиться в межах норми. У 2019 році на кожен гривню власних коштів припадає 1,086 грн. фінансових ресурсів. Ризики є прийнятними та допустимими;

– значення показника забезпеченості власними оборотними коштами є досить високим, що свідчить про можливість проведення активної діяльності навіть без зовнішнього фінансування компанії. Значення показника знизилася у 2019 році в порівнянні з 2017 роком на 0,199, та зниження є незначним;

– коефіцієнт маневреності власного капіталу нижчий за норму, але фінансових ресурсів в компанії достатньо (14,2% власного капіталу знаходиться в мобільній формі);

– значення коефіцієнта фінансової стабільності, незважаючи на зниження протягом періоду, є значно вищим норми, що говорить про наявність додаткових резервів для зростання ефективності (можливим є додаткове залучення позикових коштів). Також часто високе значення показника може свідчити про те, що потенціал компанії використовують не на повну силу. У 2019 році на кожен гривню зобов'язань припадає 11,49 гривні власного капіталу;

– коефіцієнт фінансового ризику зростає протягом періоду, але продовжує відповідати нормативним значенням. На 1 гривню власного капіталу є 0,087 грн. позикового у 2019 році;

– коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень протягом періоду зменшується, що говорить про зниження залежності компанії від зовнішніх джерел фінансування, це можна інтерпретувати як добре розроблену стратегію підприємства, тобто це є ознакою нормальної роботи;

- зростання коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів є негативним, але оскільки підприємство має високу частку власного капіталу, то інвестори та кредитори вкладаються у підприємство охоче і стратегія є правильною;
- коефіцієнт поточних зобов'язань перевищує нормативне значення, фінансова стійкість підприємства є під загрозою;
- коефіцієнт довгострокових зобов'язань зменшується. Це означає, що зменшується інвестиційна активність за рахунок довгострокових кредитів;
- структура позикового капіталу також є задовільною, показники мають лише незначні відхилення від норми.

Наступним є агрегатний підхід, тобто розрахунки здійснюватимуться за трикомпонентним показником. Розрахунки оцінки фінансової стійкості ДП «Украерорух» за даним методом наведено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Оцінка фінансової стійкості ДП «Украерорух» за трикомпонентним показником

тис. грн.

Показники	2017	2018	2019	Темп приросту 2019/2017, %
1	2	3	4	5
ВОК	1 962 800	2 430 143	757889	-61,39
ВДК	2 085 463	2 616 768	894919	-57,09
ОДК	2 315 723	2 868 646	894919	-61,35

Закінчення таблиці 2.10

1	2	3	4	5
$\Phi_{\text{в.л.}} / \Phi_{\text{в.л.}}$	1 835 322	2 286 745	721914	-60,67
$\Phi_{\text{т.}} / \Phi_{\text{т.}}$	1 957 985	2 473 370	858944	-56,13
$\Phi_{\text{о.}} / \Phi_{\text{о.}}$	2 188 245	2 725 248	858944	-60,75
Запас стійкості фінансового стану, днів	271,84	267,69	87,69	-67,74
Надлишок або нестача основних джерел покриття запасів на 1 грн. запасів, коп.	17,2	19	23,88	+38,84
Показники типу фінансової стійкості				
Тривимірний показник	1,1,1	1,1,1	1,1,1	-
Тип стійкості	Абсолютна	Абсолютна	Абсолютна	-

Отже, бачимо, що за даним підходом протягом аналізованого періоду компанія має абсолютну фінансову стійкість за трикомпонентним показником. Керівники компанії або не мають можливості, або бажання залучати кошти. Але в той же час, за даним підходом, бачимо, що запас стійкості фінансового стану протягом періоду значно знизився і на кінець 2019 року фінансової стійкості вистачає лише на 88 днів.

Цей підхід не можна назвати досить точним, оскільки підприємство має фінансовий результат: збиток, а за трикомпонентним показником виходить, що компанія є абсолютно стійкою.

Залишається третій інтегральний підхід для обчислення фінансової стійкості.

Розрахунок наведений у таблиці 2.11 (Додаток А, Додаток Б, Додаток В, Додаток Д, Додаток Е, Додаток Ж, Додаток К).

Таблиця 2.11

Оцінка фінансової стійкості ДП «Украерорух» за інтегральним підходом

Показники	2017	2018	2019	Темп приросту 2019/2017, %
1	2	3	4	5
Коефіцієнт покриття матеріальних запасів ВОК (Зв.о.к.)	7,69	8,47	10,53	+36,93
Коефіцієнт маневреності власних коштів (Кман)	0,341	0,355	0,142	-58,36
Індекс постійного активу ($K_{п.а} K_{п.а}$)	0,659	0,645	0,858	+0,199
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів ($K_{д.п} K_{д.п}$)	0,021	0,027	0,026	+23,81

Закінчення таблиці 2.11

1	2	3	4	5
Коефіцієнт накопичення зносу ($K_{н.з} K_{н.з}$)	0,51	0,6	0,63	+23,53
Коефіцієнт реальної вартості майна ($K_{р.в} K_{р.в}$)	12,44	8,29	8,61	-30,79
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів ($K_{з.с} K_{з.с}$)	0,061	0,064	0,087	+42,62

За даними підрахованими показниками маємо такі висновки:

– коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами є набагато більшим за норму, а значення протягом періоду почало стрімко зменшуватися, компанія втрачає фінансову стійкість досить швидко. У 2019 р. на кожну грн. запасів підприємство має 10,53 грн. оборотних коштів;

– коефіцієнт маневреності власного капіталу є нижчий за норму, але фінансових ресурсів в компанії достатньо (14,2% власного капіталу знаходиться в мобільній формі);

– коефіцієнт фінансового левериджу або довгострокового залучення позикових коштів протягом періоду значно зростає, що є негативним явищем для досліджуваного підприємства;

– індекс постійного активу перевищує своє нормативне значення та зростає в динаміці і складає 85,8% у 2019 році;

– коефіцієнт накопичення зносу збільшується протягом всього періоду, що говорить про досить високий темп старіння основних засобів підприємства;

– реальний виробничий потенціал компанії є досить високим;

– коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів зростає протягом періоду. На 1 гривню власного капіталу є 0,087 грн. позикового у 2019 році.

Побачити ці пораховані показники в динаміці по Державному підприємству обслуговування повітряного руху України за 2017-2019 роки можна на рис. 2.8.

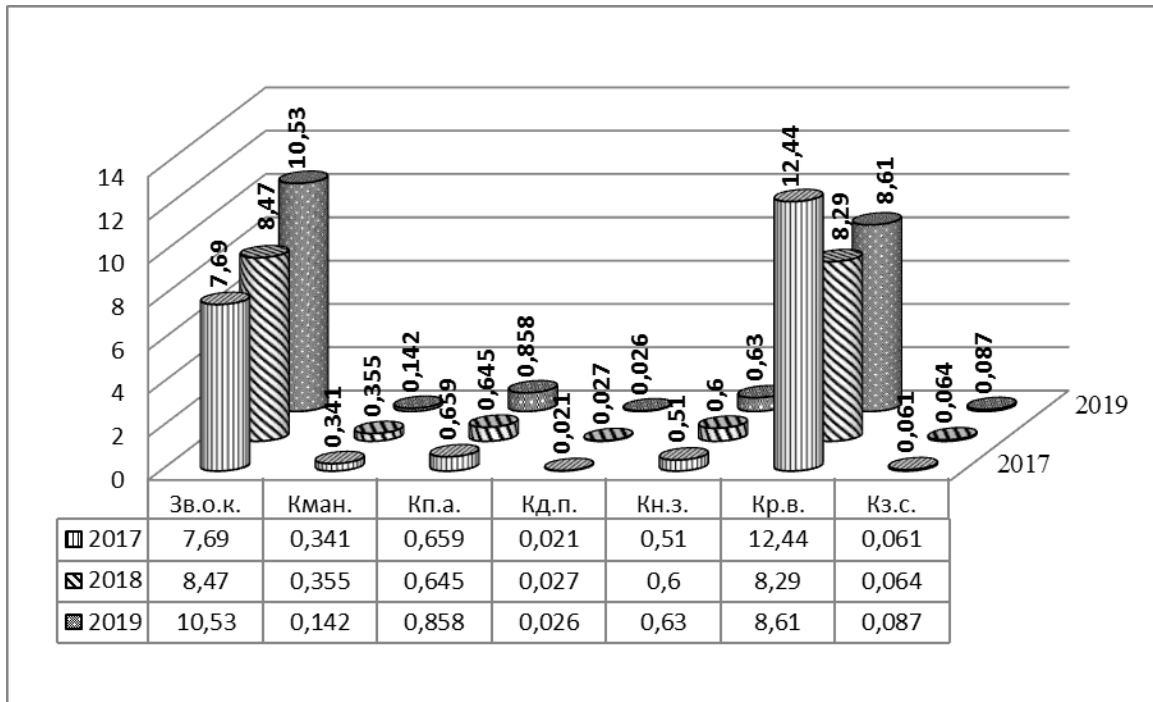

Рис. 2.8 Динаміка показників фінансової стійкості ДП «Украерорух» за інтегральним підходом (2017-2019 рр.)

Для повної і загальної оцінки фінансової стійкості за інтегральним підходом використовують такий показник:

$$\Phi_c \Phi_c = \frac{(1+2K_{д.п.} + 3Z_{в.о.к.} + 1:K_{з.с.} + K_{р.в.} + K_{п.а.})^1 (1+2K_{д.п.} + 3Z_{в.о.к.} + 1:K_{з.с.} + K_{р.в.} + K_{п.а.})^1}{(1+2K_{д.п.} + 3Z_{в.о.к.} + 1:K_{з.с.} + K_{р.в.} + K_{п.а.})^0 (1+2K_{д.п.} + 3Z_{в.о.к.} + 1:K_{з.с.} + K_{р.в.} + K_{п.а.})^0}$$

1 (2.9)

Розрахуємо цей показник за 2019 рік:

$$\Phi_c \Phi_c = \frac{1+2*0,027+8,47+1:0,064+8,29+0,645}{1+2*0,021+7,69+1:0,061+12,44+0,659} - 1 = \frac{34,08434,084}{38,22138,221} - 1 = -0,11 < 0$$

Це означає, що фінансова стійкість на підприємстві дуже швидко знижується і потрібно негайно вжити заходи по її відновленню та стабілізації.

Тобто, якщо порівнювати всі ці підходи, то найбільшим доцільним та повним є інтегральний підхід, адже саме він вказує на зниження стійкості підприємства, надає повну інформацію про стан підприємства за кожним

показником детально, оскільки ми бачимо невідповідність коефіцієнтів своїм нормативним значенням та фінансовий результат: збиток за 2019 рік.

Задля підвищення фінансової стійкості підприємству необхідно:

- визначити причини її зниження та фактори, які на це вплинули;
- розробити стратегію для стабілізації стану підприємства та усунення дестабілізуючих факторів;
- досліджувати вплив внутрішніх чинників та зовнішнього середовища;
- оптимізувати структуру капіталу;
- підвищувати інвестиційну привабливість для інвесторів;
- аналізувати та правильно розподіляти свої затрати;
- можливо залучити кошти від інвесторів та кредиторів у помірних розмірах для повного використання потенціалу підприємства;
- розробити тактику та стратегію управління наявними фінансовими ресурсами;
- спробувати використати зарубіжний досвід європейських партнерів;
- оновлювати основні засоби та й загалом робити технічне переоснащення;
- платіжна дисципліна компанії;
- почати моніторинг в якому стані знаходиться дебіторська заборгованість;
- проводити системний аналіз фінансової стійкості партнерів підприємства;
- чітко розпланувати схему, за якою використовуватимуться запаси;
- можливе застосування послуг факторингу;
- активне застосування внутрішніх механізмів по стабілізації стану підприємства.

2.4. Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух»

Одним з найпопулярніших методів в Україні є прогнозування банкрутства компанії за моделлю О.О. Терещенка, яка ще називається універсальною дискримінантною функцією на базі фінансових коефіцієнтів вибіркового комплексу українських компаній і комплексна оцінка фінансового стану суб'єкта підприємництва на базі застосування матричних моделей. Ці моделі прогнозування дають шанс відкрити різні нахили у динаміці фінансового стану на прикладі ДП «Украерорух» за 2017–2019 рр. (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за універсальною дискримінантною функцією за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
X1 — cash-flow / зобов'язання	8,31	5,69	0,21
X2 — валюта балансу / зобов'язання	17,32	14,21	12,52
X3 — прибуток / валюта балансу	0,1	0,04	-0,19
X4 — прибуток / виручка від реалізації	0,21	0,08	-0,32
X5 — виробничі запаси / виручка від реалізації	0,04	0,01	0,01
X6 — оборотність основного капіталу	0,47	0,53	0,61
Z	15,96	10,53	-2,12

Слід відмітити основні плюси дискримінантного методу О.О. Терещенка: модель є досить легкою та підходящою до використання та створена завдяки застосуванню внутрішніх статистичних даних; береться до уваги світова практика на сучасному етапі; завдяки експлуатації різних перетворень та різновидів основного методу до компаній різних видів діяльності вирішуються проблеми граничного значення коефіцієнтів; бере до уваги особливості компаній за галузями та областю діяльності.

Але все ж ця модель не є ідеальною і має свої мінуси: відсутня детальна систематизація фінансової стійкості; розлогий інтервал невизначеності, який змушує робити додаткову оцінку для засвідчення фінансової стійкості та стабільного фінансового стану; мізерне теоретичне пояснення граничних точок для окремих фінансових орієнтирів і т.д.

Протягом 2017–2018 рр. ДП «Украерорух» мало стабільний фінансовий стан, а в 2019 р. спостерігаємо різке погіршення. Показник досяг значення менше 0 – компанія є напівбанкрутом.

На базі коефіцієнтів в таблиці 2.13 інтегральний показник ступеня ризику банкрутства за моделлю Альтмана протягом 2017–2019 рр. є високим, відповідним чином, ступінь ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана ДП «Украерорух» низький.

Таблиця 2.13

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Е.
Альтмана за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
<i>A</i> — робочий капітал / загальна вартість активів	0,38	0,36	0,21
<i>B</i> — чистий прибуток / загальна вартість активів	0,1	-0,02	-0,19
<i>C</i> — чистий дохід / загальна вартість активів	0,47	0,53	0,61
<i>D</i> — ринкова капіталізація компанії (ринкова вартість акцій) / сума заборгованості	16,32	13,19	11,52
<i>E</i> — обсяг продажу / загальна вартість активів	0,47	0,53	0,61
<i>Z</i> (інтегральний показник рівня загрози банкрутства)	12,41	10,6	9,52

Ймовірність банкрутства	Дуже низька	Дуже низька	Дуже низька
-------------------------	-------------	-------------	-------------

Але, якщо не звертати увагу на істотну популярність моделі Альтмана та цілого ряду її плюсів, науковці виокремлюють й недоліки. Не звертаючи увагу на порівняну простоту методики Альтмана для прогнозування кризового стану компанії, застосування моделі в тій формі, що існує, не дає можливості отримати об'єктивну оцінку в сучасних умовах України.

Важко є також те, що модель Альтмана розроблена спираючись на дані 50-х років попереднього століття й є неактуальною, тому зважаючи на важливі зміни у ступені розвитку економіки вважається за потрібне їх регулярна перевірка на нових вибірках даних для отримання точніших результатів, які слугують основою для прийняття управлінських рішень.

У таблиці 2.14 розрахована ймовірність банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Спрінгейта протягом 2017-2019 рр.

Таблиця 2.14

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Спрінгейта за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
<i>A</i> — робочий капітал / загальна вартість активів	0,38	0,36	0,21
<i>B</i> — прибуток до сплати податків та процентів / загальна вартість активів	0,1	-0,02	-0,19
<i>C</i> — прибуток до сплати податків / короткострокова заборгованість	3,37	-0,23	-4,05
<i>D</i> — обсяг продажу / загальна вартість активів	0,47	0,53	0,61
<i>Z</i>	3,1106	0,3696	-2,796

Головними недоліками є: при здійсненні розрахунків не бралися до уваги умови економічного розвитку в іноземних країнах, наближено на Канаду і США; потрібними є поправки на національну валюту, що, в свою чергу, перешкоджає безперервності; суми показників в оригінальних методах представлені канадськими і американськими доларами.

Через постійні зміни курсів, відхилення все одно залишаються, навіть при перерахунку на долари.

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» здійснюється за допомогою моделі Спрінгейта у табл. 2.14.

Вважається, що точність прогнозування банкрутства за цією моделлю становить 92%, проте з часом цей показник зменшується. Якщо $Z < 0,862$, то підприємство є потенційним банкрутом.

Отже, за моделлю Спрінгейта підприємство останні 2 роки є потенційним банкрутом і ситуація погіршується.

Станом на 2017 рік підприємство ДП «Украерорух» мало прибуток і було фінансово стійким, ймовірність банкрутства була дуже низька, а починаючи з 2018 року підприємство результатом своєї діяльності має збиток та у 2019 році є потенційним банкрутом.

Те саме спостерігаємо і за моделлю Романа Ліса (табл. 2.15). Основною перевагою моделі є безпосередньо простота розрахунку.

Але, звичайно ж, не без недоліків: модель розроблювалась під західні умови розвитку країн.

Таблиця 2.15

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Р. Ліса за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
X1 – відношення обігового капіталу до суми активів	0,32	0,35	0,13

X2 – відношення операційного прибутку до суми пасивів	0,13	0,04	-0,24
X3 – відношення нерозподіленого прибутку до суми пасивів	-	-	-
X4 – відношення власного капіталу до позикового	16,32	13,2	11,52
Z	0,048	0,039	-0,002

Критичним значенням є 0,037, а це означає, що у 2019 році підприємство є потенційним банкрутом.

Також для порівняння застосуємо модель Таффлера, щоб здійснити повний прогноз ймовірного краху компанії ДП «Украерорух» за останні 3 роки, з 2017 по 2019 рр. (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Таффлера за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
X1 – відношення операційного прибутку до короткострокових зобов'язань	3,42	0,99	-4,3
X2 – відношення обігових активів до суми зобов'язань підприємства	5,56	5,01	1,63
X3 – відношення короткострокових зобов'язань до суми активів	0,04	0,036	0,06
X4 – відношення виручки від реалізації до суми активів	0,47	0,53	0,61
Z	2,62	1,27	-1,96

Оскільки величина інтегрального показника у 2017-2018 рр. більша за 0,3, це говорить про те, що у підприємства непогані довгострокові перспективи, а у 2019 році менша за 0,2, тобто нижче критичного значення, отже банкрутство є більш ніж вірогідним.

Здійснимо оцінку ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за допомогою R-моделі (табл. 2.17).

Вірогідність банкрутства компанії за даною моделлю визначається таким чином:

Таблиця 2.17

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за R-моделлю за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
К1 – відношення оборотного капіталу до загальної вартості активів	0,38	0,39	0,21
К2 – частка чистого фінансового результату та власного капіталу	0,11	-0,02	-0,21
К3 – відношення виручки від реалізації до суми активів	0,47	0,5	0,61
К4 – відношення чистого прибутку до інтегральних витрат компанії	0,31	-0,06	-0,33
R	3,52	3,24	1,38

За даними таблиці 2.17 ймовірність банкрутства ДП «Украерорух» протягом всього аналізованого періоду мінімальна, але спостерігаємо зниження стійкості протягом всього періоду та різкий спад на 2019 рік.

Російські вчені Сайфулін та Кадиков також запропонували модель оцінки ймовірності банкрутства. Але пропозиція була робити експрес-аналіз за допомогою рейтингового числа (табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Сайфуліна та Кадикова за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
Ко – коефіцієнт забезпеченості власними коштами	0,85	0,85	0,62
Кпл – коефіцієнт поточної ліквідності	10,06	11,39	3,73
Ки – інтенсивність обігу авансового капіталу	0,47	0,5	0,61

Закінчення таблиці 2.18

1	2	3	4
Км – коефіцієнт менеджменту	0,31	0,24	0,04
Кпр – рентабельність власного капіталу	0,09	-0,03	-0,18
R	2,97	2,96	1,5

Оскільки величина рейтингового числа протягом періоду більша 1, це говорить про те, що у підприємства повністю задовільний фінансовий стан, але у 2019 році значення становить 1,5; тобто бачимо серйозний спад і компанія наближається до критичного значення, отже банкрутство є більш ніж вірогідним.

Для порівняння застосуємо для оцінки ймовірності банкрутства модель Ж. Депаляна (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Ж. Депаляна за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
R1 — коефіцієнт обороту запасів	14,68	20,64	37,57
R2 — коефіцієнт поточної ліквідності	10,06	11,39	3,73
R3 — коефіцієнт левериджу	0,021	0,027	0,025
R4 — рентабельність активів	0,092	-0,024	-0,17

R5 — ефективність виробництва	1,46	1,31	1,05
N	635,36	813,91	1040,1

Як бачимо, значення N протягом всього періоду більше, ніж 100, та стрімко зростає. Це говорить про цілком стабільний стан ДП «Украерорух» протягом 2017-2019 рр.

Однією з найточніших моделей прогнозу розвитку банкрутства є метод Фулмера представлений у таблиці 2.20.

Таблиця 2.20

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Фулмера за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
V1 — частка нерозподілених прибутків до загальної суми активів	-	-	-
V2 — частка виручки від реалізації до сукупних активів	0,47	0,5	0,61
V3 — частка прибутку до оподаткування до суми активів	0,13	-0,01	-0,23
V4 — частка грошових потоків до загальної заборгованості	1,74	-0,375	-2,42
V5 — відношення суми боргу до сукупних активів	0,06	0,06	0,08
V6 — частка поточних пасивів до сукупних активів	0,04	0,03	0,06
V7 — натуральний логарифм від суми матеріальних активів	14,84	15,17	15,08
V8 — частка обігового капіталу до повної заборгованості	5,56	5,54	1,63
V9 — нат. логарифм від величини відношення прибутку до сплати відсотків і податків до	1,57	-0,65	1,88

суми сплачених відсотків			
Н	12,29	7,76	3,21

При значення $N \geq 0$ компанія функціонує нормально, якщо ж значення менше 0, то настання банкрутства не уникнути. В ситуації з ДП «Украерорух» показник значно більший за 0, але протягом 3-х років спостерігаємо дуже стрімкий спад та наближення до критичного значення.

Здійснити прогноз ймовірності банкрутства можна також за моделлю Чессера (табл. 2.21).

Таблиця 2.21

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Чессера за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
X1 — частка готівки та короткострокових фінансових вкладень у активах	0,004	0,008	0,02
X2 — відношення нетто-продажів до найбільш ліквідних активів	1,85	2,17	7,13
X3 — відношення бруто-доходів до загальної суми активів	0,15	0,12	0,03
X4 — частка всієї заборгованості до суми активів	0,06	0,06	0,08
X5 — відношення основного капіталу до чистих активів	0,66	0,65	0,86
X6 — частка обігового капіталу та нетто-продажів	0,8	0,78	0,35
Y	-2,9	-2,7	-1,97
P	0,95	0,94	0,88

Критичне значення коефіцієнта P становить 0,5. При значенні вищому за порогове, ймовірність банкрутства є високою, що ми власне й бачимо на аналізованому підприємстві.

Варто зазначити, що в українському досвіді дані моделі використовуються рідко, оскільки не беруть до уваги галузеві особливості розвитку компаній та властивих їм форм організації бізнесу.

Останнім методом прогнозування ймовірності банкрутства можна розглянути модель Бівера (табл. 2.22).

Ознаками формування незадовільної структури балансу можна вважати, коли протягом тривалого терміну (1,5–2 роки) коефіцієнт Бівера не вище 0,2, що означає небажане зменшення величини прибутку, який направлений на розвиток виробництва.

Таблиця 2.22

Оцінка ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за моделлю Бівера за 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
1	2	3	4
Кб	2,35	0,65	-1,54
Кcash-flow	-0,33	0,49	51,29
Рентабельність активів (збитковість), %	10,07	-2,25	-19,32
Фінансовий леверидж	0,021	0,027	0,026
Коефіцієнт покриття активів чистим оборотним капіталом	0,32	0,33	0,13
Коефіцієнт покриття	10,06	11,39	3,73

Метод грошових потоків застосовується для того, щоб визначити чисті грошові потоки, що залишаються в розпорядженні суб'єкта господарювання. Отже, за коефіцієнтом Бівера ДП «Украерорух» має нормальний фінансовий стан та не є банкрутом. В той же час за показником рентабельності активів компанія знаходиться на межі банкрутства, останні 2 роки активи були збитковими. За показником фінансового левериджу підприємство знаходиться за 2 роки від банкрутства, а за коефіцієнтом покриття має стабільний фінансовий

стан. Та все ж значення коефіцієнта покриття стрімко знижувалось протягом періоду (на 62,93% за 3 роки).

Висновки до розділу 2

Отже, сучасний світ налічує безліч моделей, які оцінюють ймовірність банкрутства, зі своїми плюсами та мінусами у використанні на практиці. Неможливо виокремити єдиний правильний спосіб для оцінки вірогідності банкрутства, через те, що без змін та пристосування розглянутих методів їх ефективно застосування в Україні майже неможливе, що окреслює потребу в розробленні та використанні інтегрованих методів науково обґрунтованих і тих, що використовуються на практиці за умов програмування економічної системи ринкового спрямування.

Методи оцінки ймовірності банкрутства дають змогу, використовуючи обмежене число коефіцієнтів, швидко одержати інформацію про фінансовий стан компанії і попередити виникнення розорення.

Здійснений аналіз та оцінка надає можливість зробити висновок, що представлені моделі діагностики банкрутства іноземних вчених мають велику кількість суттєвих перешкод та невідповідностей для їх застосування на українських фірмах:

- такі методи не пристосовані до української економіки і не беруть до уваги особливості діяльності українських компаній, а саме: нюанси в системі бухгалтерського обліку і аудиту, вплив інфляції на створення коефіцієнтів діяльності компанії, галузеві особливості та ін.;

- дефіцит статистичних даних по компаніям-банкрутам, що не надає можливості виправити модель розрахунку питомої ваги показників з урахуванням особливостей та специфіки української економіки;

- проаналізовані моделі не беруть до уваги інших важливих коефіцієнтів діяльності компанії (моделі базуються на застосуванні балансових коефіцієнтів та значень звіту про фінансові результати);

- методика не дають відповіді на питання, які з чинників мають вплив на зміну ступеня фінансової стійкості;

- за результатами застосування методів неможна одержати інформацію щодо подальшого розвитку компанії.

Серед проаналізованих методів прогнозування банкрутства найкращою та підходящою є модель українського вченого О. Терещенка, яка дає змогу провести оцінку ймовірності банкрутства на ранньому етапі. Це надає запас часу для застосування антикризових заходів в компанії. Методика бере до уваги особливості роботи українських компаній та відмінності в принципах складання фінансової звітності в Україні та в країнах з розвинутою економікою.

Також більш-менш прийнятною методикою є модель Таффлера, Спрінгейта та Ліса. Принаймні ці методики правильно діагностують високу ймовірність банкрутства компанії.

Методики прогнозування банкрутства не окреслюють причини, які спровокували компанію на кризовий стан, а тільки підтверджують сам факт банкрутства суб'єкта господарювання. А для того, щоб з'ясувати причини банкрутства компанії, необхідно здійснювати комплексний аналіз її фінансового стану.

Спираючись на проведені дослідження аналізу фінансової стійкості авіаційного підприємства ДП «Украерорух» за період 2017-2019 рр., можна сказати, що фінансова стійкість компанії стрімко знижується. Підприємство у 2018-2019 році взагалі вийшло на фінансовий результат: збиток, що є дуже негативним показником та наслідком неправильної політики.

Аналіз фінансової стійкості досліджуваного підприємства проводився за трьома різними методами з використанням різних показників. Найбільш точним, комплексним та повним є інтегральний підхід, оскільки він дає змогу проаналізувати всі коефіцієнти у взаємозалежності. Також детально аналізує стійкість і коефіцієнтний підхід, але не завжди показує точні проблеми підприємства, оскільки майже всі коефіцієнти є самобутніми та незалежними один від одного і показують не всі проблеми підприємства, а тільки в загальному.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПОДОЛАННЯ
БАНКРУТСТВА НА ДЕРЖАВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ
ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ (ДП
«УКРАЕРОРУХ»)

3.1. Стратегічні напрями покращення діяльності та фінансового стану
ДП «Украерорух»

Ефективне управління фінансами – одна з головних умов функціонування підприємства в умовах ринку. Можна здійснити оцінку фінансового стану компанії та проаналізувати завдяки коефіцієнтам, які відображають процес формування та застосування фінансових ресурсів. За умов ринкової економіки фінансовий стан суб'єкта господарювання - це результат його діяльності за відповідний період.

Оцінка фінансового стану компанії дає змогу оцінити:

- рівень ділової активності;
- майновий стан суб'єкта господарювання;
- рентабельність його капіталу;
- рівень платоспроможності та ліквідності;

- ступінь фінансової стійкості.

Проаналізувавши динаміку групи показників можна визначити, чи є достатнім рівень капіталу підприємства для теперішньої діяльності та довгострокових інвестицій, оцінити необхідність в додатковій опорі фінансування, провести аналіз здатності до збільшення та нагромадження капіталу, визначити доцільність запозичення грошових коштів. В сукупності це все дає змогу визначити вразливі сторони в роботі компанії та відмітити шляхи покращення його діяльності.

Одним з основних напрямків поліпшення фінансового положення компанії є прагнення до збільшення вхідних та зниження вихідних грошових потоків. Це досягається шляхом зростання чистого доходу від реалізації, продажу частини основних фондів, реінвестування дебіторської заборгованості та зниження величини витрат, об'єму сплати податків та інших платежів до бюджету, оплати товарів, робіт, послуг (це сприятиме зменшенню вихідних грошових потоків).

Збільшення виручки від реалізації підприємство можливо досягти шляхом перегляду своєї збутової політики. Необхідно оптимізувати маркетингову політику, що буде стимулювати просування продукції на ринку, якщо продукція є конкурентоспроможною. Також одним з основних пунктів є спроби зниження обсягу запасів та готової продукції, яка знаходиться у приміщеннях складу компанії з ціллю зменшення величини витрат на їх утримання.

Зростання грошей на рахунку компанії, що призводитиме до зростання показника абсолютної ліквідності, який в свою чергу дасть можливість компанії одержати коротко- та довгострокові займи, які будуть направлені на інвестування поточної діяльності.

Ще одним напрямом покращення фінансової ситуації суб'єкта господарювання є активація внутрішніх резервів компанії, а саме:

- реформування активів компанії (підготовка прихованих резервів, передача в оренду основного капіталу, який застосовується у виробничому процесі не повністю, застосування зворотного лізингу, покращення розміщення оборотних коштів, продаж деяких нерентабельних основних фондів);

- сукупність заходів спрямованих на зміну структури та складу активів балансу;
- перетворення в грошові кошти наявних матеріальних та фінансових активів.

Важливим етапом в процесі поліпшення фінансового стану підприємства є прагнення досягти оптимальної пропорції між позиковим та власним капіталом підприємства. Таке співвідношення може забезпечити максимальну рентабельність власного капіталу та допомогти мінімізувати фінансові ризики компанії.

Також дуже важливим в процесі покращення роботи компанії та поліпшення її фінансового стану є систематичний моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища. Прогнозування можливих змін в динаміці показників є основним елементом в аналізі фінансового стану, адже прогнознi значення є основою для розробки комплексу заходів, що будуть направлені на підвищення ефективності роботи підприємства та стабілізації його фінансового положення у довгостроковому періоді. Тобто від якості аналізу залежить чи буде розроблена на його основі програма напрямків поліпшення фінансової ситуації підприємства ефективною.

Отже, система заходів, що направлені на підтримку та поліпшення фінансового положення підприємства повинна включати:

- постійний моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища;
- стимулювання збільшення вхідних грошових потоків та зменшення вихідних;
- оптимізація структури активів;
- збільшення величини оборотного капіталу;
- мобілізація внутрішніх резервів;
- оптимізація співвідношення позикового та власного капіталу;
- скорочення витрат;
- стимулювання росту виручки від реалізації;
- забезпечення приросту власних фінансових ресурсів;

- модернізація обладнання;
- аналіз складових собівартості продукції та пошук шляхів її зниження;
- розробка стратегій направлених на підтримку та прискорення економічного зростання.

Аналізуючи фінансовий стан підприємства визначаються його слабкі місця та розробляється відповідний комплекс заходів, що допоможуть мінімізувати фінансові ризики та покращити фінансове положення підприємства.

Здійснений аналіз та оцінка ДП «Украерорух» показав, що компанія у 2019 році має певні проблеми з фінансовим станом. На кінець періоду, що аналізувався, компанія перебуває на рівні низької фінансової стійкості та є напівбанкрутом. Це є поганим показником в діяльності суб'єкта господарювання та вказує на недостатньо ефективне використання позикових коштів, низьку прибутковість виробничої діяльності та невисокий рівень платоспроможності.

Проведений аналіз показує, що величина виручки від реалізації протягом 2017-2019 років мала тенденцію до збільшення на 26,47% у 2018 в порівнянні з 2017 роком і зниження на 3,79% в останній рік, проте в динаміці всього періоду навпаки, збільшила свою величину на 21,67%. (див. рис. 3.1).

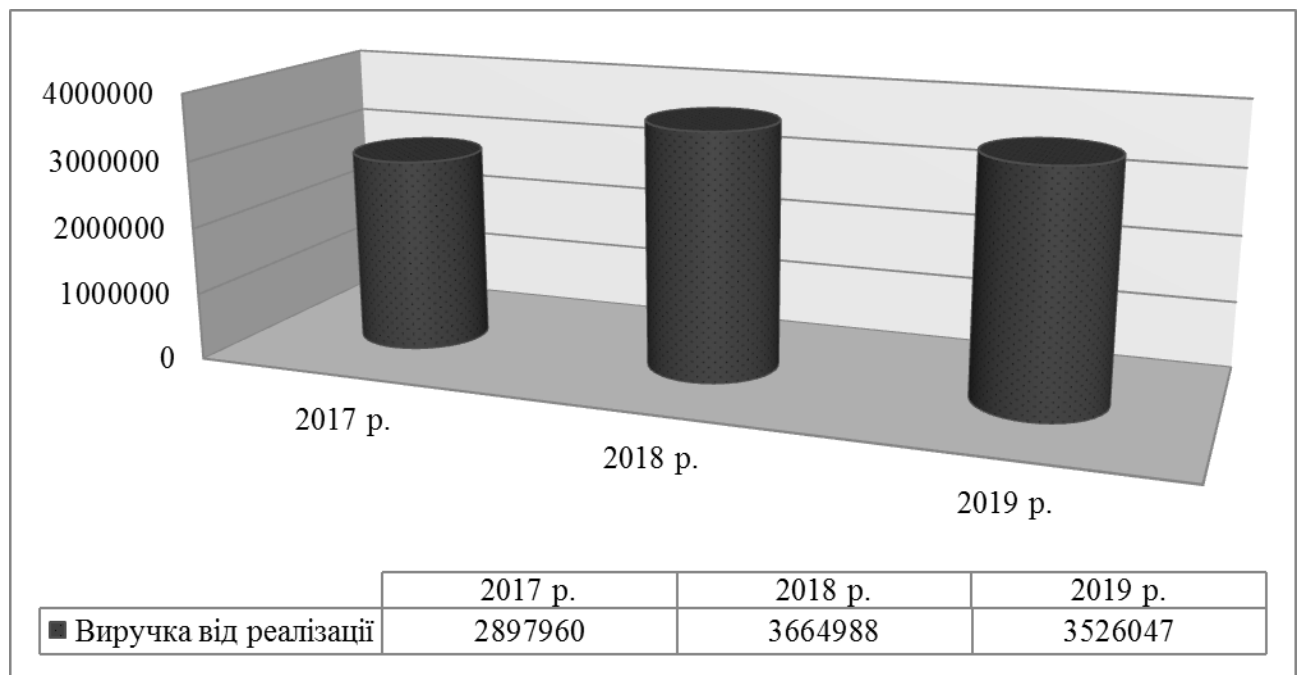

Рис. 3.1 Динаміка виручки від реалізації ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр.,
тис. грн.

Розраховані показники ліквідності говорять про те, що компанія відповідає параметрам, необхідним для здійснення з нею кредитних та інших фінансових відносин. Та все ж середньотермінові борги (від 3 місяців до 1 року) перевищують активи із середньою ліквідністю (виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів, довгострокові інвестиції та ін.). Підприємство є відносно ліквідним.

Показники платоспроможності також мають позитивну динаміку зміни, всі значення знаходяться в межах норми, або перевищують нормативне значення. Це говорить про те, що підприємство може покривати свої витрати та виплачувати всі зобов'язання. Але протягом періоду значення показників почало знижуватися.

Попри нормативне граничне значення показників ліквідності потрібно не забувати про заходи, щодо їх стимулювання. Чинники, що допоможуть підвищити значення коефіцієнтів ліквідності: зменшення величини поточних зобов'язань; збільшення вартості оборотних активів; зменшення вартості запасів (для поточної ліквідності); збільшення величини грошових коштів (для абсолютної ліквідності). Отже, якщо змінити прогнозовані значення визначених складових коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності можна повпливати на фінансовий стан компанії.

Фінансовий аналіз результатів діяльності підприємства показав, що структура балансу є задовільною, але стрімко погіршується стан, компанія поки що здатна у визначені терміни погашати свої зобов'язання перед постачальниками та покупцями, але запасу фінансової стійкості лишилося ненадовго.

Під час оцінки було обраховано величину чистих активів підприємства та визначено наскільки велична чистих активів зможе забезпечити зобов'язання підприємства. За аналізований період величина чистих активів ДП «Украерорух» збільшувалась у 2018 в порівнянні з 2017 роком, що є позитивною

характеристикою його роботи, але в розрізі всього періоду спостерігаємо незначне зниження на 7,2% (див. рис. 3.2).

Також здійснений фінансовий аналіз показав, що ДП «Украерорух» у разі негайної вимоги повернути зобов'язання кредиторів зможе з ними розрахуватися повною мірою, чисті активи повністю покривають зобов'язання підприємства, що є позитивним показником. Величина чистих активів підприємства в декілька разів перевищує кредиторську заборгованість, що характеризує позитивну динаміку розвитку підприємства.

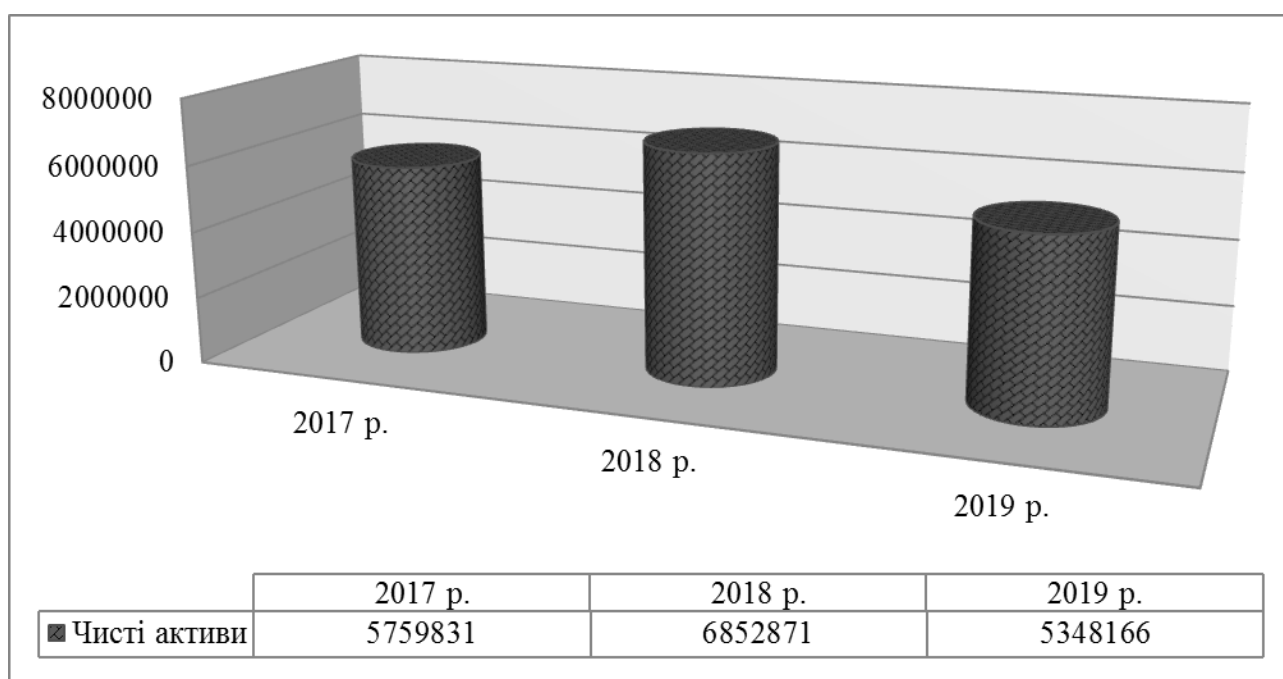

Рис. 3.2 Динаміка величини чистих активів ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр., тис. грн.

Прибуток, отриманий підприємством, є дуже важливою характеристикою його діяльності. Показники рентабельності показують рівень прибутковості, тобто співвідношення отриманого прибутку з понесеними витратами. Показники рентабельності виробництва продукції, рентабельності власного капіталу та активів ДП «Украерорух» стабільно знижуються в динаміці (див. рис. 3.3). Протягом 2017-2019 років рентабельність почала стрімко зменшуватись, що свідчить про негативні зміни у роботі компанії.

Напрямами, що сприяють підвищенню рівня рентабельності, можуть бути: підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, збільшення обсягів реалізації продукції, впровадження сучасних технологій та модернізація старого обладнання, підвищення ефективності використання основних фондів, оптимізація структури капіталу, поліпшення маркетингової політики.

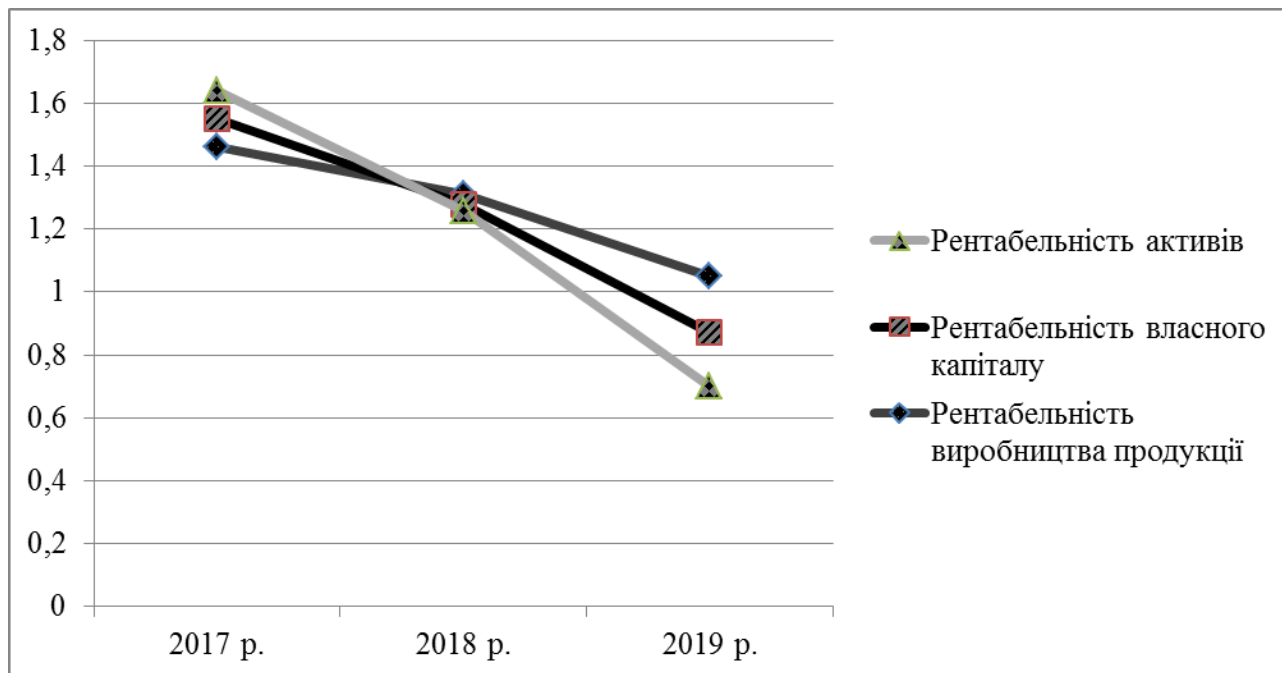

Рис. 3.3 Динаміка коефіцієнтів рентабельності ДП «Украерорух» за 2017-2019 рр.

У сьогоденних умовах ринкової економіки перед кожним підприємством стоїть важливе завдання – це по-перше, проводити систематичний та повний аналіз фінансового стану підприємства та, по-друге, своєчасно реагувати на зміну показників й впроваджувати комплекс заходів спрямований на мінімізацію впливу негативних факторів і відновлення фінансової стійкості підприємства.

Щоб вирішити ці завдання, компанії потрібно ввести систему заходів спрямованих на зростання ефективності діяльності або використати програму антикризового управління компанією див. рис. 3.4.

Модель має циклічний (замкнений) характер, бо аналіз фінансового стану підприємства та оцінка показників ефективності його роботи повинні проводитись систематично та безперервно. Ця модель показує, що навіть при

позитивній динаміці показників необхідно не нехтувати заходами щодо стимулювання ефективності роботи та забезпечення фінансової стабільності підприємства у довгостроковій перспективі.

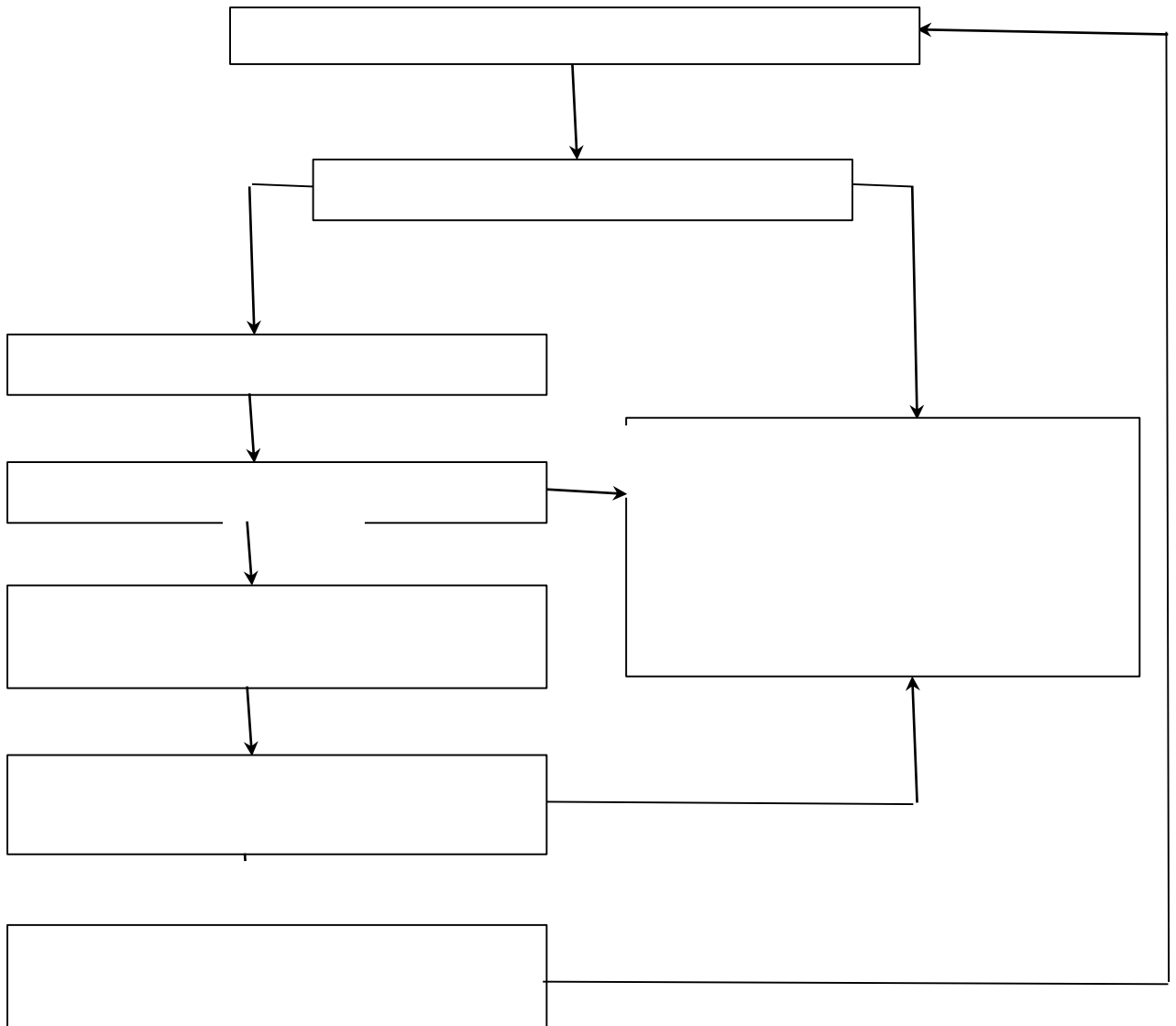

Рис. 3.4 Модель оперативного реагування на зміну показників фінансового стану компанії в динаміці

Оцінивши діяльність ДП «Украерорух» за даною моделлю робимо висновок, що підприємство потребує розробки програми антикризового управління, адже динаміка показників в більшості негативна й при аналізі ймовірності банкрутства визначено, що загроза банкрутства для компанії існує і досить велика. Отже, раціональним буде досягнення фінансової стійкості

шляхом застосування комплексу заходів, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності в довгостроковому періоді.

Оскільки одним з важливих напрямків покращення фінансового стану та підвищення ефективності роботи підприємства є підтримання оптимальної структури його капіталу, то значущим в ході аналізу є розрахунок ефекту фінансового важеля. Він показує при якій пропорції позикового та власного капіталу досягається мінімальний рівень фінансових ризиків та максимізується рентабельність власного капіталу.

В ході роботи було проаналізовано структуру капіталу ДП «Украерорух». Компанія намагається дотримуватись адекватного співвідношення власного та позикового капіталу. Виходячи з отриманих результатів відзначаємо, що протягом 2017-2019 років підприємство залучило більше позикових коштів. Протягом 2016-2017 років питома вага позикового капіталу збільшилась з 5,77% до 7,99% (рис. 3.5), що є негативною тенденцією і свідчить про те, що рентабельність власного капіталу знизилась. Отже, ДП «Украерорух» у наступному періоді треба збільшити питому величину позикового капіталу, щоб забезпечити максимальний приріст рентабельності власного капіталу.

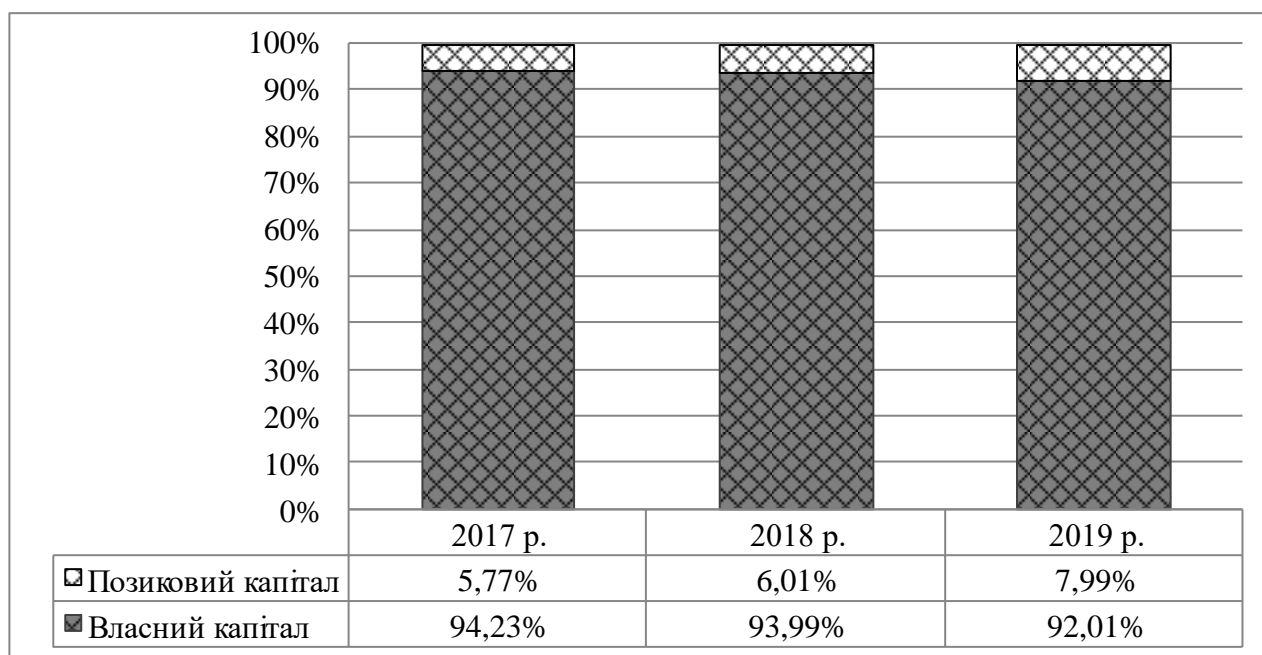

Рис. 3.5 Питома вага позикового капіталу в структурі капіталу ДП «Украерорух»

Отже, потрібно постійно відстежувати співвідношення власного та позикового капіталу й намагатися витримувати оптимальну пропорцію їх співвідношення, щоб в кінці одержати максимальну ступінь рентабельності власного капіталу.

Важливу роль в підвищенні ділової активності суб'єкта господарювання грає пришвидшення обігу капіталу компанії, оскільки чим оперативніше капітал здійснить кругообіг, тим більше компанія одержить і реалізує продукції (робіт, послуг) при одній і тій же сумі капіталу за деякий термін.

Також необхідно удосконалювати політику ризик-менеджменту (управління ризиками). Підприємству необхідно страхувати ризики для попередження негативних тенденцій в розвитку підприємства. Існує декілька методів, що допоможуть визначити ризики:

- статистичний;
- експертний;
- комбінований.

Оцінка та аналіз ризику починається з визначення його причин. Ризик вимірюється як ймовірність певного рівня втрат. В якості допустимого рівня ризику можна прийняти загрозу втрати всієї величини прибутку від підприємницької діяльності в цілому чи від реалізації окремого проекту. Критичним рівнем ризику є вже не тільки втрата прибутку, а й недоотримання виручки від реалізації, що в свою чергу може призвести до необхідності відшкодувати витрати за свій рахунок. Найбільш небезпечним для підприємця є катастрофічний ризик, що призводить до банкрутства організації, втрати інвестицій або навіть особистого майна підприємця.

За аналізований період підприємство має значне погіршення свого стійкого фінансового положення. На кінець періоду, що аналізувався знизилась показники ліквідності, платоспроможності, рентабельності. Показники фінансової залежності, навпаки, підвищуються, що свідчить про збільшення залежності компанії від позикового капіталу. Позитивним є зростання величини

виручки від реалізації, але спостерігаємо стрімке зниження обсягу власного оборотного капіталу та суми чистих активів підприємства.

Тобто аналіз фінансового стану ДП «Украерорух» дозволяє визначити такі мінуси в роботі підприємства:

- зниження валюти балансу;
- зменшення показників рентабельності та прибутковості;
- зниження значень коефіцієнтів ліквідності та платоспроможності;
- стрімке зменшення величини власного оборотного капіталу.

Отже, оцінивши результати аналізу можна запропонувати такі заходи, які можна направити на покращення фінансового стану підприємства:

– для отримання позитивної структури майна, необхідно прагнути до співпраці з надійними, з фінансової точки зору, партнерами та сприяти зниженню дебіторської та кредиторської заборгованості;

– модернізувати обладнання (впровадження новітнього устаткування), що дозволить знизити собівартість виробленої продукції та підвищити продуктивність виробництва;

– намагатися розширити канали збуту та постачання, залучаючи додаткове коло споживачів.

Значними факторами підвищення реалізації продукції є підвищення іміджу підприємства на ринку, нові схеми збуту продукції, співпраця з замовниками.

ДП «Украерорух» має приділяти більше уваги науково-технічним розробкам, що дозволить покращити якість продукції, розширити продуктову лінійку, вдосконалити виробництво, зменшити загальні витрати. Велике значення має залучення інвестицій в інноваційну діяльність підприємства.

Сьогодні основною метою підприємства є підвищення платоспроможності та фінансової стабільності. Необхідно працювати в напрямку отримання та нарощування обсягів прибутку та підвищення рентабельності активів, виробництва, продажів.

Стратегічна мета – забезпечення фінансової рівноваги підприємства в довгостроковій перспективі та підтримка й прискорення економічного зростання.

Проаналізувавши фінансові результати підприємства можна виділити наступні стратегії, які дозволять реалізувати ДП «Украерорух» його можливості та уникнути загроз:

– розширення товарного ряду продукції. Підприємство вже використовує стратегію лінійного та категоріального розширення, впроваджено систему управління аеронавігаційною інформацією, здійснено перехід від застосування мережі AFTN до мережі AMHS;

– розширення ринку збуту та послуг. Враховуючи унікальність товару, якість та повноту ряду сервісного обслуговування, ДП «Украероух» має великі можливості щодо успішного розвитку цієї стратегії (впровадження автоматизованої системи менеджменту повітряного простору для підтримки вдосконаленого гнучкого використання повітряного простору, вдосконалення мережі маршрутів і т.д.);

– стратегія захисту від конкурентів та підвищення конкурентоздатності продукції. Більш ефективна маркетингова діяльність, підвищення якості продукції та її контролю. Приваблення покупців за рахунок гнучкої цінової політики, що тим самим збільшить попит на продукцію та усуне конкурентів (підвищення доступності аеродромів, підвищення ефективності навігаційної інфраструктури і т.д.);

– стратегія модернізації устаткування. Вже використовується, компанія поступово проводить технічне переоснащення виробництва та створює сприятливі умови для виробництва більш якісної продукції (заміни застарілих традиційних наземних навігаційних систем: APT, NDB, ILS; розбудови наземної інфраструктури PBN на основі DME/DME; модернізації багатопозиційної системи спостереження MLAT, яка встановлена в РСП «Київцентраеро»; продовження заміни застарілих засобів АПЕЗ);

– погашення кредитних зобов'язань. Через нестабільну соціально–політичну та фінансово–економічну ситуацію в Україні ДП «Украерорух» слід якомога швидше вирішити цю проблему аби уникнути ризиків та кризових явищ.

Найбільш ефективними в ситуації, що склалася для Державного підприємства обслуговування повітряного руху України, як на мою думку, є 2 наступні стратегії:

– розширення товарного ряду продукції. Необхідно використовувати нові технології, проводити нові дослідження та розробки;

– розширення ринку збуту та послуг. Виходячи зі сприятливої ринкової ситуації та лідируючого положення, необхідно й надалі розвивати свою присутність на ринку.

Отже, якісна та систематична оцінка фінансового стану є важливою складовою фінансово-господарської діяльності підприємства. Допомагає підприємству підвищити ефективність своєї роботи, спрогнозувати можливі ризики та загрози у майбутньому. На основі проведеного аналізу сформувані комплекс заходів, що допоможуть підтримати фінансову стабільність підприємства на тривалий термін.

3.2. Заходи з попередження, прогнозування та запобігання кризовим явищам на підприємстві

В сучасних умовах розвитку ринкової економіки дуже важливим для підприємств є своєчасно помічати негативні тенденції в своїй роботі, які можуть призвести до кризи та навіть банкрутства підприємства. Тобто зараз неабиякого значення набуває необхідність створення такої системи управління, яка б змогла швидко реагувати на зміни як в зовнішньому так і у внутрішньому середовищі, змогла підтримувати конкурентоспроможність продукції (послуг), прагнула до оптимального використання трудових та фінансових ресурсів, сприяла прийняттю вірних управлінських рішень.

З метою уникнення кризового стану підприємствам необхідно розробляти таку фінансову стратегію, яка буде направлена на прогнозування, попередження та подолання банкрутства підприємства і яка дозволить підприємству функціонувати в умовах підвищеного ризику.

До основних сигналів та факторів, що свідчать та можуть спричинити настання кризових явищ у роботі підприємства можна віднести:

- спад попиту на продукцію;
- підвищення конкуренції в галузі;
- зниження купівельної спроможності населення;
- підвищення цін на сировину, матеріали та обладнання;
- зміни в податковій політиці;
- коливання курсу валют;
- використання застарілого обладнання, що знижує продуктивність праці та підвищує собівартість продукції;
- збільшення об'єму використання енергоресурсів;
- ослаблення кадрового потенціалу.

Програма антикризового управління повинна виконувати дві основні задачі: подолання наслідків кризи та усунення факторів, що сприяють розвитку кризовим явищам на підприємстві.

Антикризова програма компанії проходить через такі стадії:

- свідомий антикризовий прогноз і ситуаційний аналіз, що стосується визначення вірогідних джерел і ризикових зон. Необхідно визначити головні чинники ризику, виявивши їх контакти один з одним і вплив на загальний стан суб'єкта господарювання. Після цього необхідно обґрунтовано прийняти рішення, вплив, яких факторів компанія зможе витримати, а вплив яких необхідно зменшити;
- створення і реалізація комплексу заходів із уникнення кризових явищ, своєчасному уникненню можливих підстав появи кризової ситуації (вчасна відмова від товарів, які не користуються попитом, закриття енергоємних виробництв і т.п.);

- підготовка до дій в положенні неunikних або вірогідних кризових явищ при неможливості ліквідувати їх причини (зниження ризику і зменшення кінцевого ефекту завдяки компенсаційним заходам, в тому числі створення запасів і резервів, перепідготовки кадрів і т.п.);

- оперативна реакція на появу кризових явищ, включно з діями щодо уникнення збитків і власне усунення кризової ситуації (забезпечення мінімально потрібної для функціонування найважливіших комплексів компанії);

- послаблення і ліквідація результатів кризової ситуації завдяки проведенню компенсаційних і відновлювальних заходів;

- здійснення заходів по стабілізації.

Головні поради по управлінню в умовах кризових явищ зводяться до такого:

- у разі появи кризових явищ повинна починати працювати особлива мережа зв'язків. Її призначення полягає в тому, щоб швидко передавати інформацію в усі ланки підприємства і керівництву, перетинаючи існуючі в повсякденності кордони підрозділів, і одночасно фільтрувати загальну масу інформації;

- впровадження суттєвого та важливого перерозподілу звичайної місії та завдань вищого керівництва. Так, до прикладу, один підрозділ управлінців повинен контролювати і підтримувати моральний клімат в компанії. Інший – координувати і допомагати за будь-якої ситуації просту просту роботу з мінімальним ступенем зриву. І лише особливий, третій, підрозділ управлінців повинен здійснювати розробку і приймати антикризові заходи для виходу з кризової ситуації;

- ймовірний штат штабного і оперативного підрозділу керівництва і зв'язку між ними повинен перевірятися завчасно. Оперативну реакцію на кризові явища потрібно вивчати і практикувати, через те всі зв'язки на випадок екстремальних умов повинні пройти випробування в не кризових умовах.

Вибір схеми «одужання» розпочинається з процедури дослідження, під час якої спеціаліст з антикризового управління здійснює детальну оцінку слабких

місце, а також розробляє детальну антикризову програму - механізм планування фінансово-економічних, управлінських і технічних заходів з реорганізації компанії з ціллю оновлення її платоспроможності та збільшення конкурентних переваг.

Практичними складниками комплексу антикризового регулювання є: перевірка ситуації в компанії, дослідження змін структури в галузі господарства, попередження, оцінка і планування, затвердження керівничих рішень та наказів, узгодження і організація їх втілення, введення системи стимулів, облік і контроль результатів функціонування господарства. Всі вони знаходяться в тісному взаємозв'язку і безперервній взаємодії один з одним.

Система раннього попередження та реагування (СРПР) – це виняткова багата інформацією система, що доводить до відома управлінців про можливі ризики, які можуть по впливати на діяльність компанії, як із зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Ця система дає визначення й оцінює інформацію про потайні факти, за приходу яких може виникнути загроза для суб'єкта господарювання чи до втрати ймовірних можливостей [33, с.52].

Основними завданнями СРПР є виявлення кризовий явищ, прогнозування ймовірності банкрутства та відшукати додаткові можливості для розвитку підприємства.

СРПР складається з двох підсистем:

- система, яка направлена на аналіз зовнішніх параметрів діяльності підприємства (оцінка ризиків та можливостей в розвитку підприємства);
- система, яка направлена на аналіз внутрішніх параметрів діяльності підприємства (оцінка загроз з боку конкурентів, держави тощо).

Основними етапами в розробці системи раннього попередження та реагування є:

- спостереження та збір інформації про зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства;
- аналіз отриманих показників та пошук оптимальних шляхів подолання негативних факторів в роботі підприємства;

– безпосереднє застосування запропонованих методів поліпшення діяльності підприємства.

Своєчасна розробка антикризової програми дозволить запобігти подальшому розвитку кризовим ситуаціям та усуненням проблемних аспектів в своїй діяльності, допоки вони не набули незворотного характеру.

Отже, розробка та втілення на підприємстві програми раннього попередження та реагування є запорукою успішного функціонування та стабільного розвитку підприємства у майбутньому.

Особливим аспектом в системі попередження та запобігання банкрутству займає економічна безпека підприємства. Економічна безпека – це стан в якому перебуває підприємство при найбільш ефективному використанні ресурсів та можливостей, що сприяє стабільному фінансовому розвитку.

Через нестабільність економічної ситуації, неможливість швидко відреагувати на негативні зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі у підприємства з'являється необхідність у створенні системи забезпечення економічної безпеки підприємства. Ідеальним варіантом було б створення системи економічної безпеки на стадії утворення підприємства, адже вона відіграє важливу роль в його подальшій фінансово-господарській діяльності.

Виділяють сім основних складових, що формують економічну безпеку підприємства:

- фінансова;
- техніко-технологічна;
- кадрова та інтелектуальна;
- політико-правова;
- інформаційна;
- силова;
- екологічна.

Проте, за умов сучасного розвитку до цього переліку можна додати ще інноваційну та виробничо-збутову складові економічної безпеки. Не важко здогадатись, що сутність виробничо-збутової складової зводиться до

ефективного управління виробничим процесом. Інноваційна складова пов'язана з техніко-технологічною, проте темпи сучасного розвитку новітніх технологій, при застосуванні їх у виробництві раніше за своїх конкурентів, дозволяють знизити витрати сировини, підвищити продуктивність праці та якість виготовленої продукції і, як наслідок, підвищити конкурентоспроможність продукції.

У протистоянні кризовим явищам суттєву роль відіграє економічна безпека компанії як універсальна категорія, яка показує захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх ступенях. Для суб'єкта господарської діяльності економічна безпека показує захищеність його функціонування від негативних аспектів зовнішнього оточення, можливість оперативно позбутися різних загроз, пристосуватися до умов, які сформувалися і негативно відзначаються на функціонуванні компанії.

Одним з основних сучасних інструментів профілактики кризи є контролінг, який займає особливе місце в системі управління підприємством і згідно сучасному підходу, може інтерпретуватися як інформаційне забезпечення, орієнтоване на результат управління підприємством. Ключове завдання контролінгу полягає в умінні передбачати ситуацію і забезпечити досягнення поставлених цілей.

Економічна безпека підприємства повинна відповідати двом принципам:

- законність – тобто комплекс заходів економічної безпеки повинен бути розроблений відповідно до чинного законодавства;
- системність – при прийнятті рішень опиратись на результати аналізу (який проводиться системно та якісно) та враховувати вплив всіх можливих чинників;
- комплексність – всі елементи розглядають в сукупності та цілісності;
- безперервність – тобто забезпечення економічної безпеки на постійній (безперервній) основі;
- своєчасність – тобто пріоритетним буде розробка заходів попередження виникненню загрози;

- економічна доцільність – порівняння величини витрат, які необхідні для забезпечення економічної безпеки та величину можливих збитків;

- взаємодія та координація усіх підрозділів підприємства.

Комплексна система забезпечення економічної безпеки підприємства представлена сукупністю засобів та методів, які спрямовані на здійснення якісного захисту інтересів підприємства від можливих загроз, що можуть призвести до фінансових втрат.

Мета комплексної системи економічної безпеки також полягає у забезпеченні стабільного фінансового розвитку підприємства протягом тривалого періоду, шляхом реалізації розробленого комплексу заходів.

Банкрутство - це загроза, яку не може обійти жоден учасник ринкових відносин. Але загрозою можна керувати завдяки правильній оцінці статистичної інформації і прогнозуванню.

Потреба в прогнозуванні банкрутства бере свій початок з моменту входження компанії на ринок. Діагностика банкрутства може проводитися і в контексті прогнозування ризиків, і при проведенні санації.

Уникнення банкрутства – це проведення роботи, направленої на закріплення та підтримки фінансових позицій компаній і суб'єктів господарської діяльності з ціллю запобігання ризику економічної неспроможності. Як альтернатива – це пошук підстав схожій ситуації і метод їх ліквідації.

Під час схожій діяльності розробляються спеціальні методи, цілі комплекси по контролю і боротьбі з нездатністю компанії. Управлінці та власники компанії повинні робити все, щоб уникнути банкрутства. Залежить це «все» від якості інформації, що збирається для аналізу інформації про особливості та ризику ринку, а також від правильності дослідження і застосування даних на практиці.

Існує окрема система попередження банкрутства, яка являє собою сукупність державних органів, які допомагають уникнути банкрутства і оцінюють ймовірність його виникнення.

У цій системі діють окремі суб'єкти, робота яких направлена на уникнення неспроможності і при взаємодії з ними компанії розробляють моделі і методи боротьби в кожній окремій ситуації.

Найсприятливішим методом уникнення банкрутства є його завчасна діагностика. При здійсненні оцінки виробляється комплекс усунення загроз, обираються ті способи, які допоможуть позбутися фінансової неспроможності.

Є три головні методи діагностики ймовірності банкрутства:

- екстраполяція;
- експертна оцінка;
- моделювання.

Також дієвими вважають способи спостереження, санації і зовнішнього управління, але вони використовуються лише тоді, коли шансів уникнути банкрутству майже немає.

Екстраполяція дає змогу зробити прогноз на незначний проміжок в часі, коли для утворення банкрутства є стандартні причини, що пов'язані з діяльністю компанії, а також нестабільною економічною ситуацією в країні. При негайній діагностиці застосовуються ті ж параметри, які використовувалися в подібній роботі для попередніх періодів.

Результатом екстраполяції стає якийсь статистичний ряд, який використовується фірмою для оцінки ризиків на кожному часовому відрізку її діяльності. Точність інформації залежить від загальної економічної ситуації в країні і розглянутого часового відрізка.

Якщо економічні зміни в країні більш серйозні і необхідно створити прогноз на більш тривалий період, застосовується метод експертних оцінок.

Суть його дуже легка: компанія є ініціатором зборів певної кількості експертів. Кожен з яких оцінює ряд показників, припускаючи, який буде динаміка їх розвитку. Додатково визначається значимість кожного з параметрів.

Експерти отримують список питань, на які потрібно знайти відповідь компанії з оцінкою ризиків в рамках заданих господарюванням параметрів.

Найбільш поширеним серед економічних методів прогнозування є метод моделювання, в якому показники піддаються комп'ютерному аналізу з використанням статистики та математичних моделей. Цей спосіб дозволяє швидко оцінити економічну, соціальну і демографічну інформацію.

Особливістю методу є можливість зробити окремий аналіз діяльності кожного співробітника компанії. Він дозволяє відтворити певну ситуацію і пропонує шляхи для її запобігання. За допомогою аналізу на підставі статистичної інформації та математичного моделювання розглядаються всі фактори, які можуть стати причиною банкрутства підприємства. Завдяки цьому обробляється величезний масив інформації щодо економічного, соціального і демографічного стану в країні.

Незважаючи на ефективність, всі фінансові методи протидії платіжної неспроможності спрямовані тільки на прогнозування ситуації і запобігання ризикам.

В системі протидії банкрутства існує ряд інших методів, які не пов'язані з розкриттям комерційної таємниці і дозволяють боротися з неплатоспроможністю, яка вже вникла.

Комплекс стратегічних напрямів та оперативних заходів, що направлені на попереднє виявлення та своєчасне запобігання розвитку кризовим явищам, які в свою чергу можуть привести до погіршення фінансового стану підприємства і у майбутньому до його банкрутства формують систему попередження, прогнозування та запобігання банкрутству.

Ця система спрямована на створення умов для ефективної діяльності підприємства та зменшення впливу негативних факторів, шляхом завчасного їх виявлення.

Система діагностики, попередження та уникнення банкрутства включає такі складові:

- моніторинг – постійне спостереження за змінами у фінансовому стані компанії, регулярний контроль за процесами, які відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищі суб'єкта підприємництва;

- діагностика – аналіз фінансового стану підприємства, оцінка основних сфер його діяльності, визначення слабких місць в роботі підприємства, прогнозування ймовірності його банкрутства;

- прогнозування – формування прогнозу щодо подальшого розвитку підприємства через можливі зміни як у внутрішньому так і зовнішньому його середовищі, оцінка можливого впливу негативних тенденцій на ефективність роботи;

- планування – обґрунтування та вибір стратегії подальшого розвитку підприємства;

- контролінг – полягає в контролі за дотриманням обраної стратегії розвитку, координуванні та своєчасному коригуванні намічених планів з метою уникнення розвитку кризових явищ в діяльності підприємства;

- економічна безпека – включає в себе забезпечення фінансової стійкості, оптимізацію використання фінансових ресурсів, підвищення конкурентоспроможності та зниження вразливості підприємства до змін у зовнішньому середовищі;

- антикризове управління – система управління, яка направлена на пом'якшення негативного впливу кризових явищ та націлена на оздоровлення фінансового стану підприємства, шляхом мобілізації всіх резервів підприємства;

- управління ризиками – моніторинг та контроль за ризиками й прагнення до мінімізації витрат, шляхом уникнення або зниження ступеню ризику;

- реінжиніринг – використання сучасних інформаційних та технологічних досягнень з метою досягнення нових ділових цілей;

- санація – фінансове оздоровлення підприємства з метою відновлення його платоспроможності, ліквідності, конкурентоспроможності, прибутковості та фінансової стабілізації у довгостроковій перспективі;

- реорганізація – зміна організаційно-правової форми підприємства, що може сприяти повній або частковій заміні власників корпоративних прав, можлива ліквідація окремих структурних підрозділів або, навпаки, створення на базі одного підприємства кількох структурних підрозділів;

- реструктуризація – комплекс заходів, що включає в себе зміну структури підприємства, організаційно-правових форм, форми власності направлений на фінансове оздоровлення підприємства та підвищення ефективності його роботи.

Отже, дослідивши напрямки, що можуть допомогти попередити, запобігти та уникнути банкрутству розроблено систему, яка за результатами проведеного аналізу фінансового стану підприємства при наявності ймовірності банкрутства може допомогти визначити заходи та напрями, що допоможуть попередити та подолати кризові явища та запобігти банкрутству підприємства (див. рис. 3.6).

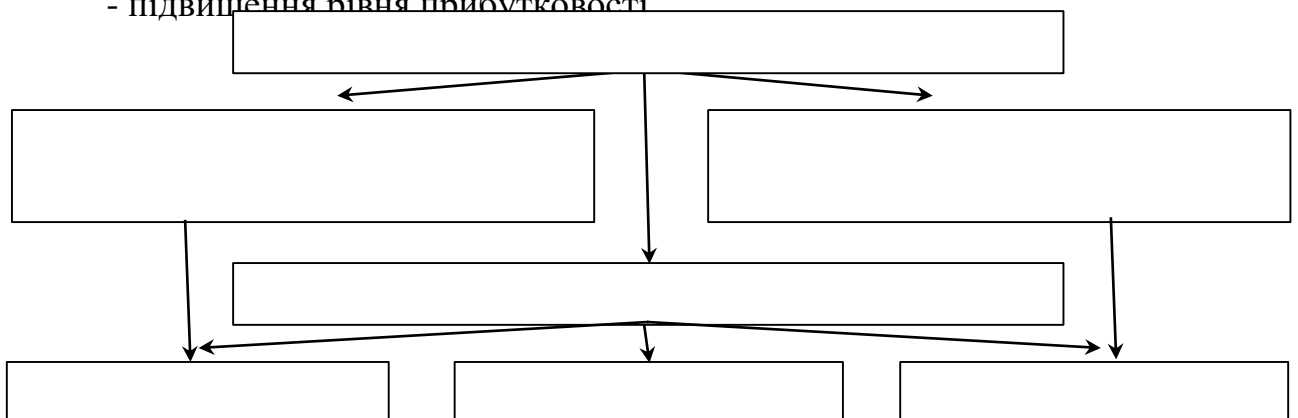
Так, з рис. 3.6 спостерігаємо, що для кожного стану, в якому може перебувати підприємство, застосовується комплекс заходів, що допоможе покращити його фінансове положення.

Проте не існує єдиновірного напрямку щодо поліпшення фінансового оздоровлення.

Кожне підприємство повинно враховувати особливості своєї діяльності, оцінювати свої конкурентні переваги, аналізувати економічну ситуацію в країні загалом та ситуацію безпосередньо в галузі у якій функціонує підприємство.

Для подолання кризи на будь-якому підприємстві можна застосувати такі основні контрзаходи:

- скорочення витрат;
- збільшення величини грошових надходжень;
- підвищення рівня прибутковості

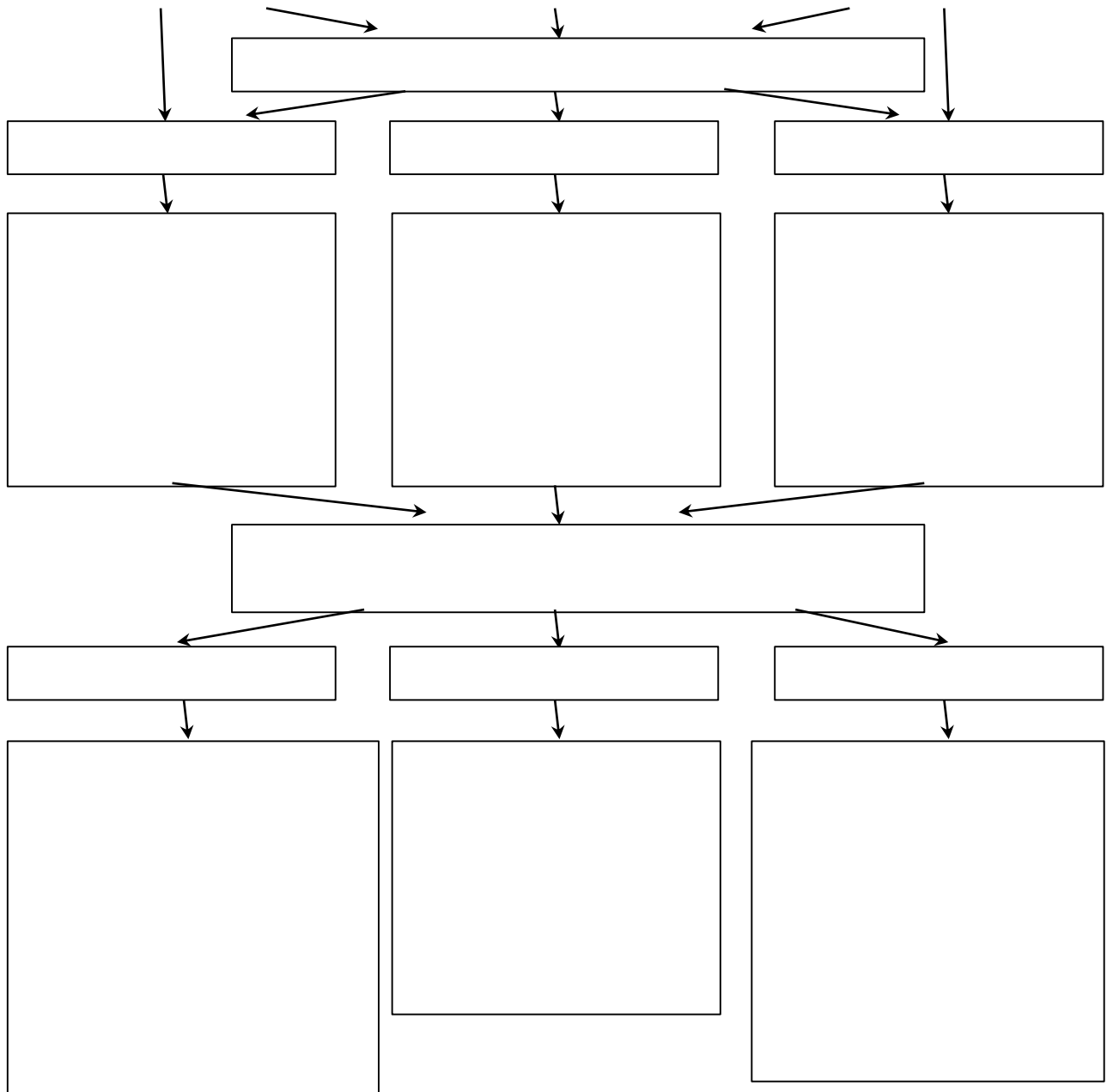

Рис. 3.6 Система діагностування, подолання та уникнення банкрутства компанії

Для кожного напрямку уникнення банкрутства застосовується відповідний комплекс заходів:

- оперативний (спрямовані на скорочення витрат, збільшенню грошових надходжень, зменшенню зобов'язань та підвищенню прибутковості);
- тактичний (направлені на оптимізацію структури капіталу та грошових потоків);

- стратегічний (спрямовані на забезпечення фінансової стабільності у довгостроковому періоді).

Аеронавігаційні послуги займають вагоме місце у розвитку економіки, проте на жаль сьогодні рівень неплатоспроможності підприємств цієї галузі зростає. Це обумовлює необхідність до пошуку шляхів та напрямків стабілізації їх фінансового становища та запобіганню ймовірності настання банкрутства.

Своєчасне попередження та запобігання банкрутству полягає у розробці комплексу заходів, які допомагають підприємству мінімізувати негативний вплив кризових явищ та відновити його фінансову стійкість.

Для подолання кризового стану підприємства розробляється бізнес-план, що спрямований на фінансове оздоровлення підприємства.

До зовнішніх механізмів, що спрямовані на стабілізацію такого підприємства можна віднести:

- випуск та розміщення нових акцій і облігацій;
- тимчасове припинення виплати дивідендів;
- залучення банківських кредитів на пільгових умовах;
- модернізація обладнання та відновлення матеріально-технічної бази, шляхом використання лізингу;
- реструктуризація боргових зобов'язань.

Реструктуризацію боргових зобов'язань можна провести шляхом:

- зменшення суми щомісячного внеску, що призведе до збільшення терміну кредитування – дозволить знизити фінансове навантаження;
- отримання відстрочки – «відкладає проблему в довгий ящик»;
- рефінансування – отримання кредиту в одному банку з метою погашення в іншому;
- переоформити кредит на нових умовах, за яких підприємству буде легше його виплачувати.

До внутрішніх напрямів, що допоможуть фінансовому оздоровленню підприємств авіаційної галузі можна віднести:

- зниження собівартості продукції;

- підвищення якості та конкурентоспроможності продукції;
- раціональне використання виробничих ресурсів;
- максимальне використання виробничих потужностей підприємства та забезпечення безперервності в процесі виробництва;
- скоротити величину витрат на споживання, що вираховується з прибутку підприємства.

У зв'язку зі сформованими економічними і політичними умовами в нашій країні, для того щоб вижити, підприємству необхідно проявляти ініціативність, підприємливість і ощадливість.

На разі перед ДП «Укранерорух» стоїть завдання забезпечення фінансової стабільності у довгостроковій перспективі, вихід на прибуток та забезпечення прискорення економічного зростання підприємства у майбутньому.

Тобто, якщо підприємство буде систематично та якісно проводити аналіз свого фінансового стану, підтримувати конкурентоспроможність своєї продукції, використовувати новітнє обладнання та технології, що допоможуть підвищити продуктивність праці й знизити витрати на собівартість продукції, використовуватиме енергозберігаючі технології, удосконалювати політику ризик-менеджменту, оперативно реагувати на зміни як у внутрішньому, так і зовнішньому середовищі – це допоможе підприємству досягти фінансової стабільності у довгостроковому періоді та уникнути загрози банкрутства.

Висновки до розділу 3

Отже, необхідно швидко вжити заходів для оздоровлення компанії та покращення її фінансової стійкості. Для цього, в першу чергу, треба:

- розробити стратегію для стабілізації стану підприємства та усунення дестабілізуючих факторів;
- потрібне поживлення інвестиційної діяльності на базі певних інновацій та їх розвитку;
- необхідно більше працювати над витратною політикою;

- вивчати попит на продукцію, що випускає підприємство, для того, щоб в подальшому розширити ринки збуту;
- своєчасно перевіряти стан дебіторської заборгованості;
- застосування лізингу для вдосконалення системи використання джерел грошових коштів;
- аналізувати чи є фінансово стійкими партнери підприємства;
- контролювати належне виконання платіжної дисципліни суб'єкта підприємницької діяльності;
- розробити чітку та зрозумілу схему, за якою використовуватимуться запаси;
- стежити та аналізувати зовнішні та внутрішні чинники, які можуть повпливати на роботу компанії;
- здійснити технічне переоснащення, оновити всі основні засоби підприємства для підвищення ефективності роботи компанії і т.д.

Найбільш ефективними в ситуації, що склалася для Державного підприємства обслуговування повітряного руху України, як на мою думку, є 2 наступні стратегії:

- розширення товарного ряду продукції. Необхідно використовувати нові технології, проводити нові дослідження та розробки;
- розширення ринку збуту та послуг. Виходячи зі сприятливої ринкової ситуації та лідируючого положення, необхідно й надалі розвивати свою присутність на ринку.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

За сучасних умов розвитку економіки питання банкрутства підприємств постає особливо гостро через зростання кількості збиткових підприємств, нестабільні умови господарювання, недосконалість законодавчої бази.

Банкрутство досить розповсюджена ситуація в сучасному світі і містить в собі не тільки економічний, але й юридичний та соціальний зміст, оскільки його наслідки залишають свій відбиток у всіх сферах суспільного життя.

Загальновідомо, що банкрутство є невід'ємною ланкою будь-якої економіки, так як дає змогу з одного боку відкинути неефективні компанії, а з іншого – допомагає оздоровленню суб'єктів господарювання, які зазнали тимчасових фінансових труднощів. За умов сучасного розвитку економіки, своєчасне прогнозування кризових явищ та формування відповідного механізму протидії їм є дуже важливим для підтримки ефективної діяльності компанії. Застосування дієвої системи антикризових заходів дасть змогу організації зміцнити своє положення на ринку та уникнути можливого краху.

У ході роботи було досліджено економічний зміст поняття «банкрутство», його види та наслідки. Розглянуто моделі вітчизняних та зарубіжних науковців, що допомагають спрогнозувати ймовірність банкрутства підприємства. На прикладі ДП «Украерорух» проаналізовано фінансовий стан підприємства. Виходячи з проведеної роботи, можна зробити висновок, що ДП «Украерорух» має досить нестабільний фінансовий стан, найважливіші показники фінансової стійкості мають тенденцію до зниження в динаміці протягом періоду, показники ліквідності та платоспроможності також значно знизились в порівнянні з нормативними значеннями, що є негативним явищем. Величина виручки від реалізації, власного оборотного капіталу та об'єм грошового потоку протягом 2017-2019 років стабільно зменшуються, що говорить про зниження ефективності роботи підприємства.

Визначення типу фінансової стійкості показало, що підприємство не вчасно помічає та реагує на негативні тенденції в ефективності роботи. При зміні типу фінансової стійкості з нормальної до нестійкого фінансового стану підприємство ще не встигло визначити свої проблемні місця та застосувати комплекс заходів, що були б направлені на мінімізацію негативних впливів та поліпшення фінансового стану.

Аналіз коефіцієнтів, що визначають рівень фінансової стійкості підприємства свідчить про те, що ДП «Украерорух» збільшує свою залежність у позикових коштах попри достатність величини власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів та частини оборотних.

Висновки, які можна зробити після проведення розрахунків за коефіцієнтним підходом:

- значення коефіцієнта фінансової автономії є дуже високим, що говорить про високу стійкість компанії на ринку та низький рівень ризику. Показник у 2019 році склав 0,939, а це означає, що підприємство здатне профінансувати за рахунок власних коштів 93,9% активів;

- показник фінансової залежності підвищився, але значення в цілому є нормальним. У 2019 році на кожну гривню власних коштів припадає 1,065 грн. фінансових ресурсів. Ризики є прийнятними та допустимими;

- значення показника забезпеченості власними оборотними коштами є високим, значить підприємство може проводити активну діяльність навіть без зовнішнього фінансування. Значення показника знизилося у 2019 році в порівнянні з 2017 роком на 0,064, та зниження є незначним;

- коефіцієнт маневреності власного капіталу є нижчим за норму;

- значення коефіцієнта фінансової стабільності, незважаючи на зниження протягом періоду, є значно вищим норми, що говорить про наявність додаткових резервів для зростання ефективності, але потенціал компанії використовують не на повну силу, що також негативно відбивається на підприємстві;

- коефіцієнт фінансового ризику зростає протягом періоду, а отже, ризик збільшується;

- коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень протягом періоду зростає, що говорить про підвищення залежності компанії від зовнішніх джерел фінансування;

- зростання показника довгострокового залучення позикових коштів є негативним;

- коефіцієнт поточних зобов'язань перевищує нормативне значення, фінансова стійкість підприємства є під загрозою;
- коефіцієнт довгострокових зобов'язань збільшується. Це означає, що збільшується інвестиційна активність за рахунок довгострокових кредитів;
- структура позикового капіталу є задовільною, показники мають лише незначні відхилення від норми.

Тобто, бачимо, що фінансова стійкість є під загрозою, оскільки підвищуються ризики, показники відхиляються від своїх нормативних значень та не відповідають їм, але в цілому за даним підходом підприємство було незалежним протягом періоду.

Найточніший за результатами дослідження виявився інтегральний підхід. За підрахованими показниками по інтегральному підходу маємо такі висновки:

- коефіцієнт покриття матеріальних запасів власними оборотними коштами стрімко зменшується, компанія втрачає фінансову стійкість досить швидко;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу є нижчий за норму;
- коефіцієнт фінансового левериджу значно зростає, що є негативним явищем для досліджуваного підприємства;
- індекс постійного активу перевищує своє нормативне значення та зростає в динаміці і складає 84,5% у 2019 році;
- коефіцієнт накопичення зносу дає зрозуміти, що підприємству потрібне технічне переоснащення, оскільки основні засоби є сильно застарілими;
- показник реальної вартості майна стрімко знижується, це означає, що знижується виробничий потенціал підприємства.

Провівши цей аналіз, бачимо швидке зниження фінансової стійкості компанії. Якщо так піде і далі, то дуже важко буде відновити фінансову стійкість, адже підприємство вже зазнало збитків.

Зниження фінансової стійкості на підприємстві спричинено досить стрімким зростанням витрат, в той час як доходи від реалізації на підприємстві

зростають дуже повільно. Отже, проблемою є високі витрати на виробництво продукції та надання послуг.

Показники рентабельності на кінець аналізованого періоду мають негативну динаміку зміни. Це свідчить про зниження рівня прибутковості підприємства та зменшення ефективності його роботи.

Також було проведено аналіз прогнозування ймовірності банкрутства ДП «Украерорух» за допомогою різних моделей. Результати досліджень показали, що підприємству загрожує банкрутство у найближчому майбутньому. За більшості розрахованих моделей підприємство має незадовільне фінансове становище та знаходиться на межі банкрутства, особливо за моделями пристосованими до вітчизняної економіки (компанія є напівбанкрутом).

На основі проведеного аналізу було запропоновано стратегічні напрями підвищення ефективності діяльності ДП «Украерорух» та програми запобіжних заходів банкрутства.

Загалом система заходів, що направлені на підтримку та покращення фінансового положення підприємства повинна включати:

- постійний моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища;
- стимулювання збільшення вхідних грошових потоків та зменшення вихідних;
- оптимізація структури активів;
- збільшення величини оборотного капіталу;
- мобілізація внутрішніх резервів;
- оптимізація співвідношення позикового та власного капіталу;
- скорочення витрат;
- забезпечення приросту власних фінансових ресурсів;
- модернізація обладнання;
- аналіз складових собівартості продукції та пошук шляхів її зниження;
- розробка стратегій направлених на підтримку та прискорення економічного зростання.

Проаналізувавши фінансові результати підприємства можна виділити наступні стратегії, які дозволять реалізувати ДП «Украерорух» його можливості та уникнути загроз:

- розширення товарного ряду продукції;
- розширення ринку збуту та послуг;
- стратегія захисту від конкурентів та підвищення конкурентоздатності продукції;
- стратегія модернізації устаткування;
- погашення кредитних зобов'язань.

Була розроблена модель оперативного реагування на зміну динаміки показників фінансового стану підприємства, яка допоможе відповісти на питання підприємству необхідно впровадити комплекс заходів направлених на підвищення ефективності роботи або застосувати програму антикризового управління підприємством.

На разі перед ДП «Украерорух» стоїть завдання виходу на прибуток, забезпечення фінансової стабільності у довгостроковій перспективі та забезпечення економічного зростання підприємства у майбутньому.

Тобто, якщо підприємство буде систематично та якісно проводити аналіз свого фінансового стану, підтримувати конкурентоспроможність своєї продукції, використовувати новітнє обладнання та технології, що допоможуть підвищити продуктивність праці й знизити витрати на собівартість продукції, використовуватиме енергоощадні технології, удосконалювати політику ризик-менеджменту, оперативно реагувати на зміни як у внутрішньому, так і зовнішньому середовищі – це допоможе підприємству досягти фінансової стабільності у довгостроковому періоді та уникнути загрози банкрутства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України [Текст] : [Кодекс України: офіц. текст: станом на 16.10.2020 р. № 436-IV / Верховна Рада України; Закон від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Кодекс України з процедур банкрутства [Текст] : [Кодекс України: офіц. текст: станом на 17.10.2020 р. № 2597-VIII / Верховна Рада України; Закон від 18.10.2018 р. № 2597-VIII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
3. Азаренко Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. Фінанси підприємств: Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – 8-е вид., випр. – К., 2013. - 450с.
4. Андрушко О. Б. Моделювання діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства / О. Б. Андрушко, М. Р. Горбачовська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2016. – № 2 (552). – С. 158–163.
5. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. / О.Я. Базилінська. – 6-е вид., випр. – К. : ЦУЛ, 2015. – 328 с.
6. Банк В. Р. Фінансовий аналіз : навч. посібник / В. Р. Банк, С. В. Банк, А. В. Тараскіна. – 3-е вид., випр. – М. : Проспект, 2013. – 352 с.
7. Безугла Т.В. «Економічна стійкість» та «фінансова стійкість» / Т.В. Безугла // Молодий вчений. – 2014. – № 3. – С. 33.
8. Бень Т.Г., Довбня С.Б. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства // Фінанси України. – 2012. – № 6. – С. 53–60.
9. Білик М. Д. Фінансовий аналіз : навч. посібник / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – 6-е вид., випр. – К. : КНЕУ, 2012. – 592с.
10. Білик М.Д. Фінансове планування на підприємстві в сучасних умовах / Фінанси України. - 2013. - № 4. - с. 133-141.

11. Бланк І. О. Управління фінансами підприємства : підручник / І. О. Бланк, Г. В. Ситник. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 780 с.
12. Бройло О.В. Підвищення ефективності управління стійкістю організації // Вісник КРАДСіУ. - 2012. - №7. - с. 45-52.
13. Виборова О.М. Діагностика фінансової стійкості ринків господарювання / О. М. Виборова // Аудитор. – 2016. – № 12. – С. 37–39
14. Городня Т. А. Економічна та фінансова діагностика : навч. посібник / Т. А. Городня, І. П. Мойсеєнко ; рек. МОН України. – 4-е вид., випр. – Львів : ”Магнолія”, 2014. – 282 с.
15. Грачов В.І., Косарева І.П., Прохорова В.В., Кузенко Т.Б. Управління фінансовою санацією. – Харків: ВД “ІНЖЕК”, 2014. – 208 с.
16. Жовновач Р.І. Планування діяльності підприємства / Фінанси України. – 2014. - №1. - с. 21-27.
17. Кизим М. О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія / Кизим М. О., Забродський В. А., Зінченко В. А., Копчак Ю. С. – Х.: Вид. дім «ІНЖЕК», 2013. – 144 с.
18. Кириченко С. О. Сучасний фінансовий стан підприємства та перспективи його розвитку / С. О. Кириченко, І. М. Ліннік // Сучасні проблеми економіки та підприємництва. – 2015. – Вип. 16. – С. 261-265.
19. Кислов Д. Заповіді та мудрощі фінансового планування / Менеджмент та менеджер. - 2012. - № 1. - с. 42-47.
20. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : навч. пос. / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – [3-є вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2017. – 483 с.
21. Ковальчук Н. О. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування / Н. О. Ковальчук, Т. В. Руснак // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 11. – С. 368–371.
22. Копилук О.І., Штангрет А.М. Фінансова санація та банкрутство підприємств. – 7-е вид., випр. – Львів: УАД, 2015. – 152 с.
23. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. – 9-е вид., випр. – К.: Знання, 2013. – 378 с.

24. Король Т. Р. Методичне забезпечення аналізу фінансової стійкості підприємства / Т. Р. Король // Управління розвитком. – 2014. – № 10. – С. 37–39.
25. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування. – 3-е вид., випр. і доп. - К.: Центр навчальної літератури, 2014. - 232 с.
26. Кремень В. М. Оцінка фінансової стійкості підприємства / В. М. Кремень, С. Я. Щепетков // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 1. – С. 107-116.
27. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія / К. А. Лахтіонова. – 4-е вид., випр. – К.: КНЕУ, 2013. – 387 с.
28. Лисевич С.Г. Управління фінансовою стійкістю підприємств та фактори, що впливають на неї / С.Г. Лисевич, В.К. Веліканова // Вісник Полтавської державної аграрної академії. — 2013. — Вип. 1 (6). Том 2 — С. 211—215. — (Серія "Економічні науки").
29. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій : монографія / Л. О. Лігоненко. – К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2012. – 580 с.
30. Мелень О. В. Фінансова стійкість підприємства як показник його інвестиційної привабливості / О. В. Мелень, О. М. Кириєнко // Економіка і суспільство. – 2016. – № 5. – С. 231–235.
31. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства / Т.А. Обущак // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 9. – С. 92.
32. Павленко О. П. Економічна сутність фінансової стійкості підприємств: фактори впливу, оцінка та джерела фінансування / О. П. Павленко, І. В. Семиліт // Молодий вчений. – 2016. – № 7. – С. 113–115.
33. Панасюк М.А., Бойко О.О. Фінансове планування діяльності сучасного підприємства // Мукачівський державний університет. - 2014. - № 4. - с. 318-322.
34. Пепа Т.В. Управління фінансовою санацією підприємств : навч. посіб. / Т.В. Пепа, В.О. Федорова. – 4-е вид., випр. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 440 с.

35. Плиса В.Й. Зміцнення фінансової сталості підприємства// Фінанси України. - 2012. - № 5.
36. Поддєрьогін А.М. Фінансова стійкість підприємств у економіці України : монографія / А.М. Поддєрьогін, Л.Ю. Наумова. – 2-е вид., випр. – К. : КНЕУ, 2015. – 184 с.
37. Пономаренко О. Системні методи в економіці, менеджменті, бізнесі / О. Пономаренко. – 5-е вид., випр. – К. : Основи, 2014. – 390 с.
38. Притуляк Н. М. Ознаки фінансової стійкості – теоретична основа моделювання факторних систем / Н. М. Притуляк // Економіка. Фінанси. Право. – 2012. – № 1 – С. 26-31.
39. Прохорова Ю. В. Анализ современных методов и моделей диагностики кризисных состояний предприятий машиностроения / Ю. В. Прохорова // Бизнес-Информ. – 2018. – № 2. – С. 52-57.
40. Рзаєв Г.І. Фінансова звітність підприємств: аналітичні можливості та перспективи використання : монографія / Г.І. Рзаєв. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори – 2006», 2015. – 224 с.
41. Рзаєва Т.Г. Аналітичне обґрунтування напрямів дослідження економічної безпеки підприємств : монографія / Т.Г. Рзаєва, Г.І. Рзаєв, П.П. Антонюк. – Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня РУТА», 2016. – 240 с.
42. Родіонова В.М., Федотова М.А. Фінансова стійкість підприємства в умовах інфляції. – 7-е вид., випр. – М.: Вид-во "Перспектива", 2012. – 98 с.
43. Русіна Ю.О., Полозук Ю.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають // Міжнародний науковий журнал. - 2015. - № 2. - с. 91-94.
44. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємства: навч. посібник / Г. В. Савицька. – 8-е вид., випр. – Мн. : Нові знання, 2013. – 704 с. – (Економічна освіта).
45. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник / Г. В. Савицька. – 2-е вид., випр. і доп. — К.:Знання, 2015. — 662 с.

46. Салига К.С. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства / К.С. Салига // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. – 2013. – № 3. – С. 215.
47. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: Монографія. – 3-е вид., випр. – К.: КНЕУ, 2014. – 268 с.
48. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. / О.О. Терещенко. – 5-е вид., випр. – К. : КНЕУ, 2013. – 412 с.
49. Терлецька Ю. О. Антикризова діагностика підприємства: методи, способи та умови застосування / Ю. О. Терлецька // Вісник Донецького університету. Серія В: Економіка і право. – 7-е вид., випр. – 2016. – Т. 2, № 1. – С. 504–509.
50. Тульчинська С. О. Проблеми оцінки фінансового стану підприємства і напрямки їх вирішення / С. О. Тульчинська, М. В, Нікітіна // Сучасні проблеми економіки та підприємництва. – 2013. – Вип. 12 . – С. 295-301.
51. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / Ю.М.Тютюнник. – К. : Знання, 2012. – 815 с.
52. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : навч. посіб. / О.С. Філімоненков. – 5-е вид., переробл. і доп. – К. : МАУП, 2014. – 328 с.
53. Фінансове планування і управління на підприємствах: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / Г.А. Семенов. – 4-е вид., випр. - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 432 с.
54. Фучеджи В. І. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства / В. І. Фучеджи // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : [збірник наукових праць] / відп. ред. О. Є. Кузьмін. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. – С. 240–245.
55. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посібник. – 9-е вид., випр. – К.:ЦУЛ, 2013. – 359 с.

56. Чегринець К.В. Фінансова стійкість підприємства: економічна сутність та методи оцінки / К.В. Чегринець // Управління розвитком. – 2012. – № 10. – С. 51–54.
57. Чепка В. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Економіка і суспільство. – 2017. – № 12. – С. 649-655.
58. Шеремет А.Д. Финансы предприятий / А.Д. Шеремет. – 4-е вид., випр. – М.: ИНФРА-М, 2014. – 343 с.
59. Шморгун Н.П. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Н.П. Шморгун, І.В. Головка. – 8-е вид., випр. – К. : ЦНЛ, 2016. – 528 с.
60. Козлов С. Основні складові механізму банкрутства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.yur-gazeta.com/wrater/447
61. Офіційний сайт Державного підприємства обслуговування повітряного руху України (ДП «Украерорух») [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uksatse.ua/>
62. Рогоза С. А. Вплив факторів на фінансову стійкість підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4_SND_2013/Economics/10_12724.doc.htm
63. Фінансова стійкість підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtkk.com.ua/show/1cid04164.html>
64. Яблонська А.С. Діяльність арбітражних керуючих: нормативне врегулювання та необхідність законодавчого вдосконалення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/4793>

ДОДАТКИ

Додаток А

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ	за ЄДРПОУ	19477064
Територія	Київська область	за КОАТУУ	3210500000
Організаційно- правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОПФГ	140
Вид економічної діяльності	Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту	за КВЕД	52.23

Середня кількість працівників: 4322

Адреса, телефон: АЕРОПОРТ, м.Бориспіль, Київська обл., 08300, 3515874

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

V

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.
Форма №1

			Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядк а	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	61 309	21 554	
первісна вартість	1001	79 668	66 042	
накопичена амортизація	1002	18 359	44 488	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	727 667	888 549	
Основні засоби	1010	3 594 247	3 470 547	
первісна вартість	1011	9 041 593	9 335 263	
Знос	1012	5 447 346	5 864 716	
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-	
первісна вартість	1016	-	-	
Знос	1017	-	-	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
первісна вартість	1021	-	-	
накопичена амортизація	1022	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-	

Продовження дод. А

інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	39 505	17 515
Відстрочені податкові активи	1045	-	192 112
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	4 422 728	4 590 277
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	143 398	35 975
Виробничі запаси	1101	143 185	35 743
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	213	232
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	742 488	502 147
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	168 526	32 753
з бюджетом	1135	35 892	38 655
у тому числі з податку на прибуток	1136	34 598	37 315
з нарахованих доходів	1140	-	-
із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	57 744	113 632
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 687 814	494 224
Готівка	1166	79	36
Рахунки в банках	1167	1 687 735	463 105
Витрати майбутніх періодів	1170	18 150	4 431
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	14 634	450
Усього за розділом II	1195	2 868 646	1 222 267
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	7 291 374	5 812 544

Продовження дод. А

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	179 569	286 364
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	1 795 963	1 715 455
Додатковий капітал	1410	4 859 909	3 328 917
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	17 430	17 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-	-
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	6 852 871	5 348 166
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	9 693	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	174 316	134 850
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2 616	2 180
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	186 625	137 030
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	24 312
товари, роботи, послуги	1615	51 099	49 528
розрахунками з бюджетом	1620	15 560	19 153
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	11 967	15 958

Закінчення дод. А

розрахунками з оплати праці	1630	61 902	78 921
одержаними авансами	1635	1 580	2 168
розрахунками з учасниками	1640	-	-
із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	84 524	125 136
Доходи майбутніх періодів	1665	656	255
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	24 590	11 917
Усього за розділом III	1695	251 878	327 348
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	7 291 374	5 812 544

Керівник

Ярмак Андрій Миколайович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

Додаток Б

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ	за ЄДРПОУ	19477064
Територія	Київська область	за КОАТУУ	3210500000
Організаційно- правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОПФГ	140
Вид економічної діяльності	Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту	за КВЕД	52.23

Середня кількість працівників: 4294

Адреса, телефон: АЕРОПОРТ, м.Бориспіль, Київська обл., 08300, 3515874

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

V

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.
Форма №1

		Код за ДКУД	1801001
Актив	Код рядк а	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	65 758	61 309
первісна вартість	1001	80 346	79 668
накопичена амортизація	1002	14 588	18 359
Незавершені капітальні інвестиції	1005	765 283	727 667
Основні засоби	1010	2 523 797	3 594 247
первісна вартість	1011	5 184 368	9 041 593
Знос	1012	2 660 571	5 447 346
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість	1016	-	-
Знос	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість	1021	-	-
накопичена амортизація	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-

Продовження дод. Б

інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	35 284	39 505
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	406 909	-
Усього за розділом I	1095	3 797 031	4 422 728
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	127 478	143 398
Виробничі запаси	1101	127 423	143 185
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	55	213
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	424 758	742 488
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	153 958	168 526
з бюджетом	1135	1 002	35 892
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	34 598
з нарахованих доходів	1140	-	-
із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	24 581	57 744
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 567 217	1 687 814
Готівка	1166	26	79
Рахунки в банках	1167	1 566 718	1 687 735
Витрати майбутніх періодів	1170	2 211	18 150
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	14 518	14 634
Усього за розділом II	1195	2 315 723	2 868 646
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	6 112 754	7 291 374

Продовження дод. Б

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	179 569	179 569
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	532 103	1 795 963
Додатковий капітал	1410	5 030 729	4 859 909
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	17 430	17 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-	-
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	5 759 831	6 852 871
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	14 936	9 693
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	104 964	174 316
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2 763	2 616
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	122 663	186 625
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	91 578	51 099
розрахунками з бюджетом	1620	16 384	15 560
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 620	-
розрахунками зі страхування	1625	8 999	11 967

Закінчення дод. Б

розрахунками з оплати праці	1630	42 511	61 902
одержаними авансами	1635	711	1 580
розрахунками з учасниками	1640	-	-
із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	52 786	84 524
Доходи майбутніх періодів	1665	776	656
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	16 515	24 590
Усього за розділом III	1695	230 260	251 878
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	6 112 754	7 291 374

Керівник

Бабейчук Дмитро Георгійович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

Додаток В

КОДИ			
		Дата	01.01.2020
Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ	за ЄДРПОУ	19477064

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

		Код за ДКУД	1801003
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 526 047	3 664 988
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестраховання	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3 369 666)	(2 795 617)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
Прибуток	2090	156 381	869 371
Збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	204 877	937 116

Продовження дод. В

Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(300 773)	(238 657)
Витрати на збут	2150	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(1 468 400)	(1 600 055)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	-	-
Збиток	2195	(1 407 915)	(32 225)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	86 773	74 181
Інші доходи	2240	38 004	49 190
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(11 451)	(6 434)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(30 204)	(66 918)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	-	-
Збиток	2295	(1 324 793)	(56 387)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	201 804	(108 064)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	-	-
Збиток	2355	(1 122 989)	(164 451)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	1 265 912
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-

Закінчення дод. В

Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	1 265 912
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	1 265 912
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(1 122 989)	1 101 461

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	125 052	122 091
Витрати на оплату праці	2505	2 281 425	1 730 232
Відрахування на соціальні заходи	2510	458 670	368 629
Амортизація	2515	407 705	450 824
Інші операційні витрати	2520	1 860 253	1 959 196
Разом	2550	5 133 105	4 630 972

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Ярмак Андрій Миколайович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

Додаток Д

КОДИ			
		Дата	01.01.2019
Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ	за ЄДРПОУ	19477064

**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)**

за 2018 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

			Код за ДКУД	1801003
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3 664 988	2 897 960	
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-	
Премії підписані, валова сума	2011	-	-	
Премії, передані у перестраховання	2012	-	-	
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-	
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 795 617)	(1 988 427)	
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-	
Валовий:				
Прибуток	2090	869 371	909 533	
Збиток	2095	(-)	(-)	
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-	
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-	
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-	
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-	
Інші операційні доходи	2120	937 116	705 6	

Продовження дод. Д

Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(238 657)	(168 013)
Витрати на збут	2150	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(1 600 055)	(660 485)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	786 649
Збиток	2195	(32 225)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	49 190	5 476
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(6 434)	(418)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(66 918)	(15 307)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	776 400
Збиток	2295	(56 387)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(108 064)	(160 827)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	615 573
Збиток	2355	(164 451)	(-)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	1 265 912	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-

Закінчення дод. Д

Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1 265 912	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	1 265 912	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 101 461	615 573

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	122 091	96 293
Витрати на оплату праці	2505	1 730 232	1 217 378
Відрахування на соціальні заходи	2510	368 629	261 249
Амортизація	2515	450 824	213 286
Інші операційні витрати	2520	1 959 196	1 026 571
Разом	2550	4 630 972	2 814 777

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Бабейчук Дмитро Георгійович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

Додаток Е

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ	за ЄДРПОУ	19477064
Територія	Київська область	за КОАТУУ	3210500000
Орган державного управління	Міністерство інфраструктури України	за СПОДУ	17214
Організаційно-правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОПФГ	140
Вид економічної діяльності	Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту	за КВЕД	52.23

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

за 2019 рік

Форма №5

Код за ДКУД

1801008

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			Збільшення чистої вартості реалізації	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина і матеріали	800	10564	-	-
Купівельні напівфабрикати і комплектуючі вироби	810	563	-	-
Паливо	820	13834	-	-
Тара і тарні матеріали	830	-	-	-
Будівельні матеріали	840	243	-	-
Запасні частини	850	8295	-	-
Матеріали сільськогосподарського призначення	860	564	-	-
Поточні біологічні активи	870	-	-	-
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	1680	-	-
Незавершене виробництво	890	-	-	-
Готова продукція	900	-	-	-
Товари	910	232	-	-
Разом	920	35975	-	-

Керівник

Ярмак Андрій Миколайович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

Додаток Ж

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ	за ЄДРПОУ	19477064
Територія	Київська область	за КОАТУУ	3210500000
Орган державного управління	Міністерство інфраструктури України	за СПОДУ	17214
Організаційно-правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОПФГ	140
Вид економічної діяльності	Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту	за КВЕД	52.23

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

за 2018 рік
Форма №5

Код за ДКУД

1801008

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			Збільшення чистої вартості реалізації	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина і матеріали	800	21150	-	-
Купівельні напівфабрикати і комплектуючі вироби	810	388	-	-
Паливо	820	15429	-	-
Тара і тарні матеріали	830	3	-	-
Будівельні матеріали	840	670	-	-
Запасні частини	850	103422	-	-
Матеріали сільськогосподарського призначення	860	523	-	-
Поточні біологічні активи	870	-	-	-
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	1600	-	-
Незавершене виробництво	890	-	-	-
Готова продукція	900	-	-	-
Товари	910	213	-	-
Разом	920	143398	-	-

Керівник

Бабейчук Дмитро Георгійович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

Додаток К

Підприємство	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНОГО РУХУ УКРАЇНИ	за ЄДРПОУ	19477064
Територія	Київська область	за КОАТУУ	3210500000
Орган державного управління	Міністерство інфраструктури України	за СПОДУ	17214
Організаційно- правова форма господарювання	Державне підприємство	за КОПФГ	140
Вид економічної діяльності	Допоміжне обслуговування авіаційного транспорту	за КВЕД	52.23

ПРИМІТКИ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

за 2017 рік

Форма №5

Код за ДКУД

1801008

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			Збільшення чистої вартості реалізації	уцінка
1	2	3	4	5
Сировина і матеріали	800	16988	-	-
Купівельні напівфабрикати і комплектуючі вироби	810	422	-	-
Паливо	820	6379	-	-
Тара і тарні матеріали	830	3	-	-
Будівельні матеріали	840	481	-	-
Запасні частини	850	101345	-	-
Матеріали сільськогосподарського призначення	860	444	-	-
Поточні біологічні активи	870	-	-	-
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	1361	-	-
Незавершене виробництво	890	-	-	-
Готова продукція	900	-	-	-
Товари	910	55	-	-
Разом	920	127478	-	-

Керівник

Бабейчук Дмитро Георгійович

Головний бухгалтер

Дутова Олена Станіславівна

